

NORGES OFFISIELLE STATISTIKK. VI. 190.

ALKOHOLSTATISTIKK

1918—1919.

(*Statistique de l'alcool 1918—1919.*)

UTGITT AV
DET STATISTISKE CENTRALBYRÅ.

KRISTIANIA.
I KOMMISJON HOS H. ASCHEHOUG & CO.
1920.

Norges Offisielle Statistikk, rekke VI.
(Statistique Officielle de la Norvège, série VI.)

Trykt 1918:

- Nr.121. Veterinærvesenet og kjøtkontrollen 1916. (*Le service vétérinaire et l'inspection de la viande.*)
- 122. Norges kommunale finanser 1914/15. (*Finances des communes.*)
- 123. Civil retspleie 1914 og 1915. (*Justice civile.*)
- 124. Dyrtidens virkninger paa levevilkaarene. 2den del. (*Effets de la cherté des vivres sur les conditions d'existence. 2ième partie.*)
- 125. Industristatistik 1915. (*Statistique industrielle.*)
- 126. De offentlige jernbaner 1916/17. (*Chemins de fer publics.*)
- 127. Norges telegrafvæsen 1916/17. (*Télégraphes et téléphones de l'État.*)
- 128. Forsikringsselskaper 1916. (*Sociétés d'assurances.*)
- 129. Skolebarns erhvervsmæssige arbeide. (*Travail salarié parmi les enfants des écoles primaires publiques.*)
- 130. Norges handel 1916. (*Commerce.*)
- 131. Beboelsesstatistik for enkelte norske byer for 1917 (1916). (*Statistique d'habitation pour quelques villes norvégiennes en 1917 (1916).*)
- 132. Ulykkesforsikringen 1915. (*Assurances contre les accidents du travail.*)
- 133. Sundhetstilstanden og medicinalforholdene 1915. (*Rapport sur l'état sanitaire et médical.*)
- 134. Fængselsstyrelsens aarbok 1915. (*Annuaire de l'Administration générale des prisons 1915.*)
- 135. Norges postvesen 1917. (*Statistique postale.*)
- 136. Folkemængdens bevægelse 1911–1915. II. Sammendrag. (*Mouvement de la population pendant les années 1911 à 1915. II. Résumé.*)
- 137. Fagskolestatistik 1914/15–1916/17. (*Écoles professionnelles.*)
- 138. Norges bergverksdrift 1916. (*Mines et usines.*)
- 139. Den norske Statskasses finanser 1. juli 1910–30 juni 1915. (*Finances de l'État.*)
- 140. Private aktiebanker 1917. (*Banques privées par actions.*)
- 141. Lønninger og levevilkår i Norge under verdenskrigen. (*Gages et conditions d'existence en Norvège pendant la guerre.*)
- 142. Fiskerforsikringen 1917. (*Assurances contre les accidents des marins pêcheurs.*)
- 143. Drukkenskapsforseelser 1916–1917. (*Délits d'ivresse.*)

NORGES OFFISIELLE STATISTIKK. VI. 190.

ALKOHOLSTATISTIKK
1918—1919.

(*Statistique de l'alcool 1918—1919.*)

UTGITT AV
DET STATISTISKE CENTRALBYRÅ.

KRISTIANIA.

I KOMMISJON HOS H. ASCHEHOUG & CO.

1920.

Alkoholstatistik. I. Forbruk av brændevin, vin og øl i Norge 1814—1909,
se Norges Offisielle Statistikk, rekke V, nr. 124.

Alkoholstatistik. II. 1908—1911, se N. O. S., rekke V, nr. 199.

Alkoholstatistik. III. Drukkenskapsarrestationer 1896—1912, se N. O. S.,
rekke VI, nr. 63.

Drukkenskapsforseelser 1913—1915, se N. O. S., rekke VI, nr. 78.

Drukkenskapsforseelser 1916—1917, se N. O. S., rekke VI, nr. 143.

Innhold.

	Side.
Innledning:	
I. Bestemmelser om handel med alkoholiske drikkevarer	1*
II. Bevillinger til salg og skjenkning av vin og øl	4*
III. Forbruket av alkoholiske drikkevarer	9*
IV. Drukkenskapsforseelser	12*
V. Hjemmebrenning	23*
VI. Bruk av surrogater	45*
VII. Smugling	49*
VIII. Smughandel	50*
IX. Sammenfatning av enkelte hovedpunkter	53*
X. Organiserte avholdsfolk.	55*
XI. Forbudsavstemningen 5 og 6 oktober 1919	57*

Tabeller:

1. Drukkenskapsforseelser i byene 1918	2
2. Drukkenskapsforseelser i byene 1919	6
3. Drukkenskapsforseelser i landdistriktene 1918	10
4. Drukkenskapsforseelser i landdistriktene 1919	10
5. Drukkenskapsforseelser i byene pr. 1000 innbyggere, 1904—1919. . .	12
6. Drukkenskapsforseelser på de enkelte dager i 1918 og 1919. Samtligne byer	16
7. Opgave vedkommende salg av øl og vin (fruktvin og mjød) i Norges byer i året 1920	17
8. Opgave vedkommende skjenkning av øl og vin (fruktvin og mjød) i Norges byer i året 1920	19
9. Opgave vedkommende småsalg av øl og vin (fruktvin og mjød) i Norges byer i årene 1915—1919	20
10. Opgave vedkommende skjenkning av øl og vin (fruktvin og mjød) i Norges byer i årene 1915—1919	22
11. Skjenkning og salg av øl og vin i landdistriktene i 1920	26
12. De i landdistriktene for 1920 meddelte bevillinger til salg av bare alkoholsvakt øl	29
13. Forelegg utferdiget av Finansdepartementet for smugbrenning o. l. .	31
14. Organiserte avholdsfolk i Norge 1919	33
15. Folkeavstemning 5 og 6 oktober 1919 om forbud mot tilvirkning, innførsel og omsetning av brennevin og sterke (het) vin	34

Table des matières.

	Pages.
Introduction :	
I. Dispositions législatives relatives au commerce des boissons alcooliques	1*
II. Patentes pour la vente et le débit du vin et de la bière	4*
III. Consommation des boissons alcooliques	9*
IV. Délits d'ivresse	12*
V. Distillation chez les particuliers	23*
VI. Emploi de succédanés	45*
VII. Contrebande	49*
VIII. Commerce de contrebande	50*
IX. Résumé de certains points principaux	53*
X. Tempérants organisés	55*
XI. Plébiscite des 5 et 6 octobre 1919 au sujet de l'interdiction de la distillation, de l'importation et de la vente des eaux-de-vie et vins forts en alcool	57*
 Tableaux :	
1. Délits d'ivresse dans les villes en 1918	2
2. Délits d'ivresse dans les villes en 1919	6
3. Délits d'ivresse dans les districts ruraux en 1918	10
4. Délits d'ivresse dans les districts ruraux en 1919	10
5. Délits d'ivresse dans les villes, par 1 000 habitants, 1904—1919.	12
6. Délits d'ivresse répartis entre les différents jours, en 1918 et 1919. · Toutes les villes réunies.	16
7. Données relatives à la vente de la bière et du vin (ainsi que des vins de fruits et du hydromel) dans les villes de Norvège en l'an 1920	17
8. Données relatives au débit de la bière et du vin (ainsi que des vins de fruits et du hydromel) dans les villes de Norvège en l'an 1920. . .	19
9. Données relatives à la vente en détail de la bière et du vin (ainsi que des vins de fruits et du hydromel) dans les villes de Norvège, pendant les années 1915—1919	20
10. Données relatives au débit de la bière et du vin (ainsi que des vins de fruits et hydromel) dans les villes de Norvège, pendant les années 1915—1919	22
11. Débit et vente de la bière et du vin dans les districts ruraux en 1920	26
12. Patentes pour la vente de la bière faible en alcool octroyées dans les districts ruraux pour l'année 1920	29
13. Amendes arbitraires prononcées par le Ministère des Finances pour distillation frauduleuse, etc.	31
14. Tempérants organisés en Norvège en 1919.	33
15. Plébiscite des 5 et 6 octobre 1919 au sujet de l'interdiction de la distillation, de l'importation et de la vente des eaux-de-vie et vins forts en alcool	34

Innledning.

I. Bestemmelser om handel med alkoholiske drikkevarer.

Idet man henviser til tidligere årganger skal man gi en oversikt over nye bestemmelser i de siste år.

Lov av 2 august 1918 innførte en rekke endringer i brennevinsloven av 1904, særlig forsåvidt angår handel med brennevin.

Under den herskende spanskesyke blev der ved kgl. res. av 5 november 1918 gitt tillatelse til at der til hver husstand utleveres $\frac{1}{2}$ flaske brennevin i tiden fra 5 november til 4 desember, siden forandret til 20 desember.

Forbudet mot å anvende korn til fremstilling av øl blev hevet ved kongelig resolusjon av 4 april 1919. Av hensyn til edruelighetsforholdene blev dog ved en annen resolusjon av samme dag utferdiget forbud mot skjenkning, salg og forsendelse av øl over 4.75 volumprosent alkoholstyrke (d. v. s. bokkøl, porter o. l.). Fra juni måned kom de almindelige ølsorter i handelen. Forbudet mot utenlands øl inntil samme alkoholstyrke ophevedes 27 juni 1919. Ved skrivelse av 9 august s. å. blev utførselen av øl frigitt. Bokkølforbudet er først ophevet ved kgl. resolusjon av 16 april 1920, likeledes forbudet mot innførsel av bokkøl o. l.

Ved lovene av 23 juni 1919 blev der gjennemført en skjerpelse i brennevinslovens § 52 (lommelerkeloven).

Ved kongelig resolusjon av 5 september 1919 blev ophevet forbudet av 21 desember 1917 mot å skjenke musserende viner og mot å skjenke andre viner med inntil 12 volumprocent alkoholstyrke uten i forbindelse med servering av hovedmåltid og ikke i større mengde enn $\frac{1}{2}$ flaske tilsammen til enkelt person for hvert måltid. Vinforbudet blev altså ført tilbake til samme skikkelse som ved kgl. res. av 28 juni 1917, dog med en nedsettelse av grensen for fruktvin til 9 volumprocent.

Efterat forbudet mot brennevin og særlig også av sterk vin var gjennemført viste erfaringen at der i stigende utstrekning blev anvendt forskjellige erstatningsmidler, deriblandt også stoffer hvis sundhetsskadelighet måtte gjøre det særlig påkrevet å motarbeide deres benyttelse som drikke. En rekke bestemmelser er derfor truffet for å motvirke disse misbruk. Av så-

danne surrogater blev særlig anvendt denaturert sprit og spiritusholdige kosmetika.

Da der fra forskjellige kanter av landet forelå oplysning om misbruk av hårvann og lign., til dels med døden som følge, fant Socialdepartementet det påkrevet å gripe inn, og ved provisorisk anordning av 19 oktober 1917 blev forhandling av spiritusholdige kosmetika og parfumerier — undtagen fra apotek — gjort avhengig av politibevilling, likesom der blev gjennemført kontroll med salget. Denne anordning blev avløst av den midlertidige lov av 12 juli 1918, som nærmere regulerte salget av disse varer, og ved kgl. resolusjon av 23 juli 1918 blev bestemmelsene gjort anvendelige også på forhandling av spiritusholdige essenser. Erfaringen viste at dette system med bevillinger ikke virket tilstrekkelig effektivt, og Socialdepartementet uttaler i sitt foredrag for den provisoriske anordning av 22 august 1919 «at nydelsen av disse surrogater antar et stadig større omfang og under et vedvarende brennevinsforbud kan fryktes å virke nedbrytende på folkehelsen». Ved skrivelse av 26 august 1919 (jfr. provisorisk anordning av 22 august s. å.) har Socialdepartementet forbudt anvendelse av ren sprit til fremstilling av spiritusholdig hårvann og påbudt at sprit til dette bruk skal på forhånd være denaturert ved tilsetning av klorkinin. Likeledes blir innførsel av spiritusholdig hårvann forbudt, dog med adgang til dispensasjon. Ved Socialdepartementets bestemmelse av august 1920 er kontrollen med import av spiritusholdig hårvann utvidet til også å omfatte spiritusholdige parfumer og essenser. Departementet uttaler i Ot. prp. nr. 33 for 1920 at disse bestemmelser etter de innkomne erklæringer antas å ha virket heldig. Dog uttales der av Kristiania Politikammer at denatureringen med klorkinin ikke lenger synes å være effektiv. I denne forbindelse kan videre nevnes lov av 9 juli 1920, hvorved vedkommende regjeringsdepartement — Socialdepartementet — er meddelt en almindelig bemyndigelse til å gi pålegg om denaturering av beskattet spiritus til teknisk og videnskapelig bruk.

For å motvirke misbruk av denaturert ubeskattet sprit blev der av Finansdepartementet gitt skjerpede regler ved skrivelse av 9 februar 1918, hvorefter kommunestyrene kan beslutte at kjøp av denaturert spiritus, spiritusholdig politur, ferniss o. l. i mindre partier enn 50 liter kun kan finne sted etter politiattest. Denne bestemmelse er bl. a. gjort anvendelig i Kristiania.

En annen kilde til misbruk var brennevin og vin utlevert på resept. Det viste sig nemlig at der som sykebrennevin blev foreskrevet adskillig der i virkeligheten blev anvendt som drikke, og særlig opmerksomhet vakte de såkalte «brennevinsdoktorer», som i stor utstrekning forsynte sine klienter med drikkevarer.

For å forebygge disse misbruk ved utlevering av spiritus, brennevin og vin m. v. blev der utferdiget nye regler ved rundskrivelse av 13 mars

1918, som avløste de eldre bestemmelser av 8 mai 1917 forsåvidt angår utlevering av spiritus og brennevin. Jfr. rundskrivelser av 26 april 1918 om utlevering efter foreskrivning av tannlæge og av 10 mai for dyrlæger. Rundskrivelse av 3 september 1918 avløste de eldre bestemmelser av 8 mai 1917 forsåvidt sterk vin (hetvin) angår. Med hensyn til utlevering til besetning på skib gaves særlige bestemmelser ved rundskrivelse av 11 mars 1918 både om vin og brennevin.

Ved rundskrivelse av 14 februar 1919 blev der gitt nye regler for utlevering fra apotek av brennevin til medisinsk bruk.

Ved kongelig resolusjon av 5 desember 1919 utfordigedes nye midlertidige forskrifter om innførsel, salg og sending av brennevin og spiritus (ikke denaturert) og sterk (het) vin til teknisk, videnskapelig eller medisinsk bruk.

I disse midlertidige forskrifter av 5 desember 1919 er der gitt følgende bestemmelser angående innførsel, salg og sending av brennevin og spiritus (ikke denaturert) og sterk (het) vin til teknisk (t.), videnskapelig (v.) eller medisinsk (m.) bruk :

1. Innførsel av brennevin og spiritus kan skje fra brennevinssamlag, som har rett til salg i henhold til § 5 i lov av 2 august 1918 (t., v., m.), apotek (m. og spiritus t. v.), destillasjoner (råspiritus til teknisk bruk i sin bedrift).

Het vin til medisinsk bruk kan bare innføres etter særskilt tillatelse for hver gang av departementet.

2. Salg av brennevin og spiritus kan skje fra brennevinssamlag (t. v., og til apotek, læger, sykehus og klinik), destillasjoner (kun egen tilvirkning t. v., og til apotek o. s. v.), apotek (m. og spiritus t. v.), brennevinsbrennerier (bare egen tilvirkning, spiritus t. v.).
3. Til teknisk bruk kan salg av brennevin og spiritus alene skje etter særskilt skriftlig tillatelse fra politiet. Til videnskapelig bruk kan salg skje til Universitetets lærere, styrere av høiere offentlige undervisningsanstalter, offentlige laboratorier og museer mot skriftlig rekvisisjon for hver gang. Til medisinsk bruk kan salg skje fra brennevinssamlag, apotek og destillasjoner (av egen tilvirkning) til apotek, læger, som har rett til mot betaling å levere ut lægemidler, sykehus og klinik.

Til almenheten kan apotek og læger kun selge etter resept fra læger. Mengden er begrenset til 200 gr. spiritus eller 300 gr. brennevin eller 670 gr. sterk vin (hetvin), og ny resept må da lægen ikke utstede før minst 3 dager etter at ekspedisjon har kunnet finne sted etter tidligere resept. I undtagelsestilfelle kan fravikelse skje. Tilsvarende regler er gitt for dyrlæger. Disse kan dog ikke utstede resept på sterk vin (hetvin). Tannlæger kan til bruk for patienter under kirurgisk bruk rekvirere de samme kvanta brennevin, spiritus og sterk vin som læger. Ny rekvisisjon kan først skje etter forløpet av 1 måned. For øvrig kan

tannlæger foreskrive efter resept spiritus i blandinger til utvortes bruk til munnvann, dog ikke i mengder inneholdende mer enn 100 gr. spiritus. Til medisinsk bruk for mannskap på norsk fartøi kan fra apotek under visse nærmere i forskriften angitte betingelser utleveres et kvarntum brennevin — derimot ikke vin — svarende til 300 gr. for hver mann av besetningen.

II. Bevillinger til salg og skjenkning av vin og øl.

Bevillinger i byene.

Når man vil sammenligne edrueighetsforholdene nu og før krigen må man være opmerksom på at der foruten forbudet mot brennevin (fra 18 desember 1916) og hetvin (fra 25 mai og 28 juni 1917) tillike er gjennemført innskrenkninger med hensyn til øl- og vinhandelen. Særlig må nevnes at det ved lov av 7 juni 1917 ble bestemt at de gamle private rettigheter skulde ophøre, og dette trådte i kraft 7 juni 1918. Vin- og ølhandelen er altså nu underlagt bevilling; dog har bryggeriene rett til salg umiddelbart fra bryggeri og til utkjøring av øl.

Efterat utøvelsen av de private rettigheter ophørte er der i forskjellige byer ikke gitt bevillinger til salg og skjenkning av vin og øl, og forholdene stiller sig altså også i dette stykke forskjellige fra tiden før krigens utbrudd.

I Alkoholkommisjonens innstilling finnes en oversikt over ordningen av omsetningen ved begynnelsen av året 1914. Tar man hensyn til all handel, hvad enten den blev drevet i henhold til bevilling eller rettighet, stilte forholdet sig den gang på følgende måte:

Følgende byer hadde brennevinshandel: Fredrikshald*, Sarpsborg, Hølen*, Drøbak, Kristiania, Hamar, Kongsvinger, Lillehammer*, Gjøvik, Hønefoss*, Drammen*, Kongsberg*, Svelvik*, Holmestrand, Horten*, Åsgårdstrand, Tønsberg*, Larvik*, Skien, Arendal, Grimstad*, Kristiansand*, Egersund*, Bergen, Molde*, Trondhjem, Bodø, Tromsø, Vadso*, i alt 29 byer, derav 27 med brennevinssamlag, foruten Sarpsborg og Skien. I Stavanger var der også en gammel rettighet, men da omsetningen var ganske ubetydelig er denne by ikke medregnet her.

I de med * merkede byer nedstemtes samlagene, og disse ophørte med sin virksomhet 30 juni 1914. (Tønsberg fortsatte dog de følgende år, idet avstemningen ble underkjent, Svelvik nedlagdes 6 januar 1914.)

De tørrlagte byer var Stathelle, Notodden, Sogndal, Skudeneshavn, Kopervik, Florø, Levanger og Narvik.

De øvrige byer hadde salg og skjenkning av øl og vin.¹

¹ Moss og Mandal dog ikke vinskjenkning. Kragerø, Langesund, Porsgrunn, Risør, Hammerfest og Vardø bare småsalg, Son innskrenket skjenkning, intet salg. Mosjøen innskrenket skjenkning og småsalg, Hvitsten innskrenket skjenkning og småsalg av øl.

Der var altså i det hele 29 byer med brennevinshandel. Gjennemgående fant der i disse også omsetning sted av øl og vin enten etter bevilling eller i kraft av eldre rettigheter. 26 byer hadde bare handel med øl og vin. 8 byer var tørrlagt. Tilsammen 64 byer.

Fra politimestrene i landets byer har man innsamlet opgaver over hvorledes der har vært forholdt med bevillinger til salg og skjenkning.

I tabellene 9 og 10 har man gjengitt disse opgaver forsåvidt angår årene 1915—1919. I tabellene 7 og 8 finnes en oversikt over bevillinger gjeldende 1 februar 1920. For dette år har man innhentet mer detaljerte opplysninger enn for de foregående, og de meddelte opplysninger finnes inntatt i tabellene.

På grunnlag av disse tabeller hitsettes en oversikt over ordningen i samtlige byer. Under gruppe I er samlet de byer som har salg og skjenkning av øl og vin, under II byer med salg av øl (herunder også byer med bryggerisalg), til dels med skjenkning, under III byer med bare skjenkning, under IV de tørrlagte byer.

Byene gruppert etter salgs- og skjenkebevillinger 1920.

I. Salg og skjenkning:

- salg av øl og vin, skjenkning av øl og vin Fredrikstad, Drøbak, Kristiania, Hamar, Drammen, Holmestrand, Tønsberg (partisalg for vin), Arendal, Bergen, Kristiansund, Trondhjem, Bodø;
- salg av øl, vin, skjenkning av øl, innskrenket vinskjenkning Kongsvinger;
- salg av øl og vin, innskrenket skjenkning av øl og vin Lillehammer, Gjøvik, Kristiansand.

II. Salg av øl, til dels med skjenkning:

- bare salg av øl Fredrikshald, Sarpsborg, Moss, Hvitsten, Kongsberg, Sandefjord, Larvik, Skien, Stavanger, Tromsø;
- salg av øl, skjenkning av øl og vin Molde;
- salg av øl, innskrenket skjenkning av øl og vin Hønefoss, Horten, Åsgårdstrand;
- salg av øl, skjenkning av øl Tvedstrand.

III. Intetsalg, men skjenkning:

Innskrenket skjenkning av øl og vin Son, Risør, Svolvær.

IV. Hverken salg eller skjenkning Hølen, Svelvik, Kragerø, Langesund, Stathelle, Brevik, Porsgrund, Notodden, Grimstad, Lillesand, Mandal, Farsund, Flekkefjord, Sogndal, Egersund. Sandnes, Skudeneshavn, Kopervik (utkjøring av øl i partier), Haugesund, Florø, Ålesund, Levanger, Stenkjær, Namsos, Mosjøen, Narvik, Harstad, Hammerfest, Vadsø, Vardø.

Siden 1914 er en hel rekke byer blitt tørrlagt, nemlig av byer som den gang hadde brennevinshandel: Hølén, Svelvik, Egersund, Vadsø. Av byer som den gang hadde handel med øl og vin: Kragerø, Langesund, Brevik, Porsgrunn, Grimstad, Lillesand, Mandal, Farsund, Flekkefjord, Sandnes, Haugesund, Ålesund, Stenkjær, Namsos, Mosjøen, Harstad, Hammerfest, Vardø. I alt er altså 22 byer blitt tørrlagt foruten de 8 småbyer som allerede var det i 1914. 16 byer har salg av øl og vin, som regel med skjenkning, 15 byer salg av øl, til dels med skjenkning av øl og vin, 3 byer har skjenkning. Tilsammen 64 byer.¹

Efter antallet av byer er altså tørrlegningen langt fremskredet. Men tas der hensyn til byenes folketall stiller forholdet sig noget anderledes, da de større byer gjennemgående har vin- og ølhandel. Regnet etter folketallet pr. 1 januar 1919 hadde den tørrlagte gruppe IV i alt 105 000 innbyggere, gruppe I 533 000, gruppe II 143 000 og gruppe III 6 000; i alt hadde altså byer med 682 000 innbyggere alkoholhandel i en eller annen form.

I skjemaet blev tillike spurt om der er samlag i byen. Ifølge de meddelte oplysninger finnes der samlag i følgende byer (brennevinssamlag som ikke er i virksomhet ikke medregnet):

Kristiania	skjenkning av øl og vin.
Hamar	skjenkning og salg av øl og vin.
Kongsvinger	innskrenket skjenkning av øl og vin, almindelig skjenkning av øl, salg av øl og vin.
Lillehammer	salg av øl og vin.
Gjøvik	do.
Holmestrand (opr. 1/1 1920) .	do.
Tønsberg	skjenkning og salg av øl.
Mandal	salg og skjenkning av alkoholsvakt øl.
Farsund	do.
Kristiansund	salg og skjenkning av øl og vin.
Bodø	skjenkning av øl og vin.

Hvad angår salg av alkoholsvakt øl i byene finnes opgaver inntatt i tabell 7. Det vil derav ses at 9 byer har gitt bevillinger til både partisalg og småsalg, 20 byer til småsalg, og 35 byer har ingen sådanne bevillinger gitt.

Bevillinger til salg og skjenkning i landdistrikten.

For landdistrikturen har man gjennem politimestrene innsendt tilsvarende opgaver fra lensmennene over bevillinger gjeldende 1 februar 1920. Idet man henviser til de tabeller som er utarbeidet på grunnlag av de innkomne svar (tabellene 11 og 12) skal man her gjengi de viktigste resultater av undersøkelsen.

Først hitsettes et sammendrag som viser herreder med og uten salg og skjenkning fylkesvis:

¹ Hertil kommer Holmsbu, som i tabellene er medtatt under Hurum, og som ifølge senere innhentet opgave har 1 innskrenket bevilling til skjenkning av vin og øl og 3 til salg av alkoholsvakt øl.

Antall herreder med

	både skjenkning og salg av		bare skjenkning av		bare salg av		hverken skjenkning eller salg.
	øl.	øl og vin.	øl.	øl og vin.	øl.	øl og vin.	
Østfold	-	-	-	1	-	-	27
Akershus	-	-	5 (2)	2	1) 1	-	19
Hedmark	-	-	4 (1)	3 (3)	1) 1	-	21
Opland	-	2) (1)	2 (2)	9 (8)	-	-	23
Buskerud	-	-	1	3 (3)	-	-	20
Vestfold	-	-	3) 1	1	-	-	17
Telemark	-	-	-	1 (1)	-	-	24
Aust-Agder	-	-	-	-	-	-	31
Vest-Agder	-	-	-	-	-	-	37
Rogaland	-	-	-	-	-	-	42
Hordaland	-	-	-	3 (3)	-	-	49
Sogn og Fjordane	-	-	1 (1)	1 (1)	-	-	34
Møre	-	-	-	-	-	-	63
Sør-Trøndelag	-	-	-	-	-	-	48
Nord-Trøndelag	-	-	-	-	-	-	42
Nordland	-	1	-	-	-	-	53
Troms	-	-	-	-	-	-	25
Finmark	-	-	-	-	-	-	20
Tilsammen		2	14 (6)	24 (19)	2	-	595

I parentes er anført hvor mange av de givne bevillinger gjelder innskrenket skjenkning.

¹⁾ partisalg av øl, ²⁾ partisalg av øl, ikke salg av vin, ³⁾ jernbanestasjon til reisende.

Av landets 637 herreder er 595 tørrlagt. I 42 herreder er der handel med alkohol, nemlig:

- 1 salg og skjenkning av øl og vin (samlaget i Vågan),
- 1 skjenkning av øl og vin, partisalg av øl,
- 8 almindelig skjenkning av øl,
- 6 innskrenket skjenkning av øl,
- 5 almindelig skjenkning av øl og vin,
- 19 innskrenket skjenkning av øl og vin,
- 2 partisalg av øl (derav samlaget på Elverum).

Det samlede antall rettigheter utgjorde:

- 11 almindelig skjenkning av øl,
- 18 innskrenket skjenkning av øl, derav 1 for sommersesongen,
- 12 almindelig skjenkning av øl og vin,
- 55 innskrenket skjenkning av øl og vin, derav 10 for sommersesongen,
- 5 partisalg av øl,
- 1 salg av vin og øl.

Det er dog mulig at enkelte bevillinger som kun er meddelt for turistsesongen ikke er kommet med da man i skjemaet spurte om de pr. 1 februar gjeldende bevillinger.

Tilsvarende opplysninger blev innhentet av Alkoholkommisjonen for 1914. Av tilsammen 612 herreder var den gang 530 tørrlagt, og 82 hadde handel med øl eller øl og vin. Som tørrlagt er her også medregnet de herreder hvor bevillingstvang for salg ikke var gjennemført, idet faktisk ingen handel her foregikk, iallfall som hovedregel.

Antallet av bevillinger (rettigheter) utgjorde den gang :

- 33 almindelige skjenkerettigheter (som tillike gav rett til salg),
- 139 innskrenkede skjenkerettigheter,
- 2 salgsrettigheter for øl og vin,
- 2 salg av vin,
- 9 salg av øl,
- 6 salg av fruktvin og mjød.

Tilsammen 191.

I 1914 var alene Vest-Agder tørrlagt. I 1920 8 fylker: Aust-Agder, Vest-Agder, Rogaland, Møre, Sør- og Nord-Trøndelag, Troms og Finnmark.

I 1914 var der i landdistrikturen 10 samlag for handel med øl og vin, derav dog 2 ikke i virksomhet. I 1920 er der alene 2, nemlig i Vågan for salg og skjenkning av øl og vin og i Elverum for partisalg av øl.

Hvad angår salg av bare alkoholsvakt øl meddeles en oversikt for 1920.

Bevillinger til salg av bare alkoholsvakt øl er meddelt i følgende antall herreder:

	Parti- og småsalg.	Bare småsalg	Uoppgett salgsart.
Østfold	1	4	1
Akershus	7	7	2
Hedmark	-	2	-
Opland.	-	3	2
Buskerud	2	2	-
Vestfold	1	5	3
Telemark	2	3	1
Aust-Agder	1	3	1
Vest-Agder.	-	2	-
Rogaland	-	5	-
Hordaland	1	7	-
Sogn og Fjordane . . .	2	-	1
Møre.	-	-	-
Sør-Trøndelag	-	6	1
Nord-Trøndelag	-	-	-
Nordland	2	-	1
Troms	-	-	-
Finmark	-	-	-

Tilsammen 19 49 13

I 81 herreder er der i alt utferdiget 645 bevillinger til salg av alkohol-
svakt øl. I 1914 var der i alt gitt 358 bevillinger til salg av alkoholsvakt øl.
Antallet av sådanne bevillinger er altså gått op. Det oplyses for øvrig at
man til dels går ut fra at der ikke behøves bevilling til småsalg, så at i
virkeligheten salg foregår i større utstrekning enn statistikken over bevil-
lingene viser.

III. Forbruket av alkoholiske drikkevarer.

Beregningen av landets forbruk støter for de siste år på særlige
vanskeligheter.

Hvad brennevin angår lar der sig overhodet ikke anstille nogen-
somhelst beregning etterat forbudet er gjennemført. Bortsett fra tidligere
beholdninger i privat eie, om hvis størrelse man for øvrig intet vet, er der
efter loven ingen adgang til å anskaffe sig brennevin som nydelsesmiddel.
Det forbruk som kan ha funnet sted og i virkeligheten også har funnet sted,
gjennem innsmugling og hjemmebrenning, undrar sig efter sakens natur
statistisk kontroll, og det samme gjelder brennevin som er anskaffet ved
hjelp av lægeattest eller til teknisk bruk, men som er blitt benyttet som ny-
delsesmiddel.

Ved beregningen av hvert års forbruk har man tidligere gått frem på
den måte at man har lagt sammen årets tilvirkning (etter fradrag av hvad
der er denaturert og anvendt til teknisk bruk) og overskuddsinnførselen,
med fradrag av den mengde hvormed de offentlige he beholdninger er øket i
året (eller tillegg forsåvidt beholdningene er forminsket). Man har så regnet
årets forbruk = $\frac{1}{3}$ av fjarårets + $\frac{2}{3}$ av årets til drikkebrennevin anvendelige
mengde. Men dette passer ikke lenger når tilgangen av nye forsyninger er
stanset.

Man hitsetter en oversiktstabell for årene fra 1900.

Tilvirkning (og forbruk) av brennevin og sprit i årene 1900—1919.
(50 pet.s alkoholstyrke.)

10*

År.	1	2	3	4	5	6	7
	Tilvirkning.	Uttørsel av norsk brennevin.	Innførsel av utenlandsk brennevin (– gjenutført ¹).	De offentlige behold- nings økning (+) eller minskning (–).	Denaturert eller avgitt til teknisk eller videnska- elig bruk ² .	Samlet mengde anvendelig til drikkebrennevin innenlands.	Beregnet forbruk i Riket.
1900	Liter. 6 976 000	Liter. 914 000	Liter. 1 613 000	Liter. + 152 000	Liter. 484 000	Liter. 7 089 000	Liter ca. 6 919 000
1901	7 790 000	1 044 000	1 630 000	+ 695 000	582 000	7 099 000	7 079 000
1902	7 933 000	1 333 000	1 592 000	+ 594 000	554 000	7 044 000	7 062 000
1903	7 731 000	1 235 000	1 442 000	+ 769 000	650 000	6 519 000	6 694 000
1904	8 364 000	1 753 000	1 497 000	+ 707 000	645 000	6 756 000	6 677 000
1905	7 344 000	2 033 000	1 347 000	+ 586 000	891 000	5 181 000	5 706 000
1906	8 747 000	2 519 000	1 427 000	+ 910 000	743 000	6 002 000	5 728 000
1907	5 997 000	1 124 000	1 520 000	÷ 602 000	720 000	6 275 000	6 184 000
1908	4 442 000	914 000	1 702 000	÷ 2 074 000	771 000	6 533 000	6 447 000
1909	2 088 000	192 000	3 794 000	÷ 1 983 000	682 000	6 991 000	6 888 000
1910	2 706 000	376 000	6 275 000	+ 294 000	481 000	7 830 000	7 550 000
1911	2 206 000	225 000	6 050 000	÷ 136 000	645 000	7 522 000	7 624 000
1912	3 851 000	84 000	6 289 000	+ 510 000	846 000	8 700 000	8 307 000
1913	6 648 000	57 000	3 389 000	+ 249 000	894 000	8 837 000	8 791 000
1914	6 958 000	72 000	2 582 000	+ 1 532 000	920 000	7 016 000	7 623 000
1915	4 326 000	67 000	3 464 000	÷ 1 421 000	955 000	8 189 000	7 798 000
1916	6 472 000	86 000	3 089 000	÷ 109 000	1 069 000	8 515 000	8 406 000
1917	3 058 000	354 000	615 000	+ 572 000	1 643 000	1 104 000	—
1918	1 060 000	291 000	432 000	÷ 2 343 000	1 804 000	1 740 000	—
1919	5 074 000	115 000	1 515 000	+ 944 000	1 382 000	4 148 000	—

¹ Iberegnet brennevin tilvirket av utenlandsk sprit.
utenfor beregningen.

² Innbefatter også brennevin av utenlandsk opprindelse; det innførte denaturerte brennevin er dog holdt helt

Til tabellen bemerkes: Tilvirkningen omfatter produksjonen ved brennerier, gjørfabrikker, sulfittspritfabrikker samt destillasjoner (det destillerte råstoff fratrekkes de offentlige beholdningene).

Når man legger sammen den innenlandske tilvirkning og nettoimporten av utenlandsk brennevin og herfra trekker utførsel av norsk brennevin, økningen av beholdningene og de kvanta som er denaturert eller avgitt til teknisk eller videnskapelig bruk, får man tilbake det kvantum som i året er disponibelt til drikke- og sykebrennevin.

Hvor stort årets forbruk har vært lar sig, som allerede nevnt, ikke utfinne. Man kjenner ikke for den forløpne tid hvad der er medgått til medisinsk bruk og hvad der er forbrukt av tidligere beholdninger.

Om brennevinssamlagenes virksomhet er der meddelt oppgaver i Ot. prp. nr. 40 for 1918. Omsetningen av brennevin utgjorde:

	Beregnet til 50 pct.
1912	4 806 976 l.
1913	5 106 384 »
1914	3 789 985 »
1915	3 724 208 »
1916	4 098 384 »
	4 320 000 l.
	4 596 000 »
	3 411 000 »
	3 352 000 »
	3 689 000 »

For vinens vedkommende har man tidligere kunnet regne med at innførselen år om annet falt nogenlunde sammen med forbruket. For 1919 gjør der sig imidlertid særlige omstendigheter gjeldende som vanskeliggjør en oversikt over det virkelige forbruk. Efterat tilførslene under krigen hadde vært forminsket inntrådte der en lettelse da krigstilstanden ophørte. Et øket forbruk måtte dessuten være den naturlige følge av at de hete viner og brennevin var blitt forbudt. Hertil kom så den overveldende import av dårlige viner som hovedsakelig benyttes til berusningsmiddel. Det er derfor utvilsomt at vinforbruket i 1919 ligger langt høiere enn tidligere år. Imidlertid kan det ikke antas at det når så høit som importen. En del av importen er skjedd for å fylle de forminskede lagere hos vinhandlerne, og dessuten må det antas at også private i adskillig utstrekning har gjort innkjøp for lagring.

I hvert av årene 1910—1919 har innførselen av vin utgjort:

Musserende.	På flasker.	På fustasjer.	Innførsel i alt	Innførsel med fradrag av eksport.
Liter.	Annen.	Liter.	Liter.	Liter.
1910. . . . 103 795	58 228	3 122 623	3 284 646	3 280 146
1911. . . . 107 749	62 168	3 147 162	3 317 079	3 311 029
1912. . . . 115 365	71 875	3 411 008	3 598 248	3 593 476
1913. . . . 114 040	86 312	3 699 147	3 899 499	3 898 515
1914. . . . 106 390	79 745	4 185 913	4 372 048	4 370 621
1915. . . . 121 693	99 330	5 130 467	5 351 490	5 142 935
1916. . . . 272 925	247 793	7 253 754	7 774 472	7 749 026
1917. . . . 378 790	405 688	4 910 162	5 694 640	5 690 178
1918. . . . 210 836	508 125	4 765 309	5 484 270	5 292 067
1919. . . . 719 665	894 236	14 863 827	16 477 728	16 367 495

Forbruket av øl faller temmelig nær sammen med årets tilvirkning til-lagt nettoimporten. I årene fra 1913 har tilvirkningen og forbruket utgjort¹:

	Inntil 2.50 volum-	2.50—4.75	4.75—7.00	Tilsammen 2 og 3.	
	procent alkohol.	pct.	pct.	Tilvirkning.	Forbruk.
	1. Hl.	2. Hl.	3. Hl.	Hl.	Hl.
1913	72 761	383 214	58 113	441 327	438 341
1914	84 884	402 959	62 099	465 058	462 389
1915	69 448	372 610	69 025	441 635	439 853
1916	76 045	431 769	107 548	539 317	536 059
1917	180 918	296 666	86 573	383 239	384 235
1918	411 627	76	41	117	120
1919	230 300	352 257	21	352 278	352 597

Fra sommeren 1917 blev tilvirkningen av de sterke ølsorter forbudt, og først i juni 1919 blev den etter optatt for øl av annen skattekasse. Til-virkningen har siden den tid vært større enn i tidligere år.

IV. Drukkenskapsforseelser.

Antallet av arrestasjoner utgjorde i byene i 1900, da tallet kulminerte for den gang, 38 674. Siden gikk antallet tilbake og var i 1906 kommet ned i 24 228. Fra den tid steg antallet år for år, i begynnelsen langsomt, fra 1910 raskere, inntil der i 1914 inntrådte et tilbakeslag, som dog etterfulgtes av en ny stigning, inntil 1916.

	Arrestasjoner i:		
	Byer.	Bygder.	Riket.
1906 . . .	24 228	—	—
1907 . . .	24 652	—	—
1908 . . .	25 040	—	—
1909 . . .	25 672	—	—
1910 . . .	30 232	—	—
1911 . . .	33 452	—	—
1912 . . .	38 591	—	—
1913 . . .	40 671	1 585	42 256
1914 . . .	35 675	1 355	37 030
1915 . . .	37 145	1 734	38 879
1916 . . .	46 789	1 477	48 266
1917 . . .	23 785	546	24 331
1918 . . .	16 980	204	17 184
1919 . . .	26 751	610	27 361

¹ Før 1 juli 1917 var grensene 2.25, 3.75 og 5.50 vektprosent.

Tar man samtlige drukkenskapsførseelser får man følgende antall:

	Byer.	Bygder.	Riket.
1913 . . .	50 496	5 181	55 677
1914 . . .	44 764	4 368	49 132
1915 . . .	47 236	4 821	52 057
1916 . . .	57 460	4 821	62 281
1917 . . .	29 413	1 696	31 109
1918 . . .	22 036	878	22 914
1919 . . .	34 770	2 640	27 410

Drukvenskapsførseelser i det hele pr. 1 000 innbyggere:

	Samtlige byer.	Kristiania.	Bergen.	Trondhjem.	Stavanger.	Land-distriktene.
1913 . . .	70	81	49	61	63	3.1
1914 . . .	61	76	45	40	57	2.6
1915 . . .	63	82	34	42	86	2.8
1916 . . .	75	96	66	45	82	2.8
1917 . . .	37	53	32	21	44	0.9
1918 . . .	28	48	27	14	28	0.5
1919 . . .	44	66	58	28	34	1.4

Man har sett en oppgave over arrestasjoner pr. 1 000 innbyggere:

	Samtlige byer.	Kristiania.	Bergen.	Trondhjem.	Stavanger.
1896	59	105	31	31	23
1897	66	111	29	45	33
1898	61	93	28	38	31
1899	64	101	25	30	26
1900	64	88	25	38	40
1901	57	74	29	33	42
1902	47	59	27	30	37
1903	46	59	24	28	32
1904	42	52	23	27	22
1905	37	44	24	22	19
1906	37	44	25	28	18
1907	37	40	34	24	19
1908	37	41	29	31	27
1909	38	43	32	26	44
1910	44	52	40	28	46
1911	48	62	45	24	46
1912	55	67	39	34	62
1913	56	66	44	43	55
1914	49	59	40	29	49
1915	49	65	31	31	60
1916	61	77	63	36	70
1917	30	43	27	16	40
1918	21	38	21	9	23
1919	34	52	42	17	27

Fra og med året 1915 har man i kriminalstatistikken gjennemført en ny gruppering av forseelsene, således at offentlig drukkenskap (løsgjengerlovens §§ 16, 17 og 19) kommer frem som egen gruppe, adskilt fra andre forseelser mot almindelig orden og fred. Overtredelse av § 19 var tidligere henført under gruppen løsgjengeri m. v.

Antall personer straffelt for offentlig drukkenskap:

	Landdistrikten.		Kjøpstæder.		Riket.	
	M.	Kv.	M.	Kv.	M	Kv.
1915	4 110	28	39 408	1 379	43 518	1 407
1916	4 161	24	48 381	1 606	52 542	1 630

Disse tall må etter sakens natur ligge adskillig lavere enn det samlede antall drukkenskapsforseelser. Et betydelig antall forseelser blir avgjort ved en advarsel av politiet. Ved en sak kan en person bli straffelt for flere drukkenskapsforseelser, i andre tilfelle kan saken bli avgjort i forbindelse med en annen forseelse, der betraktes som hovedforseelse.

I 1916 var drukkenskapsforseelsene nådd op i meget høie tall. I Ot. prp. nr. 23 for 1917 med bilag er der gitt en skildring av edruehetsforholdene rundt omkring i landet, bygget på innberetninger fra politiet, geistligheten og lægene vinteren 1916–17. Det fremgår derav at drikkeriet hadde tiltatt i betenklig grad mange steder, både i byene og bygdene. Hertil bidrog særlig den store fortjeneste som mange hadde og det sløseri som dette medførte. For landet gjaldt dog dette vesentlig på steder hvor anleggsvirksomhet var i gang, og mangesteds i fiskeridistrikten, mens forholdene var bedre i gamle industristrøk.

Sammenligner man med tidligere perioder viser det sig dog at drikkefeldigheten ikke nådde samme omfang som i slutten av forrige århundred. Arrestasjonene viste den gang pr. 1 000 innbyggere i byene høiere tall enn nu.

Efter brennevinsforbudets innførelse i desember 1916 gikk forseelsenes antall tilbake, men økte igjen i de første måneder av 1917, idet hetvin trådte i stedet som berusningsmiddel.

At forholdene med hensyn til drukkenskap måtte bli bedret når både brennevin og het vin blev tatt vekk er ganske naturlig. For å måle denne bedring har man ingen sikrere målestokk enn drukkenskapsforseelsene. I 1916 utgjorde antallet av forseelser i byene 57 460. Da forbudet fra 18 desember ledet til en betydelig tilbakegang, kan årets samlede tall anslås til 59 300 under forutsetning av at brennevinshandelen hadde fortsatt året ut. I tiden juni 1917 til mai 1918 var antallet 20 800, altså en ganske betydelig reduksjon, nemlig til 35 pct. Der er ingen grunn til å tro at der vilde inntrådt nogen bedring om forbudet ikke var gjennemført.

Det således innvunne resultat er imidlertid etter delvis gått tapt. Forskjellige surrogater kom i bruk, og særlig har den voldsomme økning av vinforbruket virket, så at 1919 når op til 59 pct. av året 1916. Der blir dog frem-

deles tilbake en nedgang på ca. 40 pct. som må tilskrives de skjerpelser som er gjennemført i lovgivning og bevillingspraksis. Som tidligere anført er det ikke bare handelen med brennevin og hetvin som er stanset, men der har også funnet en tørrlegning sted med hensyn til vin og øl i forskjellige byer.

Som et eksempel fra en by med stor nedgang i drukkenskap skal anføres følgende meddelelser fra politimesteren i Kongsberg (i de nedenfor omhandlede erklæringer til Justisdepartementet høsten 1919):

For 10–15 år siden var der 2 drammesalg og 2 salgssteder for brennevin, 9–10 almindelige skjenkeretter for øl og vin og en hel del utsalg for øl og vin. Den gang op til 5–600 arrestasjoner årlig.¹ I 1918, da byen var «tørrlagt», var der bare 17 arrestasjoner. I byen og distrikturen her omkring for tiden bevilget en salgsrett for øl, ingen vinrett, dessuten salg fra bryggeri. Nu opgis ølet som regel som årsak til beruselsen. I oktober 1919 er oppgitt øl i 9 tilfelle, 2 øl og vin, 2 øl og «portogal», 1 uopgitt, tilsammen 14.

For å illustrere utviklingen har man delt opp tallene for Kristiania, de 5 største byer næst Kristiania og endelig alle de øvrige byer.

	1913.	1914.	1916.	1917.	1918.	1919.	1ste halvår 1920.
Kristiania	20 293	19 071	24 818	13 672	12 217	16 938	6 775
Bergen, Trondhjem, Stavanger, Drammen, Kristiansand	12 947	10 422	15 008	7 906	5 461	10 484	4 864
Andre byer	17 256	15 271	17 634	7 835	² 4 329	² 7 333	² 3 660
Tilsammen	50 496	44 764	57 460	29 413	22 007	34 755	15 299

Fra 1913 til 1916 faller stigningen omtrent utelukkende på de større byer. For «andre byer» er stigningen ganske ubetydelig. Fra 1916 til 1918 er der betydelig nedgang i alle tre grupper, i Kristiania til omtrent halvparten, ennu sterkere i de 5 byer og aller sterkest i «andre byer». Økningen i 1919 faller likeledes på alle tre grupper, men sterkest på de 5 byer, derefter på «andre byer» og minst på Kristiania, og 1920 viser ganske sterk nedgang for Kristiania, mindre nedgang for de 5 byer og nogen stigning for de øvrige byer.

I omstående oversikt sammenholdes oppgavene for de to år 1913 og 1919, idet byene deles i størrelsegrupper (etter folketallet 1919).

¹ Det høieste tall i Kongsberg by viste 1908 med 429 arrestasjoner (byråets anmerkning).

² Ssvolver ikke medregnet

		1913.	1919.	Procent i 1919 av antallet i 1913.
Kristiania		20 293	16 938	83.5
Bergen		3 785	5 119	135.2
Trondhjem		2 947	1 522	51.6
Byer med 20—50 000 innbyggere.		4 837	3 291	68.0
— « 10—20 000 —		12 166	4 960	40.8
— « 5—10 000 —		2 958	1 467	49.6
— « 2—5 000 —		2 979	1 229	41.3
— « 1—2 000 —		515	227	44.1
— « under 1 000 —		16	2	12.5
Tilsammen	50 496	34 755	68.8	

Forholdet er altså noget varierende, men i det store og hele kan det sies at tilbakegangen i dette tidsrum har vært større i de mindre byer.

Drukkenskapsforseelsene forekommer forholdsvis hyppigere i større byer enn i mindre. Ved siden herav spiller det også en rolle hvorvidt adgangen til drikkevarer er mer eller mindre lett.

I nedenstående oversikt anføres promillen av forseelser for 1919 i de forskjellige byer gruppert dels etter størrelse, dels etter alkoholhandelens ordning i samme år. Med hensyn hertil er anvendt samme inndeling i 4 grupper som ovenfor for 1920.

Forseelser pr. 1 000 innbyggere i 1919:

		I. Salg og skjenkning.	II. Salg av øl.	III. Skjenkning.	IV. Tørrlagte byer.
Kristiania		66.5	-	-	-
Bergen		53.5	-	-	-
Trondhjem		28.3	-	-	-
Drammen		68.8	-	-	-
Stavanger		-	34.4	-	-
Byer med 10 - 20 000 innbyggere .		39.0	21.1	22.7	30.9
— « 5 - 10 000 — .		38.5	24.5	-	17.1
— « 2 - 5 000 — .		34.7	11.5	-	14.6
— « 1 - 2 000 — .		40.5	-	-	6.9
— « under 1 000 — .		2.9	-	-	1.8

Man vil her legge merke til at de større byer gjennemgående viser høyere tall enn mindre byer med samme ordning av alkoholhandelen. Særlig er det av interesse å merke at den samme regel gjør sig gjeldende for de helt tørrlagte byer.

Innenfor byer av samme størrelse er regelen den at drukkenskapen avtar jo vanskeligere adgangen er til å få drikkevarer. Men regelen gjelder dog ikke uten undtagelser, således i gruppene 10—20 000 innbyggere og 2—5 000.

Drukkenkapsforselser månedsvis.

Byene.

	1911.	1913.	1914.	1915.	1916.	1917.	1918.	1919.	1920.
Januar . . .	2 363	3 189	3 392	2 812	3 673	2 822	1 430	2 057	2 005
Februar . . .	2 739	4 008	4 079	3 461	4 486	3 232	1 757	2 292	2 418
Mars	3 126	4 482	4 613	4 200	4 753	3 723	1 803	3 106	2 889
April	3 180	4 387	4 713	4 044	5 380	4 405	1 648	3 508	2 877
Mai	2 946	4 231	4 365	3 991	5 225	2 929	1 860	3 503	2 945
Juni	2 973	3 936	3 693	3 635	4 112	1 718	1 975	3 148	2 177
Juli	2 451	3 974	3 380	3 799	4 978	1 864	1 676	2 842	2 606
August	3 076	4 490	2 436	4 002	5 145	1 880	2 083	3 409	
September . . .	3 830	4 565	2 847	4 449	5 118	1 860	1 982	3 222	
Okttober . . .	3 875	4 758	4 237	4 762	5 853	1 891	1 951	3 050	
November . . .	3 276	4 160	3 308	4 165	4 977	1 574	2 016	2 204	
Desember . . .	3 762	4 316	3 701	3 916	3 760	1 515	1 855	2 429	
Tilsammen	37 597	50 496	44 764	47 236	57 460	29 413	22 036	34 770	

Landdistrikte.

	1911.	1913.	1914.	1915.	1916.	1917.	1918.	1919.	1920.
Januar	193	289	353	305	314	210	78	77	224
Februar	322	349	435	267	416	191	82	75	263
Mars	318	390	521	356	412	227	81	176	309
April	374	353	516	422	449	222	66	174	259
Mai	264	520	485	539	471	173	76	314	292
Juni	329	498	369	487	283	108	72	227	255
Juli	283	471	344	469	448	114	78	249	
August	279	416	208	401	398	126	89	265	
September	356	501	162	446	391	101	48	298	
Okttober	341	449	288	373	443	78	69	311	
November	265	448	332	345	393	72	64	290	
Desember	408	497	355	411	403	74	75	184	
Tilsammen	13 745	5 181	4 368	4 821	4 821	1 696	878	2 640	

¹ Herav 13 på uopgitt måned.

Fordeling efter kjønn.

Fordelingen av forseelsene på de to kjønn stiller sig på følgende måte:

Byene:	Menn.	Kvinner	Kvinner procentvis av samtlige forseelser.
1913	47 984	2 512	4.97
1914	42 892	1 872	4.18
1915	45 320	1 916	4.06
1916	55 201	2 259	3.93
1917	28 211	1 202	4.09
1918	20 989	1 047	4.75
1919	33 519	1 251	3.60
Bygdene:			
1913	5 142	39	0.75
1914	4 328	40	0.92
1915	4 789	32	0.66
1916	4 775	46	0.95
1917	1 678	18	1.06
1918	870	8	0.91
1919	2 626	14	0.53

Det har ved flere leiligheter vært under overveielse å innhente oppgaver over de berusningsmidler som har vært anvendt, således som dette gjøres i Sverige. Disse opplysninger måtte bygges på oppgaver fra de arresterte selv. Noget sørdeles pålitelig materiale vil dette aldri kunne bli, og for Norge vil dette gjelde i ennu sterkere grad da anskaffelsen av forskjellige berusningsmidler er forbundet med straffansvar. Man må derfor gå ut fra at personer som har benyttet f. eks. denaturert sprit vil skjule det virkelige forhold. Man har derfor etter konferanse med politimyndigheter funnet det betenklig å innhente oppgaver om hvis pålitelighet man på forhånd må nære en sterk tvil.

Fordeling på ukedager.

I tabell 6 er der gitt en oversikt over forholdene på hver enkelt dag i året i byene.

På grunnlag av disse oppgaver er utarbeidet nedenstående sammendrag, i hvilket dessuten er tilføiet tilsvarende oppgaver for de foregående år.

Gjennomsnittlig antall drukkenskapsforseelser i byene:

	1916.	1917.	1918.	1919.	1916.	1917.	1918.	1919.
Søndager og helligdager . .	72.1	34.8	25.9	47.6	7.1	6.7	6.9	7.9
Mandager	122.9	84.5	56.6	83.0	12.1	16.3	15.0	13.8
Tirsdager	162.8	77.2	51.7	84.9	16.1	14.9	13.7	14.1
Onsdager	154.3	69.2	49.3	75.3	15.2	13.4	13.0	12.6
Torsdager	146.2	69.7	48.0	72.1	14.5	13.4	12.7	12.0
Fredager	174.2	78.9	57.6	94.2	17.2	15.2	15.2	15.7
Lørdager og dager før hellig-dager.	180.0	103.9	88.6	143.5	17.8	20.1	23.5	23.9
Tilsammen	142.8	73.4	53.6	85.5	100.0	100.0	100.0	100.0

I 1916 var drukkenskapen på grunn av at brennevinshandelen var lukket mandag og lørdag mer koncentrert om tirsdag—fredag. Senere er fordelingen på ukedager blitt mer overensstemmende med den tidligere regel. Forholdsvis falt der dog i 1919 en noget mindre del på mandag, mens lørdagen utmerker sig ved meget fyll, m. a. o. nedgangen siden 1916 har gjort sig minst gjeldende for lørdagene.

Det største antall forseelser inntraff på nasjonaldagen (274) eller ikke så langt fra tallet i 1916 (287), mens 17 mai 1918 var forholdsvis rolig (108) og stod bedre enn en rekke andre dager i året.

Ved kgl. res. av 18 juli 1919 gjennemførtes i anledning av generalstreiken totalforbud for det hele land (alkoholsvakt øl undtagt) for dagene 19, 20 og 21 juli.¹

Under disse 3 dager gikk forseelsenes antall betydelig ned, nemlig til 100 mot 281 og 300 på de samme 3 dager en uke før og en uke etter. På den fjerde og femte dag gikk til gjengjeld tallene adskillig op.

Særlige forhold i 1919.

I det enkelte år kan særlige forhold bevirke en stigning eller nedgang, uten at dette kan betraktes som utslag av en tendens til større eller mindre drukkenskap. Dette vil kunne gjøre sig sterkest gjeldende for de enkelte byer. Der kan et år være en betydelig tilstrømning av fremmede, f. eks. på grunn av fiske, anleggsarbeide o.s.v., der kan være forandringer med hensyn til politistyrken o.s.v. Drukvenskapforseelsene kan betraktes som et symptom på edruehetsforholdene, men når slike særlige omstendigheter har gjort sig gjeldende forskykes sammenligningen for den enkelte by og i tilfelle for grupper av byer.

For å bringe dette på det rene har man tilskrevet samtlige politimestere og bedt om en uttalelse om hvorvidt sådanne særlige forhold kan antas å ha øvet innflydelse for 1919.

Fra de fleste distrikter svares at der ikke foreligger sådanne særlige forhold. De for enkelte distrikter meddelte oplysninger gjengis nedenfor.

1. Erhverv og flytninger.

Bergen. Under den store streik i Ålvik i april søkte en masse anleggsarbeidere til byen, og en hel del av disse arrestertes for beruselse. Vesentlig av den grunn ligger april så høit.

Hardanger. Forholdene har ved anleggs- og fabrikkstedene på grunn av arbeidsnedleggelse, ophør av anleggsarbeide vært sådanne at man burde kunne forutsette forminskelse i antallet. Arbeidet nedlagt i Ålvik og

¹ Dessuten kan nevnes at lignende forbud gjennemførtes for Brevik, Langesund, Stathelle, Porsgrund og Skien samt Bamble, Eidanger, Gjerpen og Solum fra 7–24 mai 1918.

Kinsarvik. Ved Nitriden i Tyssedal sterkt innskrenket drift på grunn av råstoffmangel. Ved fabrikkene i Odda siden streiken brøt ut i juli praktisk talt ingen produksjon, først på grunn av streiken, dernæst på grunn av overfylte lagere. En vesentlig del av den vanlige arbeidsstokk har derfor forlatt de nevnte steder.

Sogn. Øket tilgang av anleggsarbeidere.

Kristiansund. Deltagelsen i storsildfisket januar—februar 1919 mindre enn på mange år, intet større fiske i november—desember 1919 på grunn av streik.

Harstad.¹ Forholdene bra inntil Spitsbergenkompaniene fikk sine kontorer og ekspedisjoner her. Efterat Spitsbergentrafikken kom i gjenge har drukkenskapsforseelsene tiltatt sterkt, skjønt der ingen bevilling er gitt og denaturert sprit er avhengig av politiattest.

2. Forhold ved kommende politiet.

Kristiania. Mange vakanser i ordenspolitiet stigende suksessivt i året, særlig i siste halvår. Dette går utelukkende ut over den patruljerende konstabbelstyrke og har i vesentlig mon influert på antallet av arrestasjoner og anmeldelser for drukkenskapsforseelser. Dertil kommer at når optøier befryktes må de på stasjonene liggende pikettmannskaper forsterkes fra den patruljerende konstabbelstyrke. I 1919 hadde man flere sådanne tilfelle. Likeledes var på avstemningsdagene høsten 1919 gatepatruljeringen sterkt redusert. Politikammeret tilfører at i somtermånedene juni—august virker feriene at den patruljerende styrke reduseres sterkt. I disse måneder henlegges turingen for en stor del til løkkene utenfor bygrensen, Ekebergskogen og fjorden, og i denne tid gir antallet av arrestasjoner og anmeldelser ikke noget riktig inntrykk av i hvilken målestokk drukkenskapsforseelser har funnet sted. Endelig nevnes de mange sygdomsfall i 1919, særlig i januar—april og desember.

Sarpsborg. Megen sykelighet og endel vakanser innen politikorpset, uten at det med bestemthet kan sies hvorvidt og i hvilken utstrekning dette har influert på antallet av anmeldte forseelser.

Rjukan. I siste halvår 2 politikonstabler mindre enn i 1918, med den følge at anmeldelsene har vært mindre.

Helgeland. Mangel på politi i Glomfjord og til dels i Sandnessjøen og muligens i Mo og Hemnesberget har medført at forseelser ikke er anmeldt.

3. Enkelte politimestere anfører forhold som for så vidt ikke kan regnes for å være særegne som de har en mer almindelig karakter, men det er av interesse også å gjengi disse.

¹ Av erklæring avgitt til Justisdepartementet høsten 1919.

Hvitvin.

T r o n d h j e m. Her som formentlig i de øvrige større byer skriver stigningen sig for størstedelen fra nydelsen av hvitvin, som arbeiderklassen jo tross den høie pris 5—6 kroner pr. flaske på grunn av de høie arbeidslønninger er i stand til å skaffe sig, ofte i utrolige kvanta.

M o l d e. Simple viner kom inn, likesom hjemmelagede viner er berasende. Øl benyttes i blanding med drikker ikke beregnet på fortæring.

F j o r d a n e. Man har hatt adgang til å forskrive hvitvin, og prisforhøien har spillet mindre rolle, idet man har hatt bedre råd enn tidligere år.

S a n d n e s. Rusdrikkforseelsene økte etterat der blev adgang til å få de lettere viner og øl.

Øl.

Åpningen av adgangen til å selge bayerøl opplyses å ha bidratt til å øke forseelsenes antall i H o r t e n (noget), i L i l l e s a n d (utover høsten), K o n g s b e r g (merkbart), K r a g e r ø (konsumet tiltatt, forskrives i kufferter utenfra, spleising, virker for så vidt heldigere enn surrogater — gjærende blandinger av umulige substanser). Det samme meddeles fra H a u g e s u n d i de senere inntatte beretninger til Justisdepartementet (stigningen i forseelser fra sommeren 1919 kan delvis skrive sig fra ølet, som kjøpes i kassevis utenbys fra; på den annen side antas at ølet i tilfelle vil forminske smughandelen og avløse surrogatdrikkingen noget. Politiets inntryk er dog at de fleste arrestanter har drukket surrogater — vesentlig apotekervarer (rigabalsam m. v.) og naturert sprit).

Surrogater.

V a r d ø. Forseelsene skyldes omrent utelukkende surrogatdrikking, spesielt naturert sprit.

S a n d n e s. Adskillige av de mulkerte har drukket naturert sprit, hårvann og lign.

G u d b r a n d s d a l e n. Efterat de sterkere ølsorter igjen kom i handelen synes innkjøp av surrogater til drikke, f. eks. hårvann og lign., å være i avtagende.

K r a g e r ø. Tror nok tendensen i år går i forminskende retning, og at trangen har søkt tilfredsstillelse i mer forderelig virkende surrogater for en del.

S ø n d m ø r. Den sterke stigning i 4de kvartal skyldes etter innhentede rapporter dels smugling fra et tysk skib i Fosnavåg, dels smughandel med vin i Langevåg og dels surrogatdrikking i Ørskog og Vaksvik. Skjønt der har forekommet anmeldelser for hjemmebrenning innen Søndmør i 1919, er der dog ikke innløpet anmeldelser om drukkenskapsforseelser som påviselig skyldes nydelse av hjemmebrent.

Brennevinsmugling.

S t a v a n g e r. På tyske skibe, skjerpet kontroll har motarbeidet dette mot slutningen av året i adskillig grad.

Hjemmebrenning.

K o n g s b e r g. Endel i byen og på landet, men dog langt fra så betydelig at den har gitt merkbart utslag i byens og landdistriktenes edrueighetsforhold.

G l o m m e n d a l e n. Hjemmebrenning later til å begynne å bli nokså almindelig.

T r o n d h j e m (kun i ringe utstrekning).

G o d f o r t j e n e s t e er nevnt i flere av de ovennevnte erklæringer og anføres også for

K r i s t i a n s u n d.

G u d b r a n d s d a l e n (der kjøpes mer rusdrikk enn tidligere, særlig av ungdom).

Politimesteren i Holmestrand anfører at der både i 1918 og 1919 var innført politikontroll med salg av denaturert brennevin, og noget nevneverdig misbruk av den slags sprit til drikk har man ikke merket. Heller ikke har man funnet nogetsomhelst som tyder på at der her i byen foregikk ulovlig brennevinstilvirkning, og man kan visst med temmelig stor sikkerhet gå ut fra at der på grunn av de gjennemsiktige forhold heller ikke drives sådan trafikk her på stedet, dertil er risikoen for opdagelse for stor. Er der da nogen særlige forhold som medfører stigningen?

Såvidt politiet bekjent finnes der ikke her nogen sådanne forhold, men stigningen skyldes formentlig :

- a. De gode pengeforhold blandt folk i sin almindelighet.
- b. En stadig stigende reaksjon mot de skjerpende forbudsbestemmelser.

Ad a. Det er ganske forbausende hvor «løst» pengene sitter hos folk når det gjelder anskaffelse av berusende drikker. Drikkevarer innkjøpes, mulkt betales for beruselse, og drikkevarer innkjøpes igjen. I denne forbindelse skal det bemerkes at mens man tidligere anvendte en bøteskala 5—8—10 kr. o.s.v. for henholdsvis 1, 2 og 3 gangers beruselse, har man i de siste par år anvendt skalaen 15—20—25 kr. for tilsvarende ganger, for på den måte å motvirke drukkenskapen. Noget har visstnok dette hjulpet, men dog ikke i nogen særlig grad, da alle de mulkterte synes å ha nok av penger. Det er således ganske påfallende hvor ofte der betales med 100 kronesedler når bot skal betales, og hvor sjeldent der nu mot tidligere er spørsmål om å avsone bøter.

Ad b. Hvis man kunde avskaffe folks trang til alkoholholdige drikkevarer vilde de stadig skjerpe forbudsbestemmelser være på sin plass, men

da det er ganske utelukket viser det sig at «forbudet» faktisk leder til større og større drikkefelighet. Forbydes en sort alkoholholdig drikkevare benyttes en anden sort, selvom denne er dyrere, eller et surrogat hvis skadelige innflydelse er åpenbar. Det verste ved det hele er dog for resten at disse forbudsbestemmelser har skapt en sorgelig mangel på respekt for rusdrikke-
lovgivningen. Publikum driver det formelig som en «sport» å overtre denne lovgivning og risikerer heller en bot, hvis bare de kan få skafet sig drikkevarer. Her blir politiets arbeide utvilsomt vanskeligere og vanskeligere.

Endelig skal anføres en uttalelse fra politimesteren i Fredrikshald:

«Efter min opfatning gir de fra politiet meddelte opgaver over antallet av drukkenskapsforseelser sjeldent noget korrekt billede av edruelighetsforholdene. Trangen til alkohol og stimulanser er likeså stor nu som tidligere; den tilfredsstilles imidlertid i smug, og virkningene ytrer sig ikke som før offentlig.

Ulovlig anskaffede berusningsmidler og surrogater — som nu er det vanlige — fortærer helst i enrum og gjerne på et sted hvor man etterpå eller samtidig kan sove rusen ut. — — —»

Her er altså pekt på et moment som, hvis det gjorde sig gjeldende over hele linjen, i nogen grad vilde forstyrre sammenligningen med tidligere år, idet statistikken vilde gi et lysere billede av forholdene enn de i virkeligheten er.

V. Hjemmebrenning.

Uttalelser av politiet.

Ved rundskrivelse av 16 oktober 1919 blev der av Justisdepartementet gjennem fylkesmennene innhentet uttalelse fra politimestrene om hvorvidt der i distiktene i den senere tid antas å ha funnet misbruk sted (smugbrenning av brennevin og smughandel med rusdrikk), og om denne misbruk vil kunne bekjempes av det ordinære politi, eller om det blir nødvendig i dette øiemed å treffe særegne foranstaltninger, samt hvad disse i tilfelle bør gå ut på.

I det følgende skal man gjengi hva de innkomne erklæringer inneholder av oplysninger om misbruk, og her først om smugbrenning. Erklæringene resymeres under hvert fylke for hvert enkelt politimesterdistrikt.

Østfold

Fredrikshald. Forholdene gode, men frykter for at der vil overtrædelser i Idd og Berg, likeledes for Hvaler i sommerleden på småholmene av seilende og gjester.

Sarpsborg. 4 lensmenn: ingen smugbrenning. 4 lensmenn: endel, om enn ikke i videre utstrekning. Politimesteren: endel smugbrenning i enkelte deler av distriket.

Fredrikstad. Trafikken drives til en viss grad og vil senere, når der blir brent til salg, skaffe politiet adskillig arbeide. I Fredrikstad by sannsynlig, om enn ikke i samme utstrekning som i landdistriktsene.

Moss. Intet bevis for smugbrenning, uten at man derav kan slutte at der ingen synderlig misbruk finner sted. I Moss by neppe smugbrenning. Hvad fremtiden vil vise tør politimesteren ikke uttale sig om.

Kristiania. Smugbrenning har funnet sted, men ikke mulig å uttale sig om i hvilken utstrekning. Inntrykk av at den ikke forekommer i nogen betydeligere utstrekning.

A k e r s h u s .

Follo. Ikke av nevneverdig betydning.

Aker. Ingen bestemt uttalelse.

Romerike og Vinger kan ikke uttale sig bestemt om hvorvidt sådant i nogen større utstrekning foregår.

H e d m a r k .

Kongsvinger. Sør-Odal (i mindre målestokk til eget bruk).

Nord-Odal. Ikke så lite, vil skyte fart.

Vinger og Eidskog. I liten målestokk.

Hamar. Nogen nevneverdig smugbrenning har ikke funnet sted hverken i landdistriktsene eller i byen.

Glommendalen. Der foregår visstnok ikke hjemmebrenning av brennevin i nogen større utstrekning ennå, men hvordan det kan bli er ikke godt å vite. Av 7 lensmenn som har avgitt uttalelser melder 6 at der visstnok forekommer lite, om i det hele tatt noget av hjemmebrenning. Den 7de (Elverum) opplyser at der i den siste tid foregår hjemmebrenning i stor utstrekning, og at han har ikke mindre enn 10 forskjellige saker til etterforskning.

For hele fylket uttaler fylkesmannen at der etter det opplyste neppe hittil har funnet smugbrenning sted i nogen større utstrekning undtagen måskje i Elverum herred. Men det er ikke godt å vite hvorledes dette senere vil komme til å stille sig.

O p l a n d .

Gudbrandsdalen. Av lensmennenes svar fremgår at der såvidt dem bekjent ikke foregår smugbrenning, uten at de hermed vil ha uttalt sig om hvorledes forholdene kan komme til å arte sig i fremtiden.

Vestoplandene. I flere herreder foregår smugbrenning, således i Søndre og Nordre Land, Nord-Aurdal og Vestre Slidre. De anmeldte tilfelle har dels ledet til bøter (16 stykker), dels er de under etterforskning.

B u s k e r u d .

Ringerike. Adskillige anmeldelser, og det er de færreste tilfelle som kommer til politiets kunnskap. I hvor stor utstrekning smugbrenning fore-

kommer er det ikke godt å uttale sig om, men den må antas å ha tiltatt betydelig i den siste tid.

Drammen. Smugbrenning foregår, uten at det kan sies i hvilken utstrekning.

Kongsberg. I den siste tid endel anmeldelser; for flere vedkommende synes det blot å ha vært lyst til eksperimenter, og produksjonen blev avbrutt ved politiets inngripen.

V e s t f o l d .

Nordre Jarlsberg. Kun sporadisk forekommende i landdistriktet, og neppe i Horten. Men det er ikke godt å vite hvad det kan utvikle sig til.

Tønsberg. Tør intet uttale.

Sandefjord. Ingen misbruk antas å ha funnet sted i byen.

Larvik. Ikke erfaret at der foregår smugbrenning i nogen større utstrekning.

Fylkesmannen tror ikke at stillingen er så ufarlig som flere av de avgitte uttalelser tyder på. Lensmennene står maktesløse like overfor uvesenet.

T e l e m a r k .

Kragerø. Smugbrenning har der ikke ytret sig tendens til i nevneverdig grad. Hvorledes det fremover kan stille sig er ikke godt å forutsi. Misbrukene kan komme til å anta dimensjoner som gjør kontrollen vanskelig, for ikke å si illusorisk.

Skien. Antagelig ikke i nogen nevneverdig utstrekning i byen.

Telemark. Smugbrenning har funnet sted.

Notodden. I adskillig utstrekning i Notodden by og i forbindelse dermed også smughandel med rusdrikk. I landdistrikten har politimesteren inntryk av at der også foregår ikke så lite brennevinsbrenning, dog ikke i forbindelse med smughandel.

Rjukan. Overtredelse foregår i stor utstrekning. Fra 1 januar til 24 oktober 1919 er 38 personer straffet for brennevinsbrenning eller for å ha vært i ulovlig besiddelse av apparat for sådan brenning. Overtredelsene faller for den aller vesentligste del på selve Rjukan, men der er grunn til å tro at brennevinsbrenning også foregår i landdistrikten i stor utstrekning.

Fylkesmannen: Efter hvad jeg har grunn til å tro foregår der adskillig smugbrenning opover i Telemark; i de indre distrikter og byene her synes forholdet noget bedre. Å få denne trafikk helt stanset må inntil videre antas ganske håpløst, hvor drastiske politiforanstaltninger man enn vil gripe til.

A u s t - A g d e r .

Risør. Bestemte tilfelle har ikke kunnet påvises. Der går rykter om brenning, men noget bestemt har ikke kunnet påpekes.

Tvedstrand. Vites ikke å forekomme.

Arendal. Bare enkeltstående tilfelle. Men man må være forberedt på at der vil komme til å foregå megen smugbrenning også her i distriktet. Grimstad. Antas ikke å ha funnet sted.
Lillesand. Vites ikke å ha funnet sted.

V e s t - A g d e r .

Kristiansand. Lensmennene i Vegusdal, Evje, Iveland, Hornnes, Bygland, Valle, Tveit, Randøsund og Vennesla, Øvrebø og Hægeland, Søgne, Finsland, Bjelland, Grindheim og, såvidt forstås, Åseral uttaler at nogen brenning foregår ikke eller vites ikke å forekomme. For Evje og Søgne uttales videre at det heller ikke antas å ville bli tilfelle i fremtiden, mens lensmannen i Randøsund og Vennesla tror at man vil begynne med det. I Kristiansand by har man ikke kunnet konstatere at brenning foregår, og for landdistriktet uttaler politimesteren at man heller ikke har kunnet påvise det, selv i de tilfelle hvor man på grunn av mistanke har anstillet undersøkelse.

Vest-Agder. Nogen hjemmebrenning ennu ikke opdaget.

Flekkefjord. Ikke anmeldt noget tilfelle.

R o g a l a n d .

Rogaland. I den senere tid vist sig å være i tiltagende.

Egersund. Vites ikke å ha funnet sted i Egersund eller nærmeste omegn.

Sandnes. Politiet har ikke kunnet bringe i erfaring at der foregår smugbrenning.

Stavanger. Kun ett sikkert spor har hittil vært formerket i byen. At hjemmebrenning i nogen utstrekning foregår omkring i kjøknene kan politimesteren nok tenke sig.

Haugesund. Antas ikke å foregå i større utstrekning i byen. 2 destillasjonsapparater beslaglagt i årets løp.

For fylket uttaler fylkesmannen at der hittil ikke antas å være foregått smugbrenning i større utstrekning.

H o r d a l a n d .

Hardanger. Ikke nevneverdig hjemmebrenning. For Odda uttaler lensmannen at der antas å ha funnet brenning sted, men ikke i nogen nevneverdig utstrekning; men det kan befryktes at det kan komme til å gripe om sig.

Hordaland. Lensmennene i følgende distrikter uttaler at brenning ikke antas å forekomme: Kvinnherad, Skånevik, Etne (dog omtalt at det skulle forekomme blandt anleggssarbeidere, men ikke konstatert), Fjelberg, Sveio (iafall ikke i så stor utstrekning at særegne foranstalter er påkrevet), Finnås, Stord (ikke av nogen betydning), Tysnes, Fusø, Sund og Austevoll, Askøy (iafall ikke i nogen nevneverdig utstrekning), Bruvik, Hamre, Alversund (antas heller ikke å ville foregå senere), Herdla (ikke i nevneverdig grad), Lindås, Masfjorden, Voss,

Vossestrand. I Os anmeldt 1 tilfelle, men uten at det ledet til noget; lensmannen kan intet bestemt uttale om misbruk drives, men frykter for at «smitten» er tilstede. I Fana 1 tilfelle anmeldt, kjenner ikke til om der yderligere har foregått brenning. Politimesteren sammenfatter uttalelsene derhen at misbruk ikke for tiden finner sted i nogen videre utstrekning, men forholdet kan muligens komme til å stille sig anderledes ved de forskjellige anlegg. I alt hittil 5 etterforsninger.

B e r g e n .

Adskillig tyder på at smugbrenning foregår, men politiets undersøkelser har hittil intet resultat bragt. Fylkesmannen oplyser at der tales om smugbrenning, men han har ikke støtt på nogen med positivt kjennskap til et eneste tilfelle.

S o g n o g F j o r d a n e .

Sogn. Intet tilfelle anmeldt, og ingen overhengende fare for sådan misbruk blandt befolkningen i det store og hele tatt. Derimot kan det vel være å befrykte at der ved anleggene, f. eks. i Høyanger og Øvre Årdal, kan bli gjort forsøk i den retning.

Fjordane. Hittil ikke, såvidt politimesteren bekjent, nogen brennevinsbrenning.

Fylkesmannen: Ennu ikke i nogen større utstrekning. Hvorledes spørsmålet vil stille sig når tilgangen utenfra stanser er det vanskelig å ha nogen mening om.

M ø r e .

Ålesund. 4 forelegg vedtatt i byen og 1 på landet. Av og til går rykter, uten at det har lykkes å konstatere flere tilfelle enn de nevnte. Inntryk av at smugbrenning for tiden ikke forekommer i større utstrekning, men der tør være grunn til å frykte for at overtredelsene vil bli hyppigere.

Molde. Brenning lite forekommel.

Kristiansund. Endel tilfelle forekommel. I byen 20 personer ilagt mulkt og 2 dømt i tiden 29 mars til 15 oktober 1919, hvorhos en større sak mot flere siktede er under etterforskning. I Nordmør 14 personer ilagt mulkt og 5 dømt i 1919, hvorhos en sak mot 4 siktede er under etterforskning. Flere av de siktede, som arbeider ved Aura-anlegget, har formentlig også drevet salg av hjemmebrent. I Sunndal, Aure og Stangvik har der forekommel endel smugbrenning i det siste.

S ø r - T r ø n d e l a g .

Trondhjem. Man har konstatert adskillige tilfelle av smugbrenning, men man kan ikke si at dette er skjedd i stadig stigende utstrekning. Der foregår visstnok, efter hvad man ryktevis kan høre, adskillig ulovlig tilvirking av brennevin, men ikke lett å føre bevis.

Orkedal. Drukkenskapsforseelsene i tiltagende, hvilket for en stor del skyldes surrogater og hjemmebrent. 7 bøter forelagt, hvortil kommer en dom, 2 anmeldelser under behandling.

Uttrøndelagen. Lensmennenes svar går gjennemgående ut på at sådanne misbruk ikke er kommet til deres kunnskap, og at de heller ikke antar at sådant finner sted. Kun for et par distrikter er det oplyst at der er forekommet nogen få tilfelle av smugbrenning. Politimesteren er dog tilbøelig til med lensmannen i Strinda å mene at det ikke er usannsynlig at brennevinsdestillasjon foregår mer almindelig enn man aner. Men hvordan nu enn forholdet for tiden er, anser politimesteren det ialfall for overveiende sannsynlig at foreteelser av nevnte art vil bli rett almindelige når forbud av varig art blir innført.

Fylkesmannen anser det utvilsomt at der i den senere tid har foregått og fremdeles foregår overtredelse av forbudet mot hjemmebrenning, uten at det er godt å vite i hvilken utstrekning, men så meget kan vel sies at det kun er et forholdsvis lite antall av lovovertredelsene som kommer til politiets kunnskap.

N o r d - T r ø n d e l a g .

Inntrøndelagen. Lensmennene i følgende distrikter uttaler at hjemmebrenning ikke vites å forekomme: Øvre Stjørdal, Nedre Stjørdal, Frosta, Åsen, Skogn, Frol, Verdal, Ytterøy og Mosvik (1 eneste tilfelle av forsøk påtruffet), Verran, Inderøy, Sparbu, Beitstad, Namdalseid (ialfall ikke så det er til forstyrrelse på nogen vis; en eneste person har vært innstevnt), Stod, Snåsa (i meget ringe utstrekning). Lensmannen i Leksvik har intet kjennskap til hvorvidt og i hvilken utstrekning misbruk foregår, men anser det sannsynlig at sådan brenning allerede foregår og sterkt vil øke etterhvert som tiden kommer. Politimesteren samler uttalelsene i den almindelige setning at han ikke tror at hjemmebrenning forekommer i distriktet.

Namdal. Efter konferanse med samtlige lensmenn uttaler politimesteren at om enn smugbrenning ikke er ukjent foregår den dog i forholdsvis ringe utstrekning. Kun 1 tilfelle har vært under behandling, og resultatet antas å bli negativt.

N o r d l a n d .

Helgeland. Hjemmebrenning har siden forbudets inntreden tiltatt tydelig i dette distrikt. Lokalkjente folk påstår at den på de mest avsidesliggende steder i distriktet også skal være drevet før, men i de par siste år har den også bredt sig til mer centrale steder. Korn og poteter har vært mest anvendt under tilvirkningen. Nu forlyder det imidlertid at den egentlige brenning eller «koking», som den her

kalles, skal være i tilbakegang, men i stedet drives tilvirkning med sukker og ved hjelp av gjær.

Bodø. Innmeldt tre tilfelle, hvorav to henlagt av mangel på bevis. Der foreligger intet som tegner til at publikum vil gjøre brudd på de rådende bestemmelser hvad tilvirkning av brennevin angår.

Narvik. Lensmannen i Hamarøy: Såvidt vites ikke forekommet.

Ofoten. I den senere tid foregått smugbrenning.

Tysfjord. Likesom i distriktsene her omkring formentlig skjedd hjemmebrenning, dog visstnok i mindre skala. Politibetjenten i Ballangen gir en drastisk skildring av forholdene. Den første bot blev forelagt og vedtatt i desember 1918 (tilvirkningen var begynt høsten 1917). Utover høsten 1918, vinteren og sommeren 1919 begynte nogen hver å brenne, og om sommeren tiltok brenningen i uhyggelig grad. Flere personer fra markebygdene i Evenes og Lødingen herredet drev hjemmebrenning som levebrød og solgte produktet i Bjørkåsen for 20 op til 25 kroner pr. flaske. I august og september kom der på fredager og lørdager nokså betydelige kvanta, men det er ugyrlig å komme langerne til livs. Der er nu avsløret 25 à 30 brennevinsgauker. Dette har virket heldig; der er blitt mindre fyll, og det har vært stille med hjemmebrenningen, men det antas at der under jul vil bli tilvirket ikke så lite hjemmebrent. I sommer blev destilleringen foretatt ute i skogene og utmarken, men nu skal varen ikke lenger destilleres, idet satsen etter gjæringen settes ut til frysning. Politimesteren opplyser at i Narvik by er i 1918 4 domfelt, 1 uavgjort, i 1919 1 domfelt, 1 vedtatt bot, 7 uavgjort (hvorav to saker for én person). I landdistriktet 1919 22 saker, hvorav 4 vedtatt forelegg, 2 domfelt, 15 uavgjort, 1 henlagt. I alt altså 36 saker, men en rekke tilfelle er ikke kommet til politiet. Trafikken er koncentrert om Narvik og Ballangen. Utenfor disse steder ikke i nevneverdig utstrekning. Smugbrenning til eget bruk kan ikke hindres av politiet, men smugbrenning med salg kan forhåpentlig forhindres. Spesielt i Ballangen har trafikken vært til stor skade. I Narvik selges antagelig ikke hjemmebrent i større utstrekning.

T r o m s.

Senjen. Nogen smugbrenning er man ikke kommet på spor efter, og der er kun et par personer i Harstad som mistenkes for sådan trafikk. Tror ikke at den forekommer — ialfall ikke av nogen betydning. 1 apparat inndratt uten ennu å ha vært brukt.

Fylkesmannen har heller ikke inntrykk av at disse forseelser foregår i synderlig utstrekning.

F i n m a r k.

Vest-Finmark. Kun konstatert i ett tilfelle våren 1919 under fisketiden.

Ikke utenkelig at smugbrenning har forekommet i andre tilfelle, men i nogen større utstrekning kan det neppe ha foregått.

Vadsø. Vites ikke å foregå.

Vardø. Brenning vites ikke å ha foregått. Der går løse rykter, men intet bevis har kunnet skaffes.

Sør-Varanger. I den senere tid tendenser på Kirkenes, men der er ennu ikke kommet for dagen nogen overhåndtagende trafikk av nevnte art.

Som det vil ses er der i endel fylker innhentet uttalelser fra lensmennene, uten at der dog foreligger svar fra samtlige.

Der berettes videre om tilvirkning av forskjellige slags berusende drikker uten destillasjon, således i Arendal vin, i Bygland «rosinvin» eller «rosinøl» av rosiner, sukker og undertiden rå poteter, hvilken blanding tilsettes gjær, i Valle noget svineri av gjær, sukker, poteter, rosiner og likeledes appelsiner (hvorav en mengde vin settes til livs forat man skal bli full), i Bjelland vin av frukt og poteter som gjæres, i Voss av rosiner og sukker som settes i gjær. Fra Helgeland berettes om en slags ølbrygning med sukker som viktig bestanddel som skal være under opseiling, og man skal derved opnå et produkt som skal holde ca. 40 pet. alkohol.

Av de ovennevnte erklæringer, som byrået har innhentet fra politimyndighetene, berører enkelte hjemmebrenningen.

For Kongsberg distrikt meldes at der foregår endel i by og på land, men dog langt fra så betydelig at den har gitt merkbart utslag i byens og landdistriktenes edrueighetsforhold. For Trondhjem heter det at den kun drives i ringe utstrekning.

For Glommendalen er bildet nu mørkere. Hjemmebrenningen later til å begynne å bli nokså almindelig. For Kristiania uttales videre i en erklæring til stadsfysikus i mars 1920 at politikammeret har inntrykk av at hjemmebrenning, som tidligere, såvidt skjønnes, kun har foregått rent sporadisk i byen, i den senere tid har tiltatt og er i rask vekst.

Det uttales i en rekke av de innkomne svar at man ikke kan dømme om forholdene med nogen sikkerhet fordi det er meget vanskelig å få sikker kunnskap, og uttalelsene er derfor i mange tilfelle forbeholdne. De misbruk som det her gjelder holdes skjult, og det blir derfor mer tilfeldig at politiet kommer over bestemte tilfelle. Og det uttales videre i en rekke svar at de tilfelle som anmeldes kun kan antas å utgjøre en ringe del av samtlige overtredelser som virkelig har funnet sted.

Imidlertid gir dog de innkomne svar et bidrag til orientering, og man skal sammenfatte disse.

Østfold. Endel smugbrenning i enkelte deler av distriktet.

Kristiania. Neppe i nogen betydeligere utstrekning, om enn i vekst.

Akershus. Foreligger ikke oplysning om smugbrenning av nevneverdig betydning.

Hedmark. Neppe i nogen større utstrekning undtagen i Elverum.

Opland. Smugbrenning foregår i forskjellige deler og synes å bli mer almindelig.

Buskerud. Smugbrenning forekommer og synes å utbre sig.

Vestfold. Efter politiets oplysninger kun sporadisk forekommende, men fylkesmannen anser ikke stillingen så ufarlig.

Telemark. Adskillig smugbrenning opover i Telemark; i de nedre distrikter og byene synes forholdet noget bedre.

Aust-Agder. Berettes alene om enkeltstående tilfelle.

Vest-Agder. Nogen hjemmebrenning har ikke kunnet påvises.

Rogaland. Ikke i større utstrekning.

Hordaland. Ikke i nogen videre utstrekning.

Bergen. Adskillig tyder på at smugbrenning foregår, men har ikke bestemt kunnet påvises.

Sogn og Fjordane. Ikke i nogen større utstrekning.

Møre. Nogen hjemmebrenning i enkelte deler av distriktet, ellers ikke i større utstrekning.

Sør-Trøndelag. Smugbrenning foregår, om det enn er vanskelig å angeds utstrekning.

Nord-Trøndelag. Forekommer, om enn i ringe utstrekning.

Nordland. Tiltatt betydelig i Helgeland samt omkring Narvik og Ballangen. Ellers ikke i nevneverdig utstrekning.

Troms. Ikke i synderlig utstrekning.

Finmark. Ikke i nogen større utstrekning.

Gunstigst lyder altså beretningen for Vest-Agder. For øvrig ser det ut til at hjemmebrenning har utviklet sig i alle landets fylker. Noget forsøk på å gruppere fylkene på grunnlag av de avgitte uttalelser vil neppe kunne gjøres, men i ethvert fall for enkelte strøk i Hedmark, Telemark og Nordland har smugbrenningen antatt en ondartet karakter.

Av en rekke uttalelser fremgår det at myndighetene ikke føler sig støttet av den almindelige opinion. Vi hitsetter:

Hvaler. Befolkingen yder ingen hjelp ved kontrollen; uagtet de er edruelige folk synes de ikke å nære nogen sympati for forbudet.

Vestfold. Lensmennene står maktesløse. Umulig å kikke inn i alle rum og avlukker på bygdegårdene. Man kan ikke gjøre regning på nabokontroll. Nei, man dekker over hverandre fordi den almindelige rettsbevissthet i heromhandlede anliggende er håpløst avstumpet.

Telemark. Å stanse trafikken er håpløst. Innen mange ellers lovlydige og lojale kretser av borgere er reaksjonen for sterk mot de nye

restriksjoner. Og når politiet ikke støttes av den almene opinion vil detstå mer eller mindre maktesløst.

Rogaland politimester: Omgåelser som under det midlertidige forbud har virket så sørgetlig demoralisende.

Odda. Reagerende tendens mot tvangsbestemmelsene; folk tar lite eller intet hensyn til forbudsbestemmelsene, og mange skyr ikke noget middel når det gjelder å skaffe sig rusdrikk.

Bergen. Alle vedkommende har interesse i fortelse. Angivelser er sjeldne. Politiet står alene med arbeidet.

Sør-Trøndelag. Overtredelsene vil ikke kunne hindres ved noget politi. Helgeland. Ved slektskap, venskap og felles interesser henger hele bygde lag sammen, og en smugbrenner røbes aldrig. Det beror på tilfeldigheter om politiet en gang imellem kommer etter sådan trafikk.

I en rekke uttalelser kommer til orde frykt for at misbrukene vil tilta og smugbrenningen skyte fart senere. Dette gjelder: Idd, Berg, Hvaler, Fredrikstad og Moss distrikter, Kristiania, Nord-Odal, Glommendalen og ellers i Hedmark fylke, Gudbrandsdalen, Norder Jarlsberg, Kragerø og Arendal distrikter, Randøysund og Vennesla, Rogaland fylke, Hardanger, Sogn og Fjordane, Ålesund distrikt, Uttrøndelagen, Leksvik, Tromsø.

På den annen side er der enkelte lensmenn som føler sig forvissset om at der heller ikke i fremtiden vil være nogen fare for overtredelser, således i Evje, Søgne, Alversund.

F o r e l e g g f o r s m u g b r e n n i n g .

At disse overtredelser er steget sterkt fremgår allerede av det anførte, og Finansdepartementet uttaler det samme i Ot. prp. nr. 36 for 1920: «Efter utferdigelsen av det almindelige forbud mot innførsel, salg og skjenkning av brennevin m. m. har overtredelsene av straffebestemmelsene i lov om tilvirkning, omdestillasjon og beskatning av brennevin m. v. av 15 august 1908 §§ 42 og 43, jfr. § 51 siste punktum, angående ulovlig brennevinstilvirkning (smugbrenning) tiltatt i en grad og har utviklet sig i en retning som man ikke kunde forutse den gang loven ble gitt.»

Man skal i det følgende gi en oversikt over hvorledes disse overtredelser er øket i antall. Ganske visst vil man ikke herigjenom kunne få et fullstendig billede av den utstrekning i hvilken smugbrenning finner sted. Men selv om det bare er en mindre del av overtredelsene som oppdages vil det dog være av interesse å se hvorledes forholdet har utviklet sig og hvorledes det stiller sig i de forskjellige deler av landet.

Om smugbrenning i årene 1906—1911 meddeler Alkoholkommisjonen:

Angående de efter lov av 28 juni 1887 ilagte straffer for ulovlig brennevinsbrenning var der ingen plikt til å avgive beretning til Finansdepartementet. Noget sådant tilfelle blev heller ikke innberettet i tiden fra 1 januar 1906 til

15 september 1908, fra hvilket tidspunkt brennevinstivilvirkningsloven av 15 august 1908 trådte i kraft.

Efter denne lovs § 53 begjærte departementet i 1909 tiltale mot en person i Hemnes, uten at der var innløpet meddelelse om sakens forløp, likesom 2 personer i Hemnes henholdsvis i 1909 og 1910 blev forelagt bot i henhold til lovens § 43. I 1911 frafalt departementet tiltale i henhold til lovens § 53 i en sak vedkommende ulovlig tilvirkning i Korgen våren 1910.

I 1915 og 1916 fant ifølge den almindelige kriminalstatistikk ingen straffellelse sted for overtredelse av lovens §§ 42 og 43. For 1917 er oppgave ennu ikke innkommet til byrået for Oslo lagsogn, Hordaland fylke og Bergens by, men i de øvrige deler av landet er der ikke antegnet noget tilfelle.

Det fremgår herav at inntil 1917 forekom saker om smugbrenning meget sjeldent.

For årene 1918, 1919 og 1ste halvår 1920 har man gjort utdrag av samtlige de forelegg som av Finansdepartementet er utferdiget for smugbrenning.

De bestemmelser som det her gjelder er lov av 15 august 1908 § 42 (besiddelse av apparater for tilvirkning eller omdestillasjon av brennevin m. v.) og § 43 (ulovlig tilvirkning eller omdestillasjon av brennevin eller medvirkning dertil).

Det bemerkes at enkelte av foreleggene ikke er vedtatt, og resultatet ved domsbehandlingen kan bli frifinnelse eller nedsettelse av straffen. Imidlertid antas dette bare å være tilfelle for et fåtall av foreleggene; sakene foreligger som regel så godt oplyst at materialet må anses fullt brukbart for øiemedet. Forsåvidt tilvirkning har funnet sted i forbindelse med salg eller annet straffbart forhold utferdiges ikke forelegg av departementet, men dette begjærer påtale, og disse påtalebegjæringer er regnet med i statistikken.

I tabell 13 er der gitt en oversikt over disse forelegg for de enkelte politidistrikter. I omstående tabell er resultatene sammendratt fylkesvis.

Fylker.	1918.								1919.								1920, 1ste halvår.			
	Antall saker.		Derav		Antall personer.		Derav		Antall saker.		Derav		Antall personer.		Derav		1920, 1ste halvår.			
	1. kv.	2. kv.	3. kv.	4. kv.	1. kv.	2. kv.	3. kv.	4. kv.	1. kv.	2. kv.	3. kv.	4. kv.	1. kv.	2. kv.	1. kv.	2. kv.	1. kv.	2. kv.		
	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
Bygder.																				
Østfold	-	-	-	-	-	-	-	-	7	14	-	-	1	8	5	14	36	14	22	
Akershus	-	-	-	-	-	-	-	-	9	12	-	-	2	1	9	15	25	5	20	
Hedmark	1	1	-	-	1	-	-	-	9	27	-	-	-	-	-	27	57	38	19	
Opland	-	-	-	-	-	-	-	-	8	38	-	-	-	-	-	8	12	8	4	
Buskerud	3	6	-	-	-	-	-	-	14	23	6	-	16	22	-	8	21	18	3	
Vestfold	-	-	-	-	-	-	-	-	4	6	-	-	7	1	9	13	41	27	14	
Telemark	9	14	-	-	3	-	-	-	11	32	50	5	12	22	11	21	41	27	14	
Aust-Agder	-	-	-	-	-	-	-	-	1	2	-	-	-	2	-	4	8	1	7	
Vest-Agder	-	-	-	-	-	-	-	-	1	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Rogaland	-	-	-	-	-	-	-	-	3	5	-	-	-	4	1	4	5	4	1	
Hordaland	-	-	-	-	-	-	-	-	2	3	-	-	-	3	-	2	3	3	-	
Sogn og Fjordane .	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Møre	3	7	2	-	-	-	-	-	5	18	3	3	1	1	11	8	14	2	12	
Sør-Trøndelag	1	1	-	-	-	-	-	-	1	14	3	-	-	5	6	13	32	6	26	
Nord-Trøndelag	-	-	-	-	-	-	-	-	3	4	15	30	1	3	6	20	3	24	-	
Nordland	2	7	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	8	22	4	18	
Troms	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	3	9	1	8	
Finmark	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Tilsammen	19	36	2	4	9	21	117	246	18	30	68	130	148	313	132	181				
Byer.																				
Kristiania	4	5	-	-	1	3	1	22	37	3	19	4	11	48	70	32	38			
Østfold	-	-	-	-	-	-	-	2	3	-	2	1	-	4	6	5	1			
Akershus	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-			
Hedmark	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1	-	-	-			
Opland	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-			
Buskerud	-	-	-	-	-	-	-	13	24	10	8	3	3	4	-	5	1	4		
Vestfold	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	2	1	1	1		
Telemark	1	1	-	-	1	-	-	9	12	-	3	5	4	9	12	4	8	-		
Aust-Agder	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
Vest-Agder	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
Rogaland	4	10	7	-	3	-	-	3	5	-	-	-	-	5	7	13	7	6		
Bergen	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
Sogn og Fjordane .	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
Møre	-	-	-	-	-	-	-	7	25	14	2	1	8	1	1	1	1	1		
Sør-Trøndelag	8	17	-	-	-	17	17	29	14	4	7	4	5	7	5	6	2	4		
Nord-Trøndelag	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
Nordland	1	2	-	-	2	-	-	5	6	-	1	4	1	4	4	4	2	2		
Troms	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
Finmark	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
Tilsammen	18	35	7	3	7	18	78	142	41	39	25	37	84	119	54	65				

Vi skal først se på de behandlede saker.

Antall saker.

	Bygder.	Byer.	Riket.
1918.	19	18	37
1919.	117	78	195
1ste halvår 1920. . .	148	84	232

Der er altså en meget sterk stigning i sakenes antall. Men i mange av sakene er flere personer innviklet, så antallet av overtredere blir betydelig større. Herom henvises til den følgende oversikt, hvor opgavene meddeles kvartalsvis for bedre å vise utviklingsgangen. Da der i enkelte tilfelle er utført forelegg i gjentagelsestilfelle, ligger antallet av individer litt lavere.

Antall personer.

	Bygder.	Byer.	Riket.
1ste kvartal 1918	2	7	9
2net — —	4	3	7
3dje — —	9	7	16
4de — — —	21	18	39
I alt 1918	36	35	71
1ste kvartal 1919	18	41	59
2net — —	30	39	69
3dje — —	68	25	93
4de — — —	130	37	167
I alt 1919	246	142	388
1ste kvartal 1920	132	54	186
2net — —	181	65	246

Gjerningstiden ligger noget forut for foreleggene, som regel dog ikke lenge. De første tilfelle som er regnet med i denne statistikk er inntruffet høsten 1917, og det ser ut som overtredelsene i noget større omfang kan dateres fra den tid.

Man vil se at byene fra først av fører an, mens landdistriktene først etterhånden slutter sig til. I hele 1918 er antallet av overtredelser omtrent like stort i by og på land. Utover 1918 og i 1919 økes tallene stadig, og særlig bemerkelsesverdig er stigningen i siste kvartal 1919. I byene ses der dog å være en stans omkring midten av året, og 2net halvår opviser færre tilfelle enn 1ste. Men i landdistriktene fortsetter stigningen uavbrutt. I alt har landdistriktene i 1919 7 ganger så mange overtredelser som i 1918, mens byene har 4 ganger så mange. I 1920 fortsetter tallene å stige både på land og i by, dog sterkest i landdistriktene.

Hvad der næst den sterke stigning må vække størst opmerksomhet er fordelingen på land og by. I 1ste halvår 1920 falt 72.5 % av foreleggene på landet, 27.5 % på byene. Da nu byenes folketall andrar til ca. 29½ % av det hele rikes, er hjemmebrenningen efter folkemengden noget mer utbredt enn i byene. Men da edruehetsforholdene gjennemgående stiller sig betydelig gunstigere i landdistrikturen, angir folketallet ikke den naturlige målestokk. Målt etter drukkenskapsforseelsene faller der i byene bare 0.8 forelegg på 100 drukkenskapsforseelser, i landdistrikturen derimot 20. Man må derfor si at hjemmebrenningen er et tidsfenomen som i første rekke er karakteristisk for landdistrikturen.

Med hensyn til de fylker hvor hjemmebrenningen optrer hyppigst bekreftes de tidligere nevnte uttalelser fra politimyndighetene, at Hedmark, Telemark og Nordland har de fleste tilfelle, men til disse må dessuten føies Østfold og Opland. I det til Kristiania grensende Akershus fylke er forholdet gunstigere. Forholdsvis lave tall viser fylkene fra Vestfold til Sogn og Fjordane (undtatt Telemark). Derimot er hjemmebrenningen hyppigere i Møre og Trøndelagsfylkene, mens de to nordligste fylker har lavere tall.

Som tidligere oplyst har også i landdistrikturen drukkenskapsforseelsene vært stigende, og der melder sig naturlig det spørsmål om hjemmebrenningen er en medvirkende årsak hertil. Dette er selvfølgelig vanskelig å bevise, men til nogen veiledning vil det være å undersøke hvorledes forholdet stiller sig i så måte innen de fylker hvor brenningen etter de foreliggende opplysninger har den største utbredelse.

Drukkenskapsforseelser.

	1917.	1/7 1919— ^{30/6} 1920.	Procentvis stigning.
Hedmark, Telemark, Østfold,			
Nordland, Opland	808	1 731	114
Akershus, Buskerud, Møre,			
Sør-Trøndelag, Nord-Trøndelag.	469	857	83
Øvrige fylker	419	611	46
	1 696	3 199	89

En viss sammenheng synes der således å være mellem disse to fenomener. Det er jo også rimelig at hjemmebrenningen tillike yder sin kontingent til den offentlige drukkenskap. Men sin vesentligste rolle spiller den vel for drikk som ikke har sådanne følger at politiet blir blandet inn. Det er således påfallende at i Nord-Trøndelag er antallet av forelegg i året juli 1919—juni 1920 større enn av drukkenskapsforseelsene, i Troms er antallet like. I Aust-Agder har drukkenskapsforseelsene vært i nedgang, men ikke desto mindre utgjør foreleggene en forholdsvis stor procent av drukkenskapsfor-

seelsene, mens i Vest-Agder, hvor der har vært stigning, foreleggene er yderst få.

Man hitsetter en sammenstilling av begge disse slags forseelser fylkesvis i det nevnte tidsrum. Det vil derav ses at forholdet er yderst varierende.

Fylke	Drukvenskapsforseelser 1. juli 1919–30. juni 1920.	Personer mot hvilke fore- legg for smugbrenning er utfordiget i samme tidsrum.
Østfold	182	49
Akershus	319	35
Hedmark	555	84
Opland	252	50
Buskerud	235	31
Vestfold	50	10
Telemark	669	74
Aust-Agder	18	10
Vest-Agder	124	2
Rogaland	97	10
Hordaland	201	6
Sogn og Fjordane	77	-
Møre	65	26
Sør-Trøndelag	216	43
Nord-Trøndelag	22	24
Nordland	73	48
Troms	9	9
Finmark	35	-
Tilsammen		511

I et følgende avsnitt er der gitt en oversikt over folkeavstemningen i oktober 1919. Det kunde ventes at fylker med sterkt forbudsflertall hadde lite av smugbrenning. Dette gjelder også til en viss grad. Fylkene på Sør- og Vestlandet har stort forbudsflertall og lite av brenning. Men Møre, som har det aller største forbudsflertall, står med hensyn til smugbrenning ugunstigere enn en rekke andre fylker, og Telemark, som også har et forholdsvis stort forbudsflertall, har etter folkemengden mere smugbrenning enn noget annet fylke.

Smugbrenningen er selvfølgelig en virksomhet som fortrinnsvis drives av menn. Men der er dog også endel kvinner med. Av det samlede antall forseelser i de $2\frac{1}{2}$ år falt på

	Riket.	Bygder.	Byer.
Menn	844	567	277
Kvinner	47	28	19
Tilsammen	891	595	296

Av forseelsene falt således 5.3 % på kvinner og forholdsvis litt flere i byene (6.4 %) enn i landdistrikte (4.7 %).

I enkelte tilfelle blir forelegg ikke utfordiget av Finansdepartementet, men påtalebegjæring forlangt. Dette gjelder hvor fengsel antas å burde anvendes i gjentagelsestilfelle, eller hvor saken skal behandles i forbindelse med annet straffbart forhold. Her er det av særlig interesse å undersøke hvor ofte hjemmebrenning har funnet sted i forbindelse med salg av det tilvirkede produkt.

1918.

1 person i Rendalen (Glommendalen), 1 person i Lilledal (Sunndal).

1919.

1 person i Elverum, 1 i Kongsberg (tillike misbruk av denaturert sprit), 1 i Hedrum (Larvik), 3 på Notodden, 2 på Rjukan, 1 i Haugesund landdistrikt, 4 i Sunndal, 2 i Trondhjem, 3 på Helgeland.

1920.

3 i Kristiania, 1 i Mysen (Sarpsborg), 1 i Trøgstad (Sarpsborg), 2 i Hobøl (Moss), 6 i Glommendalen (Atna, Brandval, Grue, Elverum, Trysil og Tynset), 1 i Skjåk (Gudbrandsdalen), 1 i Østre Toten (Vestoplandene), 2 på Modum (Ringerike), 1 i Nore (Kongsberg), 1 på Notodden, 4 på Rjukan, 1 i Øyestad (Arendal), 1 i Skoger (Drammen), 2 i Høyland (Sandnes), 1 i Haugesund, 2 i Volda (Ålesund), 2 i Holland (Namdal), 1 i Mo (Helgeland), 1 i Bjørkåsen (Narvik), 2 i Risør landdistrikt, 1 i Tønsberg landdistrikt, 4 i Rosfjord (Troms).

	Bygder.			Byer.		
	I alt forelegg.	Derav tillike salg.	Pct.	I alt forelegg.	Derav tillike salg.	Pct.
1918.	36	2	8.3	35	-	0.0
1919.	246	12	4.9	142	6	4.2
1ste halvår 1920	313	36	11.5	119	5	4.2

Dessuten er påtalebegjæring forlangt for følgende antall personer:

1918.

1 (gjentagelsestilfelle).

1919.

12 (derav 1 gjentagelse, 9 i forbindelse med annet straffbart forhold, 2 i forbindelse med misbruk av denaturert sprit).

1920, 1ste halvår.

12 (derav 1 gjentagelse, 10 i forbindelse med annet straffbart forhold, 1 i forbindelse med misbruk av denaturert sprit).

For alle de øvrige personer er der utfordiget forelegg, og man hitsetter en opgave over bøtenes størrelse:

Kroner.	1918.	1919.	1920, 1ste halvår.
Under 50	3	8	3
50	15	37	19
75	7	-	2
100	16	60	44
150	-	25	40
200	19	123	90
250	-	8	9
300	5	81	149
400	1	7	13
500	2	9	5
600	-	-	4
1 000	-	-	1
I alt	68	358	379
Kr.		Kr.	Kr.
Samlet beløp . . .	9 635	64 575	87 620

Av ikke ringe interesse er det å undersøke innen hvilke s a m f u n d s k l a s s e r smugbrenningen drives, og byrået har derfor bearbeidet de i foreleggene meddelte opplysninger om livsstilling. Man gir her en oversikt over det samlede antall for de behandlede $2\frac{1}{2}$ år. Man har ved grupperingen vært henvist til den betegnelse som er benyttet i foreleggene.

S e l v s t e n d i g e n æ r i n g s d r i v e n d e.

	Bygder.	Byer.
Gårdbrukere.	76	7
Håndverksmestre . . .	2	9
Kjøbmenn, handlende .	15	12
Andre selvst. næringsdri- vende og selvst. ar- beidende	6	3
Tilsammen	99	31

F u n k s j o n æ r e r o g l i g n.

	Bygder.	Byer.
Skibs- og båtførere . . .	5	5
Betjenter ved landbruk .	4	-
Handelsbetjenter, kontor- ister o. l.	9	6
Andre betjenter o. l. . .	7	9
Tilsammen	25	20

Arbeidere o. l.

	Bygder.	Byer.
Arbeidsformenn	9	9
Gårdbrukersønner	14	1
Husmenn	5	-
Jordbruks- og skogsarbeidere	52	5
Fiskere	6	2
Fabrikkarbeidere	62	54
Håndverksarbeidere	62	69
Anleggsarbeidere	44	10
Arbeidere ved handel, landtransport o. l.	11	25
Sjømenn m. m.	4	6
Andre Arbeidere	9	15
Dagarbeidere og arbeidere uten nærmere betegnelse	137	21
Tilsammen	415	217

A n d r e.

	Bygder.	Byer.
Kårmenn, fhv. gårdbrukere	2	-
Pensjonist	-	1
Gårdeier	-	2
Skoleelever	1	-
Uopgitt livsstilling	25	6
Tilsammen	28	9

I alt 567 277

Smugbrenningen er, forsåvidt man kan dømme efter de anmeldte tilfelle, en virksomhet som drives innen de brede lag av befolkningen. Det var jo også på forhånd å vente at hovedtyngden skulle falle innen disse. Men arbeiderne har en betydelig større andel i forseelsene enn der svarer til deres procentvisse andel av befolkningen.

Dessuten bør det nevnes at endel av dem der er regnet som næringsdrivende bare driver en i omfang beskjeden virksomhet. Således skal nevnes at av 15 handlende på landet er 10 kjøbmenn eller landhandlere, 1 forningsmann, 1 agent, 1 handelskar, 1 skoghandler, 1 hestehandler, av 12 i byene 8 kjøbmenn, 1 cigar- og vinhandler, 2 frihandlere, 1 agent. Av 6 andre selvstendige på landet er 2 vognmenn, 2 sundmenn, 1 skjerper, 1 landskapsmaler, av 3 i byene 2 vognmenn, 1 entreprenør.

Under funksjonærklassen finnes 10 skibs- og båtførere. Av disse er 3 på land og 4 i by kapteiner eller skipgere, resten motorbåtførere. Blandt

handelsfunksjonærer finnes der 1 disponent i by og 1 på landet, resten er underordnede funksjonærer. Under andre betjenter finnes bl. a. 1 maskinist på land, 5 i byer, 4 underordnede funksjonærer på landet ved private og Statens jernbaner, 1 sersjant på land og 1 politikonstabel i by. Dette er alt hvad der finnes av offentlige funksjonærer. 1 ingeniør på landet og 1 kjemiker i by er alt hvad der finnes av personale med høiere utdannelse.

For de forholdsvis få kvinners vedkommende er opgavene til dels nokså ufullstendige.

	Land.	By.
Husmødre og gifte	11	8
Kafévertinne.	1	-
Syerske	1	1
Husbestyrerinne.	1	-
Serveringsjomfru	-	1
Tjenestepike	1	-
Enker	1	4
Piker	8	5
Uopgitt	4	-
 Tilsammen		19

S m u g b r e n n i n g i f o r r i g e á r h u n d r e d.

Under foreningen med Danmark forsyntes landet med brennevin fra Danmark, brennevinstilvirkningen på landet var forbudt, og i byene blev der kun drevet tilvirkning ved endel små brennerier. Der foregikk inntil 1816 adskillig smugbrenning. «Dette Uvæsen dreves rundt om i Landdistricterne og tildeels saa godt som aabenlyst, medens der endog var Tugthuusstraf for Brændevinsbrænden»¹. Loven av 1816 åpnet adgang til husbrenning på landet, også i små kjeler. Den sterkt økende brennevinsdrikking ledet fra 30-årene til inngripende foranstaltninger fra lovgivningens side, med den følge at antallet av små brennevinskjeler avtok sterkt. På den annen side utviklet der sig en smugbrenning av temmelig stort omfang. Byfogd Vogt uttaler som utvilsomt at i 1843 blev der drevet smugbrenning i høiere grad enn nogensinde før².

I 1845 fant Stortinget det nødvendig å bevilge 15 000 spd. årlig til kontroll for å bekjempe smugbrenning og ulovlig innførsel, særlig fordi brennevinsavgiften samtidig var blitt forhøiet. Der blev fra begynnelsen av 1846 utsendt forskjellige kontrollører dels for å holde øie med smugbrenningen, dels med innførselen landværts. Dette ledet til et betydelig antall anmeldelser³. Fra 1848 blev overopsynet lagt inn under amtmenne; den

¹ Uttalelse av den kgl. brennevinskommisjon av 1844 (St. Forh. 1845, 2. d. nr. 28 s. 3).

² St. Forh. 1845 d 7 s. 423.

³ St. Forh. 1848, 1ste del, St. prp. nr. 18 s. 67.

samme bevilgning blev gitt. Resultatene har på det tydeligste godtgjort nødvendigheten av disse forføininger, uttaler departementet, om enn faren kan ventes å bli mindre når i 1849 de nu uten kontroll stående kjeler blir innløst og forseglet. I 1851 uttaler departementet likeledes at kontrollen har ledet til et stort antall anmeldelser. I 1854 uttales at ulovlig brennevinsbrenning i terminen 1851—54 har vært hyppigere enn i den nærmest foregående tid, hvilket antas å bero på avgiftens forhøielse i 1851 (fra 4 til 6 skill. pr. pott brennevin 50 %) og på den svekkede kontroll som nedsettelsen av bevillingen i 1851 drog etter sig. Den ulovlige bedrift er i almindelighet blitt fortrengt fra landets mer bebodde egne, hvor den ved kontrollens begynnelse i 1846 fantes i full flor, til mer avsidesliggende bygdelag. I disse er smugbrenningen i de siste 2—3 år tiltatt i en ikke ringe grad, likesom den også på nytt har utbredt sig i distrikter hvor man hadde grunn til å anse den for utryddet, og hvor kontrollen derfor var innstillet.

I 1857 heter det at den ulovlige brenning i almindelighet er betydelig avtatt, skjønt den ikke i noget distrikt hvor den tidligere har vært øvet kan sies å være således undertrykket at kontroll kan undværes. Fremgangen skyldtes at kontrollen støttedes av en voksende opinion, og at man hadde hatt en streng og årvåken kontroll.¹

1859/60 heter det at besvikelse ved smugbrenning i det hele ikke har vunnet nogen større utbredelse.

1862/63. Lykkeligvis avtagende tilbøyelighet til å gjøre brudd på brennevinslovgivningen.

I stortingskomiteens innstilling av 6 februar 1866 heter det at man nu i det store tatt måtte sies å ha arbeidet sig ut av den tidligere tilstand, og mindretallet sier at det kun er få egne i landet hvor disse overtredelser kan sies å høre hjemme.

Om enn smugbrenningen ennu i 60-årene ikke var utryddet, var den gått betraktelig tilbake. De reisende kontrollører gjorde følgende anmeldelser for ulovlig brennevinstivilvirkning: i terminen 1865/66: 7, 1866/67: 29, 1867/68: 7. Dette er jo forholdsvis beskjedne resultater.

Av disse opgaver fremgår at smugbrenningen etterhånden tok så sterk overhånd at man i 1845 så sig nødt til å etablere en særskilt kontroll, hvorved det lykkes å trenge ondet noget tilbake. I 1851—54 var der på nytt oppgang, men senere gikk det temmelig raskt tilbake.

Dessverre foreligger der ikke brukbare statistiske opgaver over disse saker. Hvad herom finnes offentliggjort er vesentlig følgende:

¹ Amtmannen i Hedmark oplyser i sin beretning for 1851—55 at brenningen er ophørt på Hedmark og i Østerdalen.

Straffelte personer for overtredelse av lovgivning angående brennevins-tilvirkning og salg (skjenkning¹).

	M.	Kv.	Tils.
1849	375	81	456
1850	399	101	500
1851	527	152	679
1852	477	141	618
1853	515	116	631
1854	469	113	582
1855	417	116	533
1856	284	51	335
1857	241	79	320
1858	191	55	246
1859	242	33	275
1860	217	22	239
1861	170	28	198
1862	167	27	194
1863	164	28	192
1864	144	46	190
1865	140	30	170
1866	154	42	196

I disse tall er alene innbefattet de saker i hvilke tiltale er reist, derimot ikke vedtagelser i mindelighet uten tiltale. På den annen side omfatter rekken både smugbrenning og ulovlig salg, samt også øllovgivningen.

Bevegelsene fra år til år fremgår for øvrig ennu tydeligere av følgende opgave over personer tiltalt for rettene for samme forseelser som ovenfor anført:

	M.	Kv.	Tils.
1849.	838	168	1 006
1850.	697	167	864
1851.	742	192	934
1852.	582	144	726
1853.	667	138	805
1854.	654	154	818
1855.	590	122	712
1856.	337	72	409
1857.	349	87	436
1858.	349	54	403
1859.	311	36	347

Man ser tydelig nedgangen fra 1850 med forbigående stigning, særlig i 1851.

Fra 1862 fikk man tillike opgave over de personer som vedtok forelegg uten at sak blev reist, og fra 1864 en spesifikasjon av de forskjellige forseelser som tidligere var samlet under én gruppe.

¹ Skjenkning nevnes særskilt fra 1851; øl og malt er tatt med fra 1860.

	Ulovlig tilvirkning av brennevins		Salg og skjenking av brennevins		Ulovlig tilvirkning av øl og malt		Salg og skjenking av øl og vin		Tilsammen		
	Efter tiltale.	Uten tiltale.	Efter tiltale.	Uten tiltale.	Efter tiltale.	Uten tiltale.	Efter tiltale.	Uten tiltale.	Efter tiltale.	Uten tiltale.	
1862.	...	-	-	-	-	-	-	-	194	759	
1863.	...	-	-	-	-	-	-	-	192	981	
1864.	...	5	6	146	519	-	-	39	159	190	684
1865.	...	3	4	135	553	2	4	30	204	170	768
1866.	...	1	10	159	483	-	9	36	187	196	689

Så svakt enn dette materiale er, gir det dog visse oplysninger. Man ser den overordentlig sterke nedgang som inntrer i 50-årene. Dette må henge sammen med smugbrenningens tilbakegang. I 1851 var tallet 679, i 1861 198. Det er mulig at 40-årene kunde oppvise ennu høiere tall enn 1851. Endel av disse 679 tilfelle faller på brennevinsalg, og det er vel sannsynlig at antalet av disse forseelser var høiere i 1851 enn det var i begynnelsen av 60-årene, da de androg til henved 150. Men selv om man regner med halvdelen av ovennevnte tall som fallende på smugbrenning, altså ca. 340, kommer dertil et sannsynligvis ganske stort tillegg for vedtagelser, og erindrer man at folkemengden siden er steget med 90 %, får man det inntrykk at smugbrenningen den gang forholdsvis hadde en større utbredelse. I denne forbindelse skal vi anføre endel uttalelser av næringskomité nr. 2 (formann professor Schweigaard) i dens innstilling av 6 februar 1866.¹

«Det er ikke mange Aar siden, at Brud paa Brændevinslovgivningen i flere Egne af Landet hørte til de hyppigst forekommende Forseelser. For at raade Bod paa dette Onde har det været nødvendigt at anvende saa haarde Midler, at man føler Ængstelse ved at tænke paa Muligheden af at falde tilbage til en Tilstand, der endog kun til en vis Grad nærmede sig den, som man i det Store taget kan sige at have arbeidet sig ud af. Men til at sikre sig mod denne Fare er Bibeholdelsen af den særlige Kontrol, der i de sidste tyve Aar med saa stor Virkning har været anvendt, vistnok et tjenligt Middel. Vel er det sandt, at den Lovgivning, om hvis Overholdelse der her handles, nu har vundet en ganske anden Støtte i den almindelige Mening, end den havde i hin tidligere Tid. Men Erfaringen saavel fra vort eget som fra fremmede Lande taler stærkt for den Mening, at en udbredt Lovlydighed hos Borgerne, i Forbindelse med det almindelige Polititilsyn, ikke er tilstrækkelige til at afgive et fuldt Værn om de Love, hvis Gjenstand er den indirekte Beskatning . . .»

Men forholdene er jo i mange henseender forskjellige fra den gang. Det gjaldt da å utrydde en hjemmebrenning der hadde lang tids hevd som lovlig næring, men som den nye lovgivning av sociale og fiskale hensyn vilde få vekk. Av særlig viktighet er det å fremheve at brennevinsbrenningen

¹ St. Forh. 1865/66 D 8 Indst. S. nr. 74.

den gang blev omlagt til større industrielle foretagender, og at adgangen til å skaffe sig brennevin paa fullt lovlig måte stod befolkningen åpen, mens der nu består brennevinsforbud. Det gjaldt den gang hovedsakelig å håndheve de fiskale interesser, mens de trufne foranstaltninger nu er av langt mer inngripende karakter. Mens man nu prøver sig frem med hensyn til kontrollen, må denne antas på hin tid å ha vært mer effektiv. I 1862/63 og 1863/64 benyttedes 9 reisende kontrollører, i 1864/65 8 (foruten 1 overkontrollør, som førte tilsyn i sitt distrikt), som hver hadde en funksjonstid av 5—7 måneder. Smugbrenningen hadde da allerede kulminert og var i sterk nedgang. Nu er den ennu i sin begynnelse, og det kan ennu ikke sies om den vil utbre sig ennu videre. For så vidt er tiden ikke inne til å sammenligne med hin periode. Edruelighetsforholdene er nu langt bedre enn den gang, og der er med hensyn til den almindelige opfatning av drukkenskap betydelig fremgang å spore. I uttalelsene fra 50—60-årene fremheves det at opinionen etterhånden blev vunnet for myndighetenes arbeide. De krav som nutidens lovgivning stiller går meget lengere, saa man ikke uten videre kan henvise til erfaringene fra den tid, men det er lite tvilsomt at det vil bli av avgjørende betydning for gjennemførelsen hvor vidt man som den gang får almindelig støtte av opinionen.

VI. Bruk av surrogater.

I de ovennevnte erklæringer har en rekke politimestere også uttalt sig om bruken av surrogater, og man skal gi et utdrag av de opplysninger som gis herom.¹

Østfold.

Skiptvet. 1 tilfelle av misbruk av denaturert kjent, og ikke utelukket at der kan være flere som har misbrukt sådan sprit. I Moss by benyttes særlig surrogater.

Kristiania.

Gaukingen med denaturert sprit tiltagende. Bystyrets beslutning av 12 desember 1918 vil visstnok bevirke nogen nedgang.

Buskerud.

Kongsberg distrikt. Denaturert er vel i forhold til andre surrogater det mest benyttede berusningsmiddel.

Vestfold.

Nordre Jarlsberg. Misbruk av hårvann finner nok sted, men praktisk talt kun blandt de mest drikkfeldige. Forholdet antas ikke å være så farlig.

¹ De kriminalstatistiske oppgaver foreligger ikke bearbeidet for de siste år. I 1915 straffeltes 63 menn, 3 kvinner for overtredelse av lov av 1908 § 40 (anvendelse til annet øiemed av brennevin utlevert til teknisk, videnskapelig og lign. bruk) og § 47 (fraskillen av denatureringsmidler eller anvendelse eller salg av denaturert sprit til drikke), i 1916 henholdsvis 19 og 1. Samtlige forseelser i kjøpstädene.

A u s t - A g d e r .

Risør. Misbruk av hårvann, kosmetika, denaturert sprit merkedes sommeren og høsten 1919, men det lykkedes ikke å påvise noget tilfelle. Senere er drukkenskapsforseletsene blitt meget sjeldne.

Tvedestrand. Der har slengt nogen surrogatdrukkenskap, hvorfor en av de handlende blev fratatt retten til å selge hårvann.

Grimstad. Overtredelse av bestemmelsene om salg av hårvann, kosmetika m. v. antas ikke å ha funnet sted.

V e s t - A g d e r .

I Kristiansand by er forekommet bruk av surrogater, særlig i den første tid etter det midlertidige forbuds innførelse, om enn ikke i nogen større utstrekning. I den senere tid har man merket mindre til surrogatdrikking. Anvendelse av denaturert sprit som berusningsmiddel forekommer nu, såvidt man har kunnet erfare, yderst sjeldne.

Vest-Agder. Forholdet bra. Tilfelle kan vel forekomme, spesielt berusning ved denaturert spiritus.

R o g a l a n d .

Rogaland. Denaturert sprit benyttes i stor utstrekning til drikke dessverre ikke minst av de yngste av anleggsarbeiderne. Hårvann, kosmetika m. v. benyttes i stor utstrekning til drikke.

Egersund. Misbruk vites ikke å ha funnet sted i år.

Sandnes. En effektiv kontroll vanskelig. De personer som har nydt denaturert sprit eller hårvann og derefter kommer i berøring med politiet, skylder stadig på ukjente personer i Stavanger som skal ha forsynt dem.

Stavanger. Tidligere megen misbruk av hårvann, kosmetika etc., men etter kraftig inngrisen fra politiet avtok det ulovlige salg i høi grad. Bestemmelsen om denaturering med klorkinin har omrent gjort det av med det ulovlige salg. Denaturert sprit har i stor utstrekning vært tilført fra Bergen, men denne tilførsel har avtatt betydelig i den senere tid. Endel skrev sig også fra falske atester.

Haugesund. Ølet antas å ville avløse surrogatdrikkingen noget. Man har dog det inntrykk at de fleste arrestanter har drukket surrogater, vesentlig apotekervarer (rigabalsam m. v.) og denaturert sprit.

Fylkesmannen: Ikke så ganske lite ulovlig salg av denaturert sprit og hårvann har forekommet. På salget av hårvann har bestemmelsen om tilsetning med klorkinin virket gavnlig.

H o r d a l a n d .

Hardanger. Odda. Misbruk av hårvann, denaturert sprit m. v. ikke nogen sjeldne foreteelse, uaktet ingen av stedets handlende såvidt vites fører disse saker. Tidligere inntraff dette forholdsvis sjeldent og visstnok kun hos de mest forkomne individer, men dette kan ikke

lenger sies å være tilfelle, idet det også av andre mikses sammen med andre ting og anvendes som drikk.

Os. Beruselse forekommer som før, av og til, antas skrive sig fra vin og surrogater.

Masfjorden. Intet misbruk antas å finne sted av hårvann, kosmetika og lignende.

Voss. Endel hårvann, denaturert sprit m. v. brukes visstnok til berusningsmidler; kanskje der også foregår nogen omsetning av sådanne saker ut over hvad forutsetningen er, men neppe i nogen vesentlig grad.

S o g n o g F j o r d a n e .

Fjordane. I Florø tilfellene få.

M ø r e .

Ålesund. I den senere tid forekommeth en rekke tyverier av kompass-sprit, særlig i Ålesund og på de store fiskevær som Fosnavåg, Gjers-viken og Sandshavn, til store ulemper og tap for fiskeridriften.

S ø r - T r ø n d e l a g .

Trondhjem. Surrogater benyttet i meget stor utstrekning 1917–31 mars 1919, verst 1918. Da antas omrent halvdelen av berusede personer å ha nydt surrogater. I den senere tid har forholdet vært bedre; man har funnet et meget bedre berusningsmiddel i den spanske vin. Mest benyttet har vært denaturert sprit, som har vist sig meget brukbar til berusning. Det har vært meget almindelig at der dufter «denaturert» av de arresterte, og den duften er ganske almindelig på ølhaller og basarer. Landsøl, ingefærøl og brus tilsettes visstnok hyppig. Ved siden herav har hårvann uten fett vært meget benyttet; det skal være så tjenlig til drikk at det etter forlydende også nytes av personer som man ikke skulle tiltro bruken av den slags surrogater. Fettholdig hårvann har også vært benyttet, men er ikke så ettertraktet. I stor utstrekning har også vært benyttet apotekervarer som hoffmannsdråper, rigabalsam, nafta, hostedråper og kamfer-dråper, visstnok vesentlig i forbindelse med landsøl, bjør, brus, selters og rødvin. En yderligere nedgang av surrogatbruken fant sted da de sterkere ølsorter blev frigitt. Bruken er nu ganske betydelig mindre enn før.

Orkedal. Tiltagende antall drukkenskapsforseelser skyldes for en stor del surrogater og hjemmebrent.

Fylkesmannen: Utvilsomt at der har foregått og foregår overtredelser av forbudet mot misbruk av surrogater til drikk.

N o r d l a n d.

Helgeland. Surrogatdrikking mindre utbredt. Misbruk forekommer vesentlig ved de større anlegg, og særlig av denaturert sprit. Nafta og rigabalsam benyttes også, og under et stevne forekom nydelsen i så almindelig utstrekning at en hel gate formelig stinket av nafta.

Narvik. Tysfjord. Misbruk av hårvann og lign., dog visstnok i mindre skala. For Narvik by uttaler politimesteren at den fyll som forekommer skyldes vesentlig denaturert sprit, hårvann og det som sjøfolk og andre reisende leilighetsvis medbringer, samt vin.

Lofoten og Vesterålen. Misbruk antas ikke å ha funnet sted.

T r o m s.

Tromsø. Siden salget av hårvann, kosmetika og denaturert sprit blev undergitt bevilling og politikontroll har misbruken vært betydelig mindre enn før.

F i n m a r k.

Vest-Finmark. I de få tilfelle av beruselse som i den senere tid er forekommet i Hammerfest har det som regel vært denaturert sprit. Dessuten vin med tilsetning av nafta o. l. og i enkelte tilfelle hårvann.

Vardø. Den verste trafikk er ikke smughandel med almindelig rusdrik, men forholdet med den denaturerte sprit. I et stort fiskevær som Vardø er finnes der til enhver tid et stort antall motorbåter som trenger sprit. Efterhånden er denaturert sprit blitt det almindelige berusningsmiddel, til tross for at der kreves politiattest og føres streng kontroll, og der har ikke vært liten drukkenskap ved denne sprit. Politimesteren har derfor måttet nekte enhver attest til motorbruk.

I forbindelse hermed refereres hvad der meddeles om nydelsen av forskjellige a p o t e k e r v a r e r :

Tvedstrand (bruk av hoffmannsdråper o.s.v. synes å være i nokså raskt tiltagende), Haugesund (rigabalsam m. v.), Trondhjem (våren 1919 i stor utstrekning apotekervarer, og da særlig hoffmannsdråper, rigabalsam, nafta, hostedråper og kamferdråper, vesentlig i forbindelse med landsøl, bjør, brus, selters og rødvin; senere er bruken av surrogater gått tilbake), Helgeland (nafta og rigabalsam; under et stevne forekom nydelsen av nafta i så almindelig utstrekning at en hel gate formelig stinket av nafta), Vest-Finmark (nafta og lign. tilsatt til lettere vinsorter).

Det fremgår herav at bruken av surrogater har vært ganske betydelig rundt omkring i det hele land, fortrinnsvis i byene og tettere bebyggede strøk. Omfanget av misbruket har dog vært forskjellig. Der er endel byer hvor det synes som surrogatene kun har spillet liten rolle. Men at man i det hele var stillet like overfor et alvorlig onde fremgår klart av erklæringene. I Trondhjem antas i det år da surrogatdrikningen kulminerte halvdelen av de

arresterte å ha nydt surrogater, og fra enkelte andre steder angis ennå ugunstigere tall. Det berettes også at ikke bare drikkefledige personer, men også andre, deriblant unge, benyttet surrogater.

Det var derfor i høi grad påkrevet at myndighetene grep inn for å bekjempe dette onde, og det er utvilsomt at de skjerpede bestemmelser, den gjennemførte politikontroll og de energiske bestrebelses har bidratt til å hindre den bedring som er inntrådt. Men det fremheves også at når bruken er blitt så betydelig mindre, så skyldes dette at man har kastet sig over den billige vin, likesom også gjenåpningen av salg av de almindelige ølsorter av flere nevnes som en medvirkende årsak til at surrogatene er trengt mer tilbake.

VII. Smuggling.

I de ovennevnte erklæringer til Justisdepartementet fra politiet omtales smuggling i følgende distrikter:

Hedmark.

Kongsvinger. Utvilsomt foregår der innførsel av brennevin fra Sverige til Eidskog og delvis Vinger, hvorefter salg finner sted på den norske side. Det er overmåte vanskelig å skaffe bevis. Politiet kan ikke øve nogen effektiv kontroll med hvad der føres inn over skogsveier.

Rogaland.

Stavanger. Det hender at der fra skibe ankommet fra utlandet — en tid særlig tyske — innsmugles brennevin og selges av besetningen.

Møre.

Ålesund. Smuggling med brennevin foregår fra fremmede skibe, såsom tyske lastebåter.

Finnmark.

Sør-Varanger. I sommer tegn til innsmuggling av hjemmelaget «russebrennevin» fra visse strøk på russisk side i Pasvikdal, og en mistenkt person blev utvist.

Dessuten uttales der i flere andre erklæringer (Kristiania, Arendal, Kristiansand) frykt for at smuggling vil komme i stand.

Disse spredte oplysninger gir dog ikke noget fullt billede av det omfang smugglingen har fått, og Finansdepartementet uttaler som sitt inntrykk (St. prp. nr. 169 for 1920) at der i ikke liten utstrekning foregår innsmuggling til landet av forbudte rusdrikker, og at det ordinære tollopsyn ikke er i stand til uten forsøkelse effektivt å utøve den skjerpede kontroll med smugglingen som forbudet nødvendiggjør. Finansdepartementet har herom innhentet uttalelser fra tollinspektørene, hvorefter smugglingstrafikken i grensetraktene ikke er av nogen særlig betydning, heller ikke på utenlandstogene, mens den synes å ha fått et ikke lite omfang fra sjøsiden av. Særlig er der fra tyske

båter anmeldt en rekke smuglingsforsøk. Dette gjelder alle tolldistrikter til og med Bodø tolldistrikt, mens forholdene i de to nordligste distrikter synes å være bedre. Heller ikke for Larviks distrikts vedkommende er smugling i større utstrekning oplyst å finne sted. Samtlige inspektører er dog enige om at de anmeldte tilfelle ikke gir noget billede av det virkelige forhold, idet det må antas at der tross all aktpågivenhet fra tollvesenets side foregår en betydelig innsmugling av forbudte rusdrikker, som tollvesenet på grunn av manglende midler står makteslös overfor. De uttaler videre samtlige at trafikken utvilsomt vil tilta etterhvert som brennevinslagrene i landet avtar og prisene på brennevin og vin stiger. Enkelte antyder også sannsynligheten av en profesjonel eller organisert smugling. På grunn av naturforholdene lar en helt effektiv kontroll sig neppe istandbringe, og en sådan kontroll vilde være forbundet med så overordentlig store utgifter at det formentlig vil overstige landets økonomiske evne å påta sig en sådan opgave. Man innskrenker sig derfor til å anbefale en skjerpelse av kontrollen.

På grunnlag av disse erklæringer og av de talrike smuglingssaker som innkommer til Finansdepartementet uttaler dette at innsmugling av forbudte rusdrikker må erkjennes i den siste tid å ha fått et ganske stort omfang.

VIII. Smughandel.

For fullstendighets skyld skal man tillike gjengi hvad der i politiets erklæringer er meddelt om smughandel i distiktene.

Ø s t f o l d .

Sarpsborg. Ikke i nevneverdig utstrekning.

Fredrikstad. I ikke ringe målestokk i byen, hvor vin i forbindelse med øl er det mest benyttede berusningsmiddel.

Moss. Vansklig av de behandlede saker å slutte at der ingen synderlig misbruk finner sted.

A k e r s h u s .

Romerike og Vinger. Kan ikke uttale bestemt om sådant foregår i nogen større utstrekning.

K r i s t i a n i a .

Hyppig, særlig i det middlertidige forbuds første tid, men antas å være i avtagende, mens gauking med denaturert sprit er tiltagende.

H e d m a r k .

Hamar. Antar at nogen nevneverdig smughandel ikke har funnet sted.

O p l a n d .

Gudbrandsdalen. Såvidt vites foregår ikke nogen smughandel. De i den senere tid foretatte arrestasjoner skyldes formentlig for en vesentlig del billig vin.

B u s k e r u d.

Ringerike. Ikke i synderlig utstrekning.

Kongsberg. Nu som i tidligere år spredte tilfelle.

V e s t f o l d.

Nordre Jarlsberg. Forholdet ikke så farlig.

Tønsberg. Av og til.

Larvik. Neppe i nogen større utstrekning.

T e l e m a r k.

Skien. Neppe i nogen nevneverdig utstrekning.

Telemark. Smughandel finner sted.

Notodden. I adskillig utstrekning i byen.

Rjukan. I stor utstrekning. Siden 1 januar 1919 er 60 straffet etter rusdrikklovens § 52 for ulovlig salg eller kjøp av rusdrikk, for den aller vesentligste del på selve Rjukan (skr. 24 oktober 1919).

Fylkesmannen: Adskillig smughandel med rusdrikk opover i Telemark; i de nedre distrikter og byene her synes forholdet noget bedre.

A u s t - A g d e r.

Risør. Sommeren og høsten 1919 merkedes sådan misbruk, men det lykkedes ikke å påvise det. Senere har drukkenskapsforseelser vært sjeldne.

Tvedstrand. Vites ikke å forekomme.

Grimstad. Antas ikke å ha funnet sted.

Lillesand. Antas ikke å ha funnet sted.

V e s t - A g d e r.

Kristiansand. Har ikke kunnet konstateres.

Vest-Agder. Antar ikke at der er nogen smughandel av betydning utenom Mandal og Farsund. I disse byer forekommer der nogen tilfelle, især ombord i dampskibe.

Flekkefjord. Ingen anmeldelser, undtagen for handel med øl og vin på enkelte rutegående dampskibe.

R o g a l a n d.

Rogaland. I tiltagende.

Sandnes. Foregår. Fra 1 juli til 17 november 1919 7 personer forelagt bøter for ulovlig salg. 6 av disse gjaldt mannskap og betjening på dampskibene. Inntrykk av at der foregår adskillig ulovlig rusdrikkssalg ombord i dampskibene.

Stavanger. Forekommer neppe undtagen måskje – dog ikke i nevneverdig grad – med vin under 12 pct., som fås fra Bergen og Kristiania. I den senere tid ikke merket spor derav.

Haugesund. I løpet av 1919 11 personer mulktert (skr. 22 oktober 1919). Forholdene antas å være relativt sett nokså bra.

Fylkesmannen: Især i byene visselig forekommet ikke så ganske liten smughandel med rusdrikk.

H o r d a l a n d .

Hardanger. Ikke nevneverdig.

Hordaland. Forekommer ikke, ialfall ikke i nevneverdig grad.

B e r g e n .

Titt og ofte. Ondet synes næsten ikke å være til å få utryddet, tross alt arbeide. Smughandelen foregår på mange forskjellige måter, drives av folk i de forskjelligste livsstillinger og omfatter alkoholholdige drikker av mange forskjellige arter. Det sluttinntrykk man får etter i lang tid å ha behandlet drukkenskapsarrestanter er at veiene til forbudne drikker er særdeles talrike, og at de i en større by som her står åpne hverdag som søndag for den som er tilstrekkelig kjent med dem. Hyppig optrer smughandelen i form av den såkalte gauketrafikk. Men der omsettes visstnok adskillig større kvanta på annen måte, således i losjhuis, fra mindre butikker, i private foreninger samt mann og mann imellem. Det må antas at de kjente tilfelle innen ovennevnte grupper er meget få i forhold til dem som ikke er kommet til almindelig kunnskap. Mann og mann imellem kan man rett som oftest høre at det ingen vanskelighet er å få fatt i konjak og whisky m. v., bare man vil betale tilstrekkelig.

Fylkesmannen anser det likeledes som uimotsigelig at der i Bergen drives en betydelig smughandel med alkoholholdige drikker. Han har personlig iaktatt at strøket omkring Tyskebryggen, Bryggesporen og Vågsalmenningen ofte er genert av mer eller mindre drukne mennesker. Han vet ikke å nevne nogen by hvor man på en så forholdsvis kort strekning som denne kan treffe så mange mennesker i mer eller mindre beruset tilstand. Kontrollen med salget av alkoholholdige drikker er naturligvis meget vanskelig, og det vil neppe på mange år lykkes helt å hindre smughandel; men fylkesmannen er tilbørlig til å anta at når de nuværende regler har virket i nogen tid vil forholdet merkbart forandres til det bedre og da bli stabilt.

S o g n o g F j o r d a n e .

Sogn. Efter en noget større målestokk i den senere tid enn tidligere, navnlig ved anleggene og ombord i rutebåtene ved deres anløp av stoppestedene. Allikevel er det bare en brøkdel av tilfellene som er kommet til politiets kunnskap (i de siste 5 år 15 forelegg for overredelse av rusdrikklovgivningen).

Fjordane. Ikke nogen nevneverdig ulovlig handel.

Fylkesmannen: Nogen smughandel foregår der formentlig, men neppe så meget at det spiller nogen rolle for distriktets edruelighet.

M ø r e.

Ålesund. I år 3 forelegg i landdistriktet og 19 i byen. Hyppigst i kystdistrikten ved kyst- eller lastebåtenes anløpssteder (således Ålesund, Fosnavåg, Eidså, Åhjem, Sandshavn og Lærsnes).

Molde. Forekommer lite.

Kristiansund. Spredte tilfelle.

S ø r - T r ø n d e l a g.

Trondhjem. Adskillige tilfelle konstatert, men man kan ikke si at dette er skjedd i stadig stigende utstrekning. Gauketrafikk på gaten har man hittil hatt lite av i Trondhjem. Smughandel foregår her visstnok vesentlig på 2nen og 3dje klasses hoteller og i losjhuse.

Uttrøndelagen. Misbruk antas ikke å foregå.

N o r d - T r ø n d e l a g.

Inntrøndelagen. Enkelte tilfelle påvist, hvoriblandt mot restauratrisene på de på Innherads- og Beitstadfjord gående båter.

Namdal. Smughandel med brennevin ikke ukjent, men dog i en forholdsvis ringe utstrekning.

N o r d l a n d.

Bodø. I år kun 2 anmeldelser (vin under 12 pct.).

Narvik. I den senere tid i Ofoten. For Ballangen se ovenfor.

T r o m s.

Neppe i synderlig utstrekning.

F i n m a r k.

Vest-Finmark. Der foregår visstnok endel ulovlig vinsalg ombord i dampskibene.

Vadsø. Vites ikke å foregå.

Vardø. Har foregått særlig fra herliggende skibe, dog ikke særlig hyppig.

Sør-Varanger. Ikke i stor utstrekning.

Fra flere steder (Rjukan, Haugesund) fremheves det uheldige forhold at der ved ulovlig salg tillike er satt straff for kjøperen, da dette i høi grad vanskeliggjør politiets arbeide.

IX. Sammenfatning av enkelte hovedpunkter.

På grunnlag av de her meddelte opplysninger skal man peke på enkelte hovedpunkter.

Virkningene av de misbruk som har utviklet sig er av forskjellig art. Om de enn alle over innflydelse på edruelighetsforholdene, har de ikke alle den samme betydning for den offentlige drukkenskap. Efter alt hvad der er oplyst kan det neppe antas at hjemmebrenningen for byenes vedkommende i nogen påtagelig grad har øket drukkensapsforseelsenes antall. Det nevnes ganske visst i enkelte erklæringer, men rent undtagelsesvis. Men

om disse overtredelser ikke i så stor utstrekning har øket den offentlige drukkenskap, er de sociale og moralske skadefirkninger ikke derfor mindre farlige.

Om misbruk av reseptbrennevin berettes fra flere steder: Kongsberg (kontroll nødvendig), Nordre Jarlsberg (medvirkende årsak til beruselser), Rogaland (apotekenes salg til teknisk bruk uten resept), Verdal, Namdalseid (fra Stenkjær), Helgeland, Vest-Finmark (i fisketiden). Men også for disse misbruk gjelder det at det vel er en forholdsvis liten del som har gitt sig utslag i beruselse på offentlig gate.

Drukkenskapsstatistikken gir et viktig bidrag til belysning av edrue-lighetsforholdene, men det er dog kun en enkelt side. Om alle de overtredelser og misbruk som finner sted uten at der støtes an mot den offentlige orden, kan den intet oplyse.

Det viser sig at konsumsjonen går over fra det ene berusningsmiddel til det annet, eftersom myndighetene griper inn eller der skaffes utvei til nye midler. Der utfoldes her en rik opfinnsomhet, og det viser sig at man ikke viker tilbake for de mest frastøtende former, selv blandt mennesker om hvilke man ikke på forhånd skulde tro dette. Da brennevin blev forbudt søkte man erstatning i hetvin, og da også adgangen hertil ble stengt fikk surrogater av forskjellig slags en vidtstrakt anvendelse, og til slutt lærte man å benytte hvitvin som berusningsmiddel.

Det fremgår av de meddelte opplysninger at det først og fremst er det økede forbruk av lette viner og av surrogater som har medført at drukkenskapsforseelsene er øket. Derimot kan ølhandelen neppe sies å ha spillet nogen avgjørende rolle. Visstnok nevner enkelte politimestere øl som en medvirkende faktor. Drukkenskapsforseelsene var imidlertid begynt å stige mens de sterkere ølsorter ennå var forbudt, og de hadde nådd sitt maksimum i april og mai 1919 før ennå det sterkere øl var kommet på markedet. Siden den tid er den offentlige drukkenskap nærmest gått tilbake.

Den største utbredelse har vinen fått i de større byer. Det var i året 1919 at denne vare kom i så almindelig bruk, etterat tilførslene av vin efter krigens avslutning ble rikeligere. Hertil bidrog ikke minst at man gjennem ekstra sødmetilsetning hadde begynt å fremstille en vare der var mer egnet som berusningsmiddel enn de tidligere gjengse kvalitetene. Der berettes om nydelse av vin i utrolige kvantiteter. Fortjenesten er så god at prisen ikke virker avskrekkende. En 3–4 flasker pro persona er ganske almindelig, heter det fra Trondhjem. Den betales med op til 5–6 kroner. Minst 80 pct. av dem som anmeldes for beruselse i Trondhjem anfører at de har nydt hvitvin, og dette betraktes som for en stor del riktig. Også for en rekke av de andre byer opplyses vinen å være det viktigste eller et av de viktigste berusningsmidler, således for Horten, Kristiansand, Egersund, Florø. Men forholdet stiller sig dog ikke ens overalt. Her vil det natur-

ligvis spille en vesentlig rolle om der er vinhandel på stedet eller i en nærliggende kommune, eller om varen må hentes lengere bortefra. For Kongsvinger oplyses det således at nydelsen av vin ikke er så utbredt.

Men også i landdistrikte er vinen trengt inn. Dette opplyses således å være tilfelle i Furnes, Botne, Os, Voss, Fjordane, ved anleggene i Helgelandskysten, i Vest-Finmark.

X. Organiserte avholdsfolk.

I byråets «Meddelelser» 1904 er der gitt endel oppgaver over antallet av medlemmer av avholdsforeninger til forskjellige tider.

I 1898 ansloges det samlede antall voksne avholdsfolk i Norge til 175–180 000, hvortil kom 50–55 000 barn. Herunder var dog skjønnsmessig tillagt henved 20 000 avholdsfolk som ikke står i nogen forening og ca. 20 000 metodister og andre dissenter som praktiserer totalavhold. I 1912 ansloges antallet av voksne avholdsfolk til ca. 193 000 foruten ca. 71 000 barn i organiserte foreninger.¹ Herunder er medregnet dissenter, men ikke andre uorganiserte.

Landskomiteen for Avholdsundervisning utarbeidet for 1913 en lignende oppgave. Ifølge denne utgjorde det samlede antall organiserte 247 572.²

I tabell 14 er inntatt en tilsvarende tabell for 1919. Den er etter byråets anmodning velyvlig meddelt av Ayholdsfolkets Oplysningskontor.

Ifølge denne oversikt utgjorde det samlede antall organiserte avholdsfolk i 1919 257 323. Hertil kommer medlemmer av dissentersamfund som praktiserer totalavhold, og dessuten adskillige personer som er totalavholde uten å være tilsluttet nogen forening.

Det samlede antall organiserte avholdsfolk skulde således efter disse opgaver (med fradrag av dissenterne m. v.) utgiøre:

1898	ca.	190 000
1912	-	244 000
1913	-	247 600
1919	-	257 300

Antallet av avholdsfolk har, som det herav vil ses, vært i stigende, om enn siden 1913 i langsommere grad enn tidligere.

I omstående tabell har man sammenstillet opgavene for 1913 og 1919 og tillike beregnet hvor stor procenten er innen hvert fylke (by og land til-

¹ Alkoholstatistik II (N. O. St. V 199). ² Landskomiteen for Avholdsundervisning, årsmelding 1914–1915. Her står summen for Riket opført med 252 482, mens tallene for de enkelte fylker gir 247 572. Efter hvad der er meddeelt byrået antas det høieste tall å være det riktige, men i så fall må tallene for de enkelte fylker rettes.

sammen). Likeledes har man tilføiet en oppgave over antall barn i avholdsforeninger.¹

Organiserte av持dsfolk fordelt fylkesvis.

	1913.	1919		Procent av den samlede folkemengde. ²	
		I alt.	Derav barn.	1913.	1919.
Østfold	10 682	8 814	2 378	6.8	5.5
Akershus	4 848	4 771	1 710	3.7	2.9
Kristiania	11 669	11 505	2 660	4.7	4.5
Hedmark	7 152	5 260	1 552	5.2	3.5
Opland	10 890	9 356	3 133	8.9	7.2
Buskerud	7 036	5 894	1 828	5.5	4.3
Vestfold	7 978	7 677	2 424	7.2	6.2
Telemark	12 347	12 008	3 438	11.1	9.6
Aust-Agder	7 134	7 452	1 782	9.3	9.3
Vest-Agder	10 417	13 181	2 903	12.5	15.1
Rogaland	21 633	26 883	10 293	14.8	15.9
Hordaland	20 265	22 954	6 534	13.6	14.5
Bergen.	6 287	5 945	1 338	8.0	6.6
Sogn og Fjordane	18 645	18 041	4 348	20.7	19.6
Møre.	32 603	33 403	7 709	22.2	21.0
Sør-Trøndelag	22 278	25 184	6 603	14.6	14.9
Nord-Trøndelag	13 989	13 174	4 299	16.2	14.7
Nordland	13 005	16 741	4 773	7.7	9.5
Troms.	6 452	6 837	1 845	7.6	7.5
Finmark	2 262	2 011	735	5.7	4.4
 Tilsammen	 247 572	 257 041	 72 285	 10.1	 9.7

Det er av betydelig interesse å merke at om enn det samlede antall av持dsfolk i disse 6 år er gått frem i antall, er denne vekst ikke jevn over det hele land. Tvertimot gjør der sig gjeldende stor forskjell når man ser på de enkelte fylker.

Som det vil ses, er antallet, absolutt sett, gått tilbake i samtlige fylker undtagen kystfylkene fra Aust-Agder til Hordaland, Møre, Sør-Trøndelag, Nordland og Troms.

I procent av befolkningen er der tilbakegang for hele riket og for samtlige fylker undtagen Aust-Agder, Vest-Agder, Rogaland, Hordaland, Sør-Trøndelag og Nordland.

Det høieste tall av organiserte av持dsfolk viser Møre, derefter følger Rogaland og Sør-Trøndelag.

¹ Av det samlede antall barn falt 33 051 på Det norske Totalavholdsselskap, 36 310 på I. O. of Good Templars, 2 292 på Den norske Godtemplarorden, 332 på Norske Kvinners Totalavholdsselskap og 300 på Det blå Bånd. ² For 1913 hjemmehørende middelfolkemengde, for 1919 hjemmehørende folke-
mengde 1 januar 1919.

Ved folkeavstemningen 1919 stemte vel 489 000 ja. De voksne organiserte avholdsfolk andrar i alt til 185 000, og med tillegg av dissenter o. l. som kan henføres under avholdsfolk når man dog ikke høiere enn til henved 210 000 personer. Av de som stemte ja skulde altså ca. 43 pct. være organiserte avholdsfolk inklusiv dissenter som praktiserer avhold.

Ser man nærmere på opgavene finner man at procenten av organiserte avholdsfolk blandt ja-stemmene varierer betydelig i de enkelte landsdeler. Man viser en oversikt herover (by og land lagt sammen). Barn i avholdsforeninger er fratrukket. Aldersgrensen faller vel ikke sammen med stemmetsalderen, men denne uoverensstemmelse antas dog ikke å spille nogen synnerlig rolle.

	Ja-stemmer.	Ja-stemmer i prosent av effektive stemmeberettigede.	Organiserte voksne avholdsfolk i alt.	i prosent av ja-stemmer.
Østlandet	96 238	25.1	27 661	28.7
Oplandet.	43 746	35.0	9 931	22.7
Sørlandet	69 779	51.7	24 518	35.1
Vestlandet	119 322	51.3	51 310	43.0
Trøndelagen	107 724	55.9	53 100	49.3
Nordlandet.	52 208	40.4	18 236	34.9
Tilsammen	489 017	37.8	184 756	37.8

Man vil legge merke til at i de distrikter hvor ja-flertallet er størst, der er også avholdsfolket sterkest representert blandt ja-stemmene. I Trøndelagen faller der således omrent 1 organisert voksen avholdsmann (eller -kvinne) på 2 ja-stemmer. Men eftersom ja-flertallet avtar blir procenten av organiserte ja-stemmende svakere, og ja-stemmene er altså for en større del avgitt av personer som ikke er organiserte avholdsfolk. Forskjellen blir særlig iønespringende når man slår distrikturen sammen. I den del av landet hvor ja-stemmene er i sterkest overvekt, nemlig Trøndelagen, Vest-, Sør- og Nordlandet, faller 42.2 pct. av ja-stemmene på organiserte avholdsfolk. På Østlandet og Oplandet med overvekt av nei-stemmer falt bare 26.8 pct. av ja-stemmene på avholdsfolk. Her faller der altså bare 1 organisert avholdsmann på 4 ja-stemmer.

XI. Forbudsavstemningen 5 og 6 oktober 1919.

I henhold til lov av 23 juli 1918 blev der 5 og 6 oktober 1919 avholdt folkeavstemning, hvorved de som har stemmerett etter grunnloven skulde ha adgang til å gi svar på det spørsmål om de ønsker lovfestet varig forbud mot tilvirkning, innførsel og omsetning av brennevin og sterk (het) vin.

Svaret på spørsmålet skulde være ja eller nei. De som ønsket sådant forbud svarte ja, de som ikke ønsket det svarte nei.

Avstemningen foregikk etter det manntall som gjaldt for stortingsvalget 1918, med de endringer som nærmere er foreskrevet i loven.

Det samlede antall stemmeberettigede utgjorde 1 200 163, hvorav 1 641 med suspensjonsanmerkning, altså 1 198 522 effektive stemmeberettigede mot 1 186 602 ved stortingsvalget 1918. Antallet av suspensjonsanmerkninger var sterkt minsket etter grunnlovsforandringen i 1919.

Der blev i det hele avgitt 797 474 stemmer mot 717 446 ved stortingsvalget.

Loven åpnet adgang for personer som på avstemningsdagene vilde bli fraværende fra sin manntallskommune til før sin avreise å avgift stemme. Denne adgang ble benyttet av 6 352 personer, derav i landdistrikten 2 417 og i byene 3 935.

Videre var der adgang for personer som opholdt sig utenfor manntallskommunen til å avgift stemme i det valgsogn hvor de opholdt sig på avstemningsdagene. Disse stemmesedler ble derpå sendt over til valgstyret i vedkommendes manntallskommune. Denne adgang ble benyttet i adskillig større utstrekning, nemlig av i alt 14 761, derav i bygdene 9 875 og i byene 4 886.

Deltagelsen i avstemningen var større enn ved valgene. De avgitte stemmer utgjorde i prosent av de effektive stemmeberettigede:

F o l k e a v s t e m n i n g e n.

	Menn.	Kvinner.	I alt.
Bygder	70.9	58.1	64.3
Byer	76.7	67.5	71.5
Riket	72.6	61.2	66.5

K o m m u n e v a l g e n e 1 9 1 9 .

	Menn.	Kvinner.	I alt.
Bygder	59,7	37.3	48.1
Byer	68.4	58.3	62.6
Riket	62.1	44.1	52.5

S t o r t i n g s v a l g e t 1 9 1 8 .

	Menn.	Kvinner.	I alt.
Bygder	68.4	43.3	55.5
Byer ¹	76.7	67.6	71.5
Riket	70.7	51.4	60.5

¹ Herunder også ladestedene.

Deltagelsen er både for menn og kvinner, både på land og i by, adskillig større enn ved kommunevalgene. Sammenligner man avstemningen med stortingsvalget 1918 viser deltagelsen for menn sig å være litt høiere i bygdene, men aldeles ens i byene. For kvinnenes vedkommende var den likeledes på det nærmeste ens i byene, men på landet var kvinnenes deltagelse langt større enn ved stortingsvalget.

Ved stortingsvalget avgav 394 363 menn stemme, ved forbudsavstemningen 406 821. Ved stortingsvalget stemte 323 083 kvinner, ved avstemningen 390 653, altså en økning av kvinnelige stemmer med 67 570.

Som det vil ses av den hovedoversikt over avstemningsresultatet som er inntatt i etterfølgende tabell 15, utviser de opgaver som blev innsendt til byrået fra de enkelte herreder og byer, og hvori antallet av stemmeberettigede og avgitte stemmer også blev oppgitt særskilt for menn og kvinner, at der av samtlige ved folkeavstemningen avgitte stemmer blev godkjent i alt 793 690, hvorav 489 017 ja-stemmer og 304 673 nei-stemmer, altså en overvekt av 184 344 ja-stemmer. Efter det sammendrag som er foretatt i Stortingskontoret på grunnlag av de til kontoret innsendte avstemningsdokumenter (se Innst. S. XXX B for 1920), utgjorde samtlige godkjente stemmer 793 781, fordelt på 489 051 ja-stemmer og 304 730 nei-stemmer, altså en overvekt av ja-stemmer på i alt 184 321. Ifølge stortingskontorets opgave er der således godkjent 91 flere stemmer enn etter byråets sammendrag. Angående årsaken til denne forholdsvis ubetydelige forskjell har man funnet det unødvendig å foreta nogen nærmere undersøkelse. Om feil ved avstemningsstyrenes behandling og bedømmelse av de avgitte stemmer henvises for øvrig til ovennevnte stortingsdokument.

Det tilføies at et av Justisdepartementet opgjort summarisk sammendrag av de innberetninger om valgresultatene som er avgitt til departementet utviser et samlet antall godkjente stemmer av 794 901, derav 489 660 ja-stemmer og 305 241 nei-stemmer, eller 184 419 flere ja-stemmer enn nei-stemmer.

Av de godkjente stemmer falt 61.6 pct. på ja, 38.4 pct. på nei. Bygdene hadde ja-flertall, byene nei-flertall. Forholdet stilte sig procentvis således:

	Ja.	Nei.
Bygder	70.1	29.9
Byer	44.5	55.5
Riket	61.6	38.4

I endel distrikter var der ja-flertall ikke bare blandt de stemmende, men også blandt de stemmeberettigede. Dette var tilfelle i følgende fylker: Telemark, Aust-Agder, Vest-Agder, Rogaland, Hordaland, Sogn og Fjordane, Møre, Sør-Trøndelag. I enkelte av disse fylker er der herreder hvor der alene blev avgitt nogen få nei-stemmer. I et enkelt herred i Møre fylke (Vartdal) blev der ikke avgitt en eneste nei-stemme.

Følgende fylker hadde bare ja-flertall blandt de stemmende: Østfold, Hedmark, Opland, Vestfold, Nord-Trøndelag, Nordland, Troms og Finnmark.

Av byene hadde 23 byer ja-flertall blandt de stemmeberettigede og 25 bare blandt de stemmende.

Av fylkene hadde 2 nei-flertall blandt de stemmende (Akershus og Buskerud). I Kristiania var der nei-flertall blandt de stemmeberettigede, i 14 andre byer nei-flertall blandt de stemmende. Hertil hørte bl. a. Bergen, Trondhjem og Drammen.

Nei-byene var foruten Kristiania: Moss, Hølen, Hamar, Kongsvinger, Hønefoss, Drammen, Holmestrand, Horten, Åsgårdstrand, Tønsberg, Sandefjord, Bergen, Trondhjem, Svolvær.

Ja-byer var altså samtlige byer fra og med Larvik rundt kysten med undtagelse av Bergen, Trondhjem og Svolvær, samt østenfor Larvik: Svelvik, Kongsberg, Gjøvik, Lillehammer, Drøbak, Son, Fredrikstad, Sarpsborg, Fredrikshald.

Det er allerede ovenfor anført at kvinnenes deltagelse i avstemningen var usedvanlig stor i forhold til de almindelige valg, og de har således sin vesentlige andel i avstemningens utfall. Vi skal se litt nærmere på hvorledes dette stilte sig i de enkelte distrikter.

Bygdene fylkesvis.	I alt avgitte stemmer i prosent av antall effektive stemmeberettigede.			Prosent av godkjente stemmer som lod på:	
	Menn.	Kvinner.	Tilsammen.	Ja.	Nei.
Østfold	67.6	57.2	62.2	69.2	30.8
Akershus	67.9	52.2	59.8	33.2	66.8
Hedmark	75.7	55.9	65.7	50.1	49.9
Opland	72.1	54.1	62.9	59.9	40.1
Buskerud	71.3	48.1	59.7	45.3	54.7
Vestfold	66.9	51.9	59.1	50.5	49.5
Telemark	69.7	62.2	66.1	76.7	23.3
Aust-Agder	68.7	62.3	65.3	81.0	19.0
Vest-Agder.	76.5	72.1	74.2	85.0	15.0
Rogaland	74.9	71.4	73.1	89.6	10.4
Hordaland	72.1	60.6	66.0	80.8	19.2
Sogn og Fjordane	75.3	59.2	66.6	78.8	21.2
Møre.	82.6	77.5	79.9	91.4	8.6
Sør-Trøndelag	72.6	62.0	67.0	81.0	19.0
Nord-Trøndelag	70.8	54.0	61.9	78.1	21.9
Nordland.	66.3	50.6	58.4	74.6	25.4
Troms	56.9	44.6	50.8	76.7	23.3
Finmark	52.6	36.3	44.9	65.4	34.6
Samtlige bygder	70.9	58.1	64.3	70.1	29.9
Byene	76.7	67.5	71.5	44.5	55.5
Riket	72.6	61.2	66.5	61.6	38.4

Det er av interesse å merke at i de fylker hvor ja-flertallet er størst, der har også kvinnenes deltagelse i avstemningen vært livligst. I de 8 fylker fra Telemark til Sør-Trøndelag stemte 60—77 prosent av samtlige kvinner. Utenfor disse svingte procenten fra 36—57. I Møre, Vest-Agder og Rogaland var der flere kvinner enn menn som deltok i avstemningen.

De mest utpregede forbudsdistrikter er altså fylkene fra Telemark langs kysten til Sør-Trøndelag. Her stemte over halvdelen av de stemmeberettigede for forbud. Øverst står her Møre, hvor 73 pct. av de stemmeberettigede stemte for forbud. Østover og nordover tynnes dette flertall. I Vestfold og Hedmark stod stommene nokså like. I Buskerud og Akershus var der nei-flertall. Opland hadde dog et sikkert ja-flertall, og i ennu høyere grad Østfold, som inntar en undtagesesstilling på Østlandet ved sitt overveldende ja-flertall.

Ja-byene er som nevnt i flertall, men når man tar hensyn til byenes størrelse har nei-byene betydelig overvekt. Dette fremgår av følgende sammenstilling:

	Effektive stemmeberettigede.	Avgitte stemmer	Stemmer på ja.	nei.
Ja-byer	136 339	100 021	65 451	33 964
Nei-byer	234 187	164 847	51 722	112 462

Også her finner man det samme forhold som for landdistrikturen, at kvinnenes deltagelse var størst i de distrikter hvor ja-partiet seiret. I ja-gruppen blandt byer deltok 71.1 pct. av de kvinnelige stemmeberettigede, i nei-gruppen bare 65.4 pct. For mennenes vedkommende falt derimot procenten nær sammen.

I nedenstående oversikt gjengir man hovedresultatene for de enkelte landsdeler.

	Ja-stemmer i prosent av		Nei-stemmer i prosent av	
	effektive stemme- berettigede.	avgitte stemmer.	effektive stemme- berettigede.	avgitte stemmer.
Østlandet: Bygder . . .	28.5	47.3	31.4	52.1
	Byer.	21.5	30.1	49.7
Oplandet: Bygder . . .	35.0	54.4	29.0	45.1
	Byer.	36.0	46.2	41.6
Sørlandet: Bygder . . .	54.8	80.3	13.2	19.4
	Byer.	43.7	61.7	26.7
Vestlandet: Bygder . . .	56.1	82.5	11.7	17.2
	Byer.	41.4	56.8	31.1
Trøndelagen: Bygder . .	60.0	84.7	10.5	14.9
	Byer	42.5	59.8	27.7
Nordlandet: Bygder . .	40.2	73.7	14.0	25.7
	Byer	42.1	63.0	24.3
				36.4

Sterkest er for bygdene forbudsflertallet i Trøndelag (med Møre), Vestlandet, Sørlandet; derefter kommer i avtagende rekke: Nordlandet, Oplandet og endelig Østlandet, hvor nei-partiet er i flertall.

Byene følger nogenlunde i samme orden, idet dog Nordlandets byer kommer høiere op i forbudsrekken, likesom Oplandet her har nei-flertall.

Man vil videre legge merke til at der i alle deler av landet er en utpreget forskjell mellom by og bygd. Den gjør sig gjeldende i samtlige 6 landsdeler uten undtagelse. Procenten av ja-stemmer er svakere, procenten av nei-stemmer sterkere i byene enn i landdistrikte innen hver enkelt landsdel.

Efter utfallet av avstemningen kan man dele landet i to grupper, på den ene side Østlandet og Oplandet, med flertall av nei-stemmer, og på den annen side landet for øvrig, med avgjort ja-flertall. I nedenstående oversikt er sammenstillet hovedresultatene for disse to deler av landet, by og land samlet.

Effektive stemmeberettigede:	Østland og Opland.	Riket for øvrig.	I alt.
Menn	237 230	323 286	560 516
Kvinner	271 509	366 497	638 006
 I alt	 508 739	 689 783	 1 198 522
 Avgitte stemmer:			
Menn	173 528	233 293	406 821
Kvinner	159 848	230 805	390 653
 I alt	 333 376	 464 098	 797 474
Ja-stemmer . . .	139 984	349 038	489 017
Nei-stemmer . . .	191 759	112 914	304 673

For øvrig tillater man sig å henvise til de detaljerte opplysninger i tabell 15.

Det Statistiske Centralbyrå, Kristiania 22 oktober 1920.

N. Rygg.

Tabeller.

Tabell 1. Drukkenskap

Nr.	Byer.	Januar	Februar.	Mars.	April.	Mai.	Juni.	Juli.	August.	September.	Oktober.	November.	Desember.
1	Fredrikshald	7	11	7	2	7	4	5	2	4	3	9	
2	Sarpsborg	9	36	16	15	14	13	7	9	11	6	8	
3	Fredrikstad	29	28	44	28	48	23	37	54	47	53	59	
4	Moss	11	8	6	11	3	11	3	10	2	5	10	
5	Søn	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
6	Hølen	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
7	Hvitsten	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
8	Drøbak	5	-	-	-	-	-	4	5	-	-	4	
9	Kristiania	771	824	900	923	1 016	1 171	938	1 212	1 141	1 179	1 085	1 0
10	Hamar	9	12	9	13	6	11	16	18	25	41	17	
11	Kongsvinger	-	-	3	-	-	4	2	3	4	9	1	
12	Lillehammer	3	-	2	-	1	2	3	-	-	-	2	
13	Gjøvik	10	5	9	6	1	5	5	6	7	10	4	
14	Hønefoss	-	2	2	1	1	-	1	2	7	4	5	
15	Drammen	24	30	34	37	34	35	62	59	66	57	51	
16	Holmsbu	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
17	Kongsberg	-	2	-	1	2	3	4	1	2	1	-	
18	Svelvik	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
19	Holmestrand	2	2	1	2	3	6	4	18	9	3	3	
20	Horten	15	5	6	11	5	3	1	4	3	4	7	
21	Åsgårdstrand	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
22	Tønsberg	5	8	20	25	18	20	12	10	5	7	14	
23	Sandefjord	11	12	20	4	15	13	14	24	35	9	44	
24	Larvik	8	7	3	6	5	7	5	5	9	3	16	
25	Kragerø	4	3	5	2	6	6	-	1	1	2	3	
26	Langesund	3	1	2	2	1	4	2	6	2	-	7	
27	Stathelle	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
28	Brevik	9	13	9	2	1	4	-	4	-	4	1	
29	Porsgrund	5	13	12	7	9	8	4	6	1	9	1	
30	Skien	5	5	9	15	28	16	20	17	15	7	31	
31	Notodden	-	5	10	9	7	9	9	4	2	3	18	
32	Risør	-	1	1	2	3	7	1	2	-	-	4	
33	Tvedstrand	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
34	Arendal	21	25	22	9	25	23	29	19	26	13	23	
35	Grimstad	1	4	1	-	-	-	5	1	1	-	3	
36	Lillesand	-	-	-	-	-	-	1	-	-	1	-	

¹ Beregnet efter den tilstedevarende middelfolkemengde.

Forseelser i byene 1918.

Tilsammen 1918.	Derav:						Pr. 1 000 innbyggere ¹ :		Nr.	
	arrestasjoner.			andre drukkenskapsforseelser.			samtlige forseelser.	derav arrestasjoner.		
	M.	K.	Tilsammen.	M.	K.	Tilsammen.				
82	59	2	61	20	1	21	7.3	5.4	1	
148	57	-	57	91	-	91	13.5	5.2	2	
513	418	1	419	94	-	94	31.7	25.9	3	
83	57	-	57	26	-	26	9.1	6.3	4	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	5	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	6	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	7	
19	6	-	6	13	-	13	8.3	2.6	8	
12 217	9 127	609	9 736	2 309	172	2 481	47.9	38.1	9	
192	175	1	176	16	-	16	30.3	27.7	10	
29	25	-	25	4	-	4	14.9	12.8	11	
15	12	-	12	3	-	3	2.7	2.2	12	
81	40	-	40	41	-	41	19.4	9.6	13	
30	20	-	20	10	-	10	9.9	6.6	14	
549	450	9	459	90	-	90	21.1	17.6	15	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	16	
17	16	1	17	-	-	-	2.3	2.3	17	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	18	
54	52	1	53	1	-	1	23.8	23.4	19	
66	59	-	59	7	-	7	6.1	5.4	20	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	21	
160	158	-	158	2	-	2	13.4	13.3	22	
216	213	2	215	1	-	1	37.4	37.3	23	
82	68	-	68	14	-	14	7.7	6.4	24	
34	25	-	25	9	-	9	7.6	5.6	25	
31	20	1	21	10	-	10	16.1	10.9	26	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	27	
50	22	1	23	27	-	27	23.1	10.6	28	
81	63	-	63	18	-	18	16.8	13.1	29	
180	119	3	122	58	-	58	11.2	7.6	30	
93	78	1	79	14	-	14	13.7	11.7	31	
21	3	-	3	18	-	18	6.8	1.0	32	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	33	
267	202	6	208	54	5	59	24.3	18.9	34	
17	17	-	17	-	-	-	7.7	7.7	35	
2	1	-	1	1	-	1	1.8	0.9	36	

Tabell 1 (forts.) Drukkenskap:

Nr.	Byer.	Januar.	Februar.	Mars.	April.	Mai.	Juni.	Juli.	August.	September.	Oktober.	November.	Desember.
37	Kristiansand	32	48	53	55	33	20	24	4	5	15	42	1
38	Mandal	2	2	-	1	3	-	-	-	-	-	-	-
39	Farsund	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
40	Flekkefjord	-	-	1	1	-	1	-	4	-	3	5	-
41	Sogndal	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
42	Egersund	-	5	1	3	1	1	-	3	-	3	-	-
43	Sandnes	-	-	-	-	4	3	2	3	1	1	-	-
44	Stavanger	83	114	101	106	141	132	105	123	117	55	72	8
45	Skudeneshavn	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
46	Kopervik	-	1	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
47	Haugesund	46	66	70	45	71	31	13	27	29	27	48	2
48	Bergen	127	230	225	166	184	201	215	280	262	211	232	24
49	Florø	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
50	Ålesund	36	61	65	59	38	25	16	24	26	43	26	3
51	Molde	-	10	1	5	-	-	2	-	1	4	4	-
52	Kristiansund	36	54	31	25	23	20	19	19	16	17	20	2
53	Trondhjem	81	72	70	18	51	85	53	47	54	79	101	4
54	Levanger	-	1	-	-	-	2	2	-	-	4	1	-
55	Stenkjær	-	2	2	-	1	-	-	-	-	2	2	-
56	Namsos	1	-	-	3	2	2	1	-	-	-	-	-
57	Mosjøen	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
58	Bodø	2	-	2	1	2	7	5	3	1	10	3	-
59	Narvik	2	1	1	-	4	4	2	6	1	-	1	-
60	Svolvær ¹	-	-	1	-	7	3	5	-	-	17	4	-
61	Harstad	-	-	1	-	7	5	5	9	4	2	-	-
62	Tromsø	4	21	21	17	24	19	12	17	25	16	19	-
63	Hammerfest	8	6	3	6	9	5	1	5	10	6	-	-
64	Vadsø	2	-	-	-	-	-	-	-	-	3	-	-
65	Vardø	-	1	-	4	2	6	-	7	5	-	6	-
Byer i alt		1 430	1 757	1 803	1 648	1 860	1 975	1 676	2 083	1 982	1 951	2 016	1 858

¹ By fra 1/7 1918.

orseelser i byene 1918.

Tilsammen 1918.	Derav:						Pr. 1 000 innbyggere:		Nr.	
	arrestasjoner.			andre drukkenskapsforseelser.			samtlige forseelser.	derav arrestasjoner.		
	M.	K.	Tilsammen.	M.	K.	Tilsammen.				
349	309	2	311	37	1	38	19.3	17.2	37	
8	2	-	2	6	-	6	2.5	0.6	38	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	39	
15	8	-	8	7	-	7	6.9	3.7	40	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	41	
21	6	1	7	14	-	14	6.2	2.1	42	
15	8	-	8	7	-	7	5.4	2.9	43	
1 234	978	46	1 024	206	4	210	27.7	23.0	44	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	45	
3	1	-	1	2	-	2	1.8	0.6	46	
494	340	3	343	149	2	151	27.8	19.3	47	
2 577	1 895	137	2 082	531	14	545	26.8	21.1	48	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	49	
450	162	3	165	282	3	285	26.7	9.8	50	
29	14	-	14	15	-	15	9.9	4.8	51	
300	217	3	220	80	-	80	17.2	12.6	52	
752	458	9	467	284	1	285	14.0	8.7	53	
12	5	-	5	7	-	7	7.1	3.0	54	
11	9	-	9	2	-	2	4.2	3.4	55	
12	3	-	3	9	-	9	4.7	1.2	56	
2	1	-	1	1	-	1	1.1	0.6	57	
38	18	-	18	20	-	20	7.7	3.6	58	
25	12	-	12	13	-	13	4.1	2.0	59	
29	4	-	4	25	-	25	11.5	1.6	60	
33	9	-	9	24	-	24	9.4	2.6	61	
203	79	-	79	124	-	124	20.8	8.1	62	
59	34	-	34	25	-	25	17.1	9.9	63	
5	1	-	1	4	-	4	2.4	0.5	64	
31	3	-	3	26	2	28	8.5	0.8	65	
22 086	16 138	842	16 980	4 851	205	5 056	27.9	21.5		

Tabell 2. Drukkenskaps

Nr.	Byer.	Januar.	Februar.	Mars	April.	Mai.	Juni.	Juli.	August.	September.	Oktober.	November	Desember.
1	Fredrikshald	11	17	22	14	25	40	22	30	15	25	16	11
2	Sarpsborg	13	13	18	33	26	29	13	34	20	26	20	11
3	Fredrikstad	60	49	99	115	75	99	90	88	125	83	105	108
4	Moss	6	2	12	8	15	16	8	21	23	19	19	25
5	Søn	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
6	Hølen	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
7	Hvitsten	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
8	Drøbak	2	-	2	1	2	2	8	4	2	7	-	2
9	Kristiania	1 112	1 205	1 533	1 688	1 919	1 575	1 280	1 584	1 479	1 433	1 058	1 072
10	Hamar	17	21	27	57	37	44	56	40	33	65	17	14
11	Kongsvinger	4	3	9	18	12	5	11	21	11	20	6	6
12	Lillehammer	1	1	-	2	1	6	-	10	3	4	2	4
13	Gjøvik	6	12	11	9	27	4	8	20	25	19	13	8
14	Hønefoss	4	1	23	9	3	9	6	14	13	8	8	8
15	Drammen	60	111	120	169	157	178	163	197	186	207	100	135
16	Holmsbu	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
17	Kongsberg	-	3	5	7	7	4	23	14	11	14	2	13
18	Svelvik	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-
19	Holmestrand	-	4	14	9	17	7	8	18	8	7	14	8
20	Horten	6	6	17	14	15	15	15	12	8	8	11	4
21	Åsgårdstrand	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
22	Tønsberg	16	12	32	33	17	28	21	20	30	11	11	19
23	Sandefjord	29	20	28	31	20	12	24	20	22	26	13	3
24	Larvik	11	22	32	29	36	33	20	27	33	23	23	23
25	Kragerø	2	4	4	6	1	4	1	7	2	7	6	11
26	Langesund	2	3	2	12	1	3	-	2	5	3	-	-
27	Stathelle	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-
28	Brevik	-	1	11	3	10	5	17	11	8	14	8	15
29	Porsgrunn	9	11	6	11	6	5	7	6	3	4	10	14
30	Skien	7	12	14	26	11	35	35	55	42	24	25	21
31	Notodden	4	15	12	13	18	4	13	12	21	20	20	6
32	Risør	-	3	3	4	2	4	-	2	8	-	1	1
33	Tvedstrand	-	-	-	-	-	1	-	2	-	4	-	-
34	Arendal	15	16	54	38	20	33	40	38	34	22	15	14
35	Grimstad	2	5	1	7	6	1	6	6	9	6	7	3
36	Lillesand	-	-	2	-	3	-	-	1	1	2	-	-

¹ Beregnet etter den tilstedevarende folkemengde 1 januar 1919.

forseelser i byene 1919.

Tilsammen 1919.	Derav:						Pr. 1 000 innbyggere ¹ :		Nr.	
	arrestasjoner.			andre drukkenskapsforseelser.			samtlige forseelser.	derav arrestasjoner.		
	M.	K.	Tilsammen.	M.	K.	Tilsammen.				
248	162	-	162	86	-	86	22.7	14.8	1	
256	142	-	142	114	-	114	23.2	12.9	2	
1 096	929	17	946	150	-	150	68.2	58.8	3	
174	111	-	111	63	-	63	19.1	12.2	4	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	5	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	6	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	7	
32	25	1	26	6	-	6	14.2	11.5	8	
16 938	12 750	625	13 375	3 870	193	3 563	66.5	52.5	9	
428	361	1	362	66	-	66	67.1	56.8	10	
126	126	-	126	-	-	-	64.7	64.7	11	
34	28	-	28	6	-	6	6.1	5.0	12	
162	69	-	69	93	-	93	38.6	16.5	13	
106	72	-	72	34	-	34	35.4	24.0	14	
1 783	1 590	21	1 611	172	-	172	68.8	62.2	15	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	16	
103	99	2	101	2	-	2	14.0	13.7	17	
1	1	-	1	-	-	-	0.9	0.9	18	
124	95	4	99	25	-	25	54.7	43.7	19	
131	76	1	77	54	-	54	12.3	7.2	20	
1	1	-	1	-	-	-	2.9	2.9	21	
250	235	-	235	15	-	15	20.6	19.4	22	
248	243	2	245	3	-	3	42.7	42.2	23	
312	229	2	231	80	1	81	29.1	21.5	24	
55	44	-	44	11	-	11	12.3	9.8	25	
33	14	-	14	19	-	19	16.9	7.2	26	
1	1	-	1	-	-	-	1.8	1.8	27	
108	85	-	85	68	-	68	46.8	15.9	28	
92	66	-	66	26	-	26	19.0	13.6	29	
307	219	3	222	85	-	85	19.2	13.9	30	
158	116	1	117	41	-	41	23.3	17.2	31	
28	5	-	5	23	-	23	9.1	1.6	32	
7	3	-	3	4	-	4	5.3	2.3	33	
339	263	13	276	58	5	63	30.1	24.5	34	
59	56	-	56	3	-	3	26.8	25.4	35	
9	2	-	2	7	-	7	8.1	1.8	36	

Tabell 2 (forts.). Drukkenskaps-

Nr.	Byer.	Januar.	Februar.	Mars.	April.	Mai.	Juni.	Juli.	August.	September.	Oktober.	November.	Desember.
37	Kristiansand	21	17	36	72	49	55	49	39	69	78	32	35
38	Mandal	2	1	-	-	-	1	-	3	-	-	-	-
39	Farsund	-	1	-	-	-	-	3	3	-	-	2	-
40	Flekkefjord	-	1	8	5	4	-	1	-	2	1	2	2
41	Sogndal	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
42	Egersund	-	1	3	-	1	6	3	1	2	-	-	4
43	Sandnes	2	3	-	2	3	2	3	3	8	3	7	-
44	Stavanger	82	99	174	149	145	125	127	171	93	106	101	136
45	Skudeneshavn	-	-	-	4	-	-	-	-	-	-	-	-
46	Kopervik	-	2	1	3	-	-	-	-	-	-	1	3
47	Haugesund	45	84	45	42	69	30	58	53	56	38	22	41
48	Bergen	333	332	463	562	453	426	408	526	461	448	285	422
49	Florø	-	2	1	6	5	1	-	-	-	1	-	1
50	Ålesund	21	35	43	37	66	54	46	39	40	37	40	32
51	Molde	6	6	6	4	4	8	6	2	4	-	4	2
52	Kristiansund	24	38	23	44	27	42	39	36	45	28	25	25
53	Trondhjem	108	80	145	163	134	123	129	123	159	128	110	120
54	Levanger	-	-	2	-	-	-	-	2	-	4	-	-
55	Stenkjær	3	3	2	4	2	10	2	4	9	3	3	4
56	Namsos	-	-	-	-	-	3	6	-	1	-	2	4
57	Mosjøen	-	-	2	-	1	-	-	-	-	-	-	-
58	Bodø	3	3	7	1	7	-	10	3	7	1	8	3
59	Narvik	2	-	1	2	4	4	2	3	23	10	10	1
60	Svolvær	2	1	-	1	1	1	2	1	3	2	1	-
61	Harstad	-	3	1	3	3	9	3	20	11	7	3	10
62	Tromsø	3	4	24	7	19	36	30	45	36	31	6	19
63	Hammerfest	1	2	5	10	7	3	12	4	1	3	2	4
64	Vadsø	-	-	-	-	1	3	3	5	5	3	8	1
65	Vardø	-	2	1	11	9	4	4	7	7	6	-	1
Byer i alt		2 057	2 292	3 106	3 508	3 503	3 148	2 842	3 409	3 222	3 050	2 204	2 429

forseelser i byene 1919.

Tilsammen 1919	Derav :						Pr. 1 000 innbyggere :		Nr.	
	arrestasjoner.			andre drukkenskapsforseelser.			samtlige forseelser.	herav arrestasjoner.		
	M.	K.	Tilsammen.	M.	K.	Tilsammen.				
552	462	11	473	78	1	79	30.7	26.3	37	
7	-	-	-	7	-	7	2.1	-	38	
9	4	-	4	5	-	5	6.4	2.8	39	
26	10	-	10	16	-	16	11.9	4.6	40	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	41	
21	7	-	7	14	-	14	6.3	2.1	42	
36	6	-	6	30	-	30	12.9	2.2	43	
1 508	1 159	37	1 196	301	11	312	34.4	27.3	44	
4	-	-	-	4	-	4	3.0	-	45	
10	5	-	5	5	-	5	6.0	3.0	46	
583	385	-	385	197	1	198	32.6	21.5	47	
5 119	3 788	225	4 013	1 086	20	1 106	53.5	42.0	48	
17	1	-	1	16	-	16	11.7	0.7	49	
490	202	3	205	283	2	285	29.0	12.2	50	
52	18	-	18	33	1	34	17.7	6.1	51	
396	284	-	284	111	1	112	22.7	16.3	52	
1 522	863	29	892	618	12	630	28.3	16.6	53	
8	5	-	5	3	-	3	4.7	3.0	54	
49	38	-	38	11	-	11	18.7	14.5	55	
16	-	-	-	16	-	16	6.3	-	56	
3	-	-	-	3	-	3	1.7	-	57	
53	31	1	32	21	-	21	10.6	6.4	58	
62	26	1	27	33	2	35	10.3	4.5	59	
15	15	-	15	-	-	-	5.9	5.9	60	
73	42	1	43	30	-	30	20.8	12.2	61	
260	198	-	198	62	-	62	26.5	20.2	62	
54	22	-	22	32	-	32	15.9	6.5	63	
29	1	-	1	28	-	28	13.9	0.5	64	
52	10	-	10	42	-	42	14.1	2.7	65	
34 770	25 750	1 001	26 751	7 769	250	8 019	44.1	34.0		

Tabell 3. Drukkenskapsførseelser

Nr	Landdistrikter.	Januar.	Februar.	Mars.	April.	Mai.	Juni.	Juli.	August.	September.	Oktober.	November.	Desember.
1	Østfold	2	2	8	2	7	3	1	12	-	2	4	1
2	Akershus	9	7	2	9	6	16	10	16	10	12	4	2
3	Hedmark	4	10	12	12	11	12	6	13	8	13	7	11
4	Opland	7	1	8	11	12	1	5	12	1	2	8	3
5	Buskerud	7	15	11	1	8	-	6	12	-	1	12	9
6	Vestfold	5	-	-	-	-	2	3	-	4	1	2	2
7	Telemark	9	10	16	14	6	7	9	14	9	18	12	25
8	Aust-Agder	2	6	1	2	10	7	-	1	1	-	-	-
9	Vest-Agder	8	3	6	1	4	-	5	-	-	-	1	6
10	Rogaland	2	5	-	1	-	4	1	-	2	-	-	3
11	Hordaland	11	11	8	2	4	7	10	3	4	7	5	5
12	Sogn og Fjordane	1	-	-	-	1	-	-	-	-	2	-	1
13	Møre	-	5	-	2	-	1	4	1	3	-	-	-
14	Sør-Trøndelag	6	2	4	2	2	5	7	1	4	1	3	6
15	Nord-Trøndelag	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
16	Nordland	4	1	3	6	2	6	4	3	2	10	6	1
17	Troms	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
18	Finmark	1	4	2	1	3	1	7	1	-	-	-	-
Tilsammen		78	82	81	66	76	72	78	89	48	69	64	75

Tabell 4. Drukkenskapsførseelser

1	Østfold	11	-	15	19	28	29	20	14	11	15	9	7
2	Akershus	10	7	23	22	42	39	29	33	33	31	29	14
3	Hedmark	12	24	33	25	36	51	36	47	48	72	45	25
4	Opland	2	1	13	10	22	17	10	6	18	28	25	20
5	Buskerud	5	4	16	13	28	17	38	12	17	13	15	11
6	Vestfold	-	1	4	8	3	6	-	1	10	9	5	7
7	Telemark	12	17	40	39	61	20	43	68	101	63	77	29
8	Aust-Agder	1	-	-	1	-	2	3	1	1	1	-	4
9	Vest-Agder	2	3	4	10	23	-	19	9	11	10	20	7
10	Rogaland	1	1	8	1	6	6	3	14	7	13	8	11
11	Hordaland	13	10	5	9	16	11	17	13	17	11	11	15
12	Sogn og Fjordane	-	4	6	3	4	3	5	15	-	9	6	2
13	Møre	-	-	-	-	5	2	2	4	-	17	3	4
14	Sør-Trøndelag	5	2	6	8	30	12	18	17	6	10	24	19
15	Nord-Trøndelag	-	1	2	2	-	1	1	3	-	2	4	1
16	Nordland	2	-	-	-	2	4	1	8	17	6	8	6
17	Troms	-	-	-	-	-	2	1	-	-	-	-	-
18	Finmark	1	-	1	4	8	5	3	-	1	1	1	2
Tilsammen		77	75	176	174	314	227	249	265	298	311	290	184

¹ Beregnet efter den tilstedeværende middelfolkemengde.

² Beregnet efter den tilstedeværende folkemengde

i landdistriktene 1918.

Tilsammen.	Derav:						I alt drukkenskapsførseelser pr. 1 000 innbyggere. ¹			Nr.
	arrestasjoner.			andre drukkenskapsførseelser.			1918.	1917.	1916.	
	M.	K.	Tilsammen.	M.	K.	Tilsammen.				
44	11	-	11	33	-	33	0.4	0.6	3.3	1
103	64	6	70	32	1	33	0.6	1.1	3.2	2
119	22	-	22	97	-	97	0.9	1.8	6.4	3
71	1	-	1	70	-	70	0.6	1.3	1.9	4
82	8	-	8	74	-	74	0.8	1.6	2.1	5
19	6	-	6	13	-	13	0.2	0.5	2.5	6
149	42	-	42	107	-	107	1.7	3.4	14.1	7
30	-	-	-	30	-	30	0.5	0.6	2.6	8
34	5	-	5	29	-	29	0.6	0.9	2.2	9
18	5	-	5	13	-	13	0.2	0.3	1.0	10
77	23	-	23	54	-	54	0.5	1.2	1.9	11
5	-	-	-	5	-	5	0.1	0.3	0.5	12
16	1	-	1	15	-	15	0.1	0.1	0.6	13
43	4	-	4	39	-	39	0.4	0.9	2.6	14
-	-	-	-	-	-	-	-	0.4	0.7	15
48	2	-	2	46	-	46	0.3	0.3	0.8	16
-	-	-	-	-	-	-	-	0.1	0.1	17
20	3	1	4	16	-	16	0.5	1.5	7.2	18
878	197	7	204	673	1	674	0.5	0.9	2.8	

							1919. ²	1918.	1917.	
178	48	-	48	130	-	130	1.6	0.4	0.6	1
312	179	9	188	124	-	124	1.9	0.6	1.1	2
454	59	1	60	394	-	394	3.2	0.9	1.8	3
172	3	-	3	169	-	169	1.4	0.6	1.3	4
189	12	-	12	177	-	177	1.9	0.8	1.6	5
54	17	-	17	37	-	37	0.7	0.2	0.5	6
570	205	1	206	363	1	364	6.5	1.7	3.4	7
³ 14	3	-	3	11	-	11	0.2	0.5	0.6	8
³ 118	9	-	9	109	-	109	2.0	0.6	0.9	9
79	6	-	6	73	-	73	0.8	0.2	0.3	10
148	44	-	44	104	-	104	1.0	0.5	1.2	11
57	1	-	1	56	-	56	0.6	0.1	0.3	12
37	-	-	-	35	2	37	0.3	0.1	0.1	13
157	7	-	7	150	-	150	1.4	0.4	0.9	14
17	3	-	3	14	-	14	0.2	-	0.4	15
54	1	-	1	53	-	53	0.3	0.3	0.3	16
3	-	-	-	3	-	3	-	-	0.1	17
27	2	-	2	25	-	25	0.7	0.5	1.5	18
2 640	599	11	610	2 027	3	2 030	1.4	0.5	0.9	

¹ januar 1919. ² Sætersdalen fogderi er fra 26 april 1919 overgått til Kr.sand politidistrikt.

Tabell 5. Drukkenskapsførseelser

Nr.		Arrestasjoner									
		1904.	1905	1906.	1907.	1908.	1909.	1910.	1911.	1912.	1913.
1	Fredrikshald	49.9	28.6	37.1	34.4	38.7	38.4	52.8	39.3	45.0	48.7
2	Sarpsborg	29.4	31.6	61.5	71.6	74.0	55.1	60.2	44.5	88.5	70.6
3	Fredrikstad	154.0	126.2	109.9	106.2	85.8	45.6	68.0	58.7	65.4	72.3
4	Moss	31.9	21.7	26.4	25.6	22.2	28.3	28.4	22.7	32.7	29.1
5	Søn										-
6	Hølen										60.2
7	Hvitsten										-
8	Drøbak	12.9	12.7	14.4	17.2	21.9	17.9	14.8	16.1	25.7	25.4
9	Kristiania	52.2	44.5	43.6	40.4	41.3	43.4	51.6	62.0	67.5	65.7
10	Hamar	44.9	52.1	33.4	37.8	40.4	31.2	57.8	63.3	66.5	57.5
11	Kongsvinger	80.7	67.2	60.4	51.8	60.2	73.3	87.0	60.7	73.0	139.6
12	Lillehammer ³	20.8	20.8	15.0	23.2	17.2	27.2	27.6	31.5	27.0	9.3
13	Gjøvik	49.8	44.6	37.0	40.8	58.7	36.6	54.0	54.0	48.0	38.4
14	Hønefoss	71.7	79.3	79.2	57.8	66.5	76.5	46.6	57.0	63.3	64.1
15	Drammen	83.4	64.8	60.6	70.1	62.6	71.3	77.3	70.3	91.9	91.9
16	Holmsbu	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
17	Kongsberg	49.2	58.6	49.8	64.7	71.4	51.4	56.4	49.0	36.5	38.4
18	Svelvik										17.9
19	Holmestrand	67.1	32.8	44.1	61.5	43.4	55.2	75.5	81.2	92.4	81.8
20	Horten	34.0	37.5	22.3	17.1	13.5	15.0	15.6	17.6	25.3	27.5
21	Åsgårdstrand										6.5
22	Tønsberg	56.1	46.9	36.0	34.6	40.9	49.4	60.8	63.9	83.6	89.2
23	Sandefjord	27.3	23.8	28.6	25.7	25.4	27.2	40.3	65.6	92.7	140.3
24	Larvik	18.0	18.5	21.0	25.7	29.4	27.2	26.6	31.2	66.1	80.3
25	Kragerø	24.5	24.3	23.4	32.1	33.6	30.0	38.8	25.1	47.3	41.1
26	Langesund	24.3	6.4	7.0	6.3	4.8	0.7	15.6	16.7	2.6	8.4
27	Stathelle	2.1	4.3	6.4	4.3	-	-	-	-	2.1	-
28	Brevik	26.4	10.0	32.0	32.8	34.0	31.7	23.6	30.6	44.1	45.1
29	Porsgrunn	22.5	15.2	14.0	14.5	17.8	17.6	15.9	27.4	25.0	35.4
30	Skien	61.4	53.5	70.3	68.3	86.2	85.2	64.4	72.3	84.5	102.2
31	Notodden										73.4
32	Risør	7.8	3.0	2.8	3.9	5.1	5.7	4.4	5.6	6.6	4.5
33	Tvedstrand	24.0	21.2	16.3	15.9	26.2	21.8	11.0	6.3	8.7	8.9
34	Arendal	41.6	38.0	32.8	28.4	40.7	43.2	53.9	66.2	87.1	101.0
35	Grimstad ³	64.3	64.9	76.0	73.9	53.2	43.3	40.0	69.3	82.0	72.4
36	Lillesand	13.2	14.2	11.0	6.8	12.9	7.8	11.4	6.2	17.0	31.4

¹ Gjengitt for de første år etter Socialdepartementets publikasjon „Drukkenskapsførseelser i Norge 1896—1912“. Vardø 1897—1902, Notodden blev by 1913, Narvik 1902, Harstad 1904, Svolvær 1918. ² Beregnet etter folkemengden

i byene pr. 1 000 innbyggere, 1904—1919.¹

pr. 1 000 innbyggere.						Samtlige drukkenskapsforselser pr. 1 000 innbyggere.							Nr.
1914.	1915.	1916.	1917.	1918.	1919. ²	1913.	1914.	1915.	1916.	1917.	1918.	1919. ²	
32.6	21.2	27.3	15.2	5.4	14.8	67.9	45.4	30.9	36.7	18.2	7.3	22.7	1
51.4	44.4	41.2	10.2	5.2	12.9	134.4	88.6	83.4	89.4	18.6	13.5	23.2	2
75.3	69.7	67.3	35.5	25.9	58.8	105.1	106.2	93.1	85.6	44.9	31.7	68.2	3
28.3	44.2	45.0	18.4	6.3	12.2	49.5	48.7	62.7	62.1	26.6	9.1	19.1	4
2.0	-	-	-	-	-	-	4.0	-	1.8	-	-	-	5
30.1	6.1	6.1	-	-	-	78.3	30.1	6.1	12.2	-	-	-	6
-	-	-	-	-	-	18.2	-	-	-	-	-	-	7
29.7	27.5	34.8	3.2	2.6	11.5	30.9	31.3	32.5	38.6	3.6	8.3	14.2	8
59.4	65.2	77.2	42.9	38.1	52.5	81.0	75.6	81.5	96.4	53.1	47.9	66.5	9
68.0	51.7	56.1	30.5	27.7	56.8	59.9	73.3	63.2	61.0	33.5	30.3	67.1	10
138.8	82.3	129.8	56.3	12.8	64.7	187.7	167.7	95.6	143.0	64.2	14.9	64.7	11
29.2	21.7	17.5	10.6	2.2	5.0	23.3	37.8	26.5	21.3	15.0	2.7	6.1	12
31.8	44.5	43.2	14.2	9.6	16.5	59.9	42.5	58.2	62.3	23.3	19.4	38.6	13
35.9	51.8	57.2	32.9	6.6	24.0	70.4	60.7	87.6	59.1	38.4	9.9	35.4	14
68.0	55.8	70.5	35.8	17.6	62.2	93.3	69.4	57.7	73.3	37.8	21.1	68.8	15
-	-	-	-	-	-	-	11.3	-	-	-	-	-	16
35.8	32.0	33.3	12.3	2.3	13.7	39.0	38.1	32.3	36.0	13.0	2.3	14.0	17
2.9	2.8	3.7	0.9	-	0.9	24.2	2.9	4.6	4.6	0.9	-	0.9	18
71.2	90.1	110.7	31.0	23.4	43.7	85.7	76.6	101.9	112.5	34.1	23.8	54.7	19
24.5	24.9	32.1	19.4	5.4	7.2	34.7	33.0	29.9	38.8	21.1	6.1	12.3	20
9.2	23.6	6.1	-	-	2.9	6.5	9.2	23.6	6.1	-	-	2.9	21
54.2	65.3	64.1	13.3	13.3	19.4	98.5	60.6	68.8	67.6	13.6	13.4	20.6	22
91.5	58.1	59.1	23.9	37.3	42.2	144.9	94.4	59.6	60.4	24.1	37.4	42.7	23
43.0	54.9	49.5	18.4	6.4	21.5	99.5	51.7	65.8	62.1	20.0	7.7	29.1	24
36.5	35.2	37.8	19.0	5.6	9.8	44.8	40.4	39.6	41.5	23.4	7.6	12.3	25
14.1	21.6	39.9	38.8	10.9	7.2	16.8	25.5	33.4	57.2	58.4	16.1	16.9	26
-	6.2	6.0	7.4	-	1.8	-	6.2	6.2	13.9	13.0	-	1.8	27
48.1	36.8	41.4	62.7	10.6	15.9	66.7	86.5	71.6	87.5	102.9	23.1	46.8	28
32.3	35.8	36.2	19.9	13.1	13.6	46.9	44.6	46.9	49.3	27.2	16.8	19.0	29
134.8	111.5	71.9	27.2	7.6	13.9	107.7	140.0	118.2	77.7	31.4	11.2	19.2	30
90.6	109.0	53.2	8.8	11.7	17.2	75.6	96.3	109.2	55.4	9.7	13.7	23.3	31
6.6	5.5	8.3	3.3	1.0	1.6	11.6	23.4	9.7	20.6	8.9	6.8	9.1	32
5.2	6.0	8.2	5.2	-	2.3	10.4	5.9	7.5	8.2	5.2	-	5.3	33
65.6	52.3	75.3	35.6	18.9	24.5	104.0	70.4	54.2	77.9	41.3	24.3	30.1	34
42.8	25.7	49.6	12.8	7.7	25.4	74.4	43.8	26.2	49.6	14.6	7.7	26.8	35
9.8	8.0	6.2	2.7	0.9	1.8	44.9	16.0	10.7	15.9	14.1	1.8	8.1	36

Opgaver mangler for Son, Hølen, Hvitsten, Svelvik og Åsgårdstrand 1896—1912, Holmsbu 1911 og 1912, Harstad 1904—1910, 1 januar 1919. ³ Gjentagelsestilfelle fraregnet 1896—1910.

Tabell 5 (forts.). Drukkenskapsforseelser

Nr.		Arrestasjoner									
		1904.	1905.	1906.	1907.	1908.	1909.	1910.	1911.	1912.	1913.
37	Kristiansand	41.9	47.8	46.7	54.3	38.5	36.1	39.4	48.7	54.2	66.9
38	Mandal	5.9	4.9	4.3	9.7	9.5	13.2	7.3	13.8	14.7	17.8
39	Farsund	15.3	11.3	12.8	9.2	13.4	7.5	8.4	6.4	5.0	2.9
40	Flekkefjord	18.7	15.4	20.0	11.6	12.4	16.5	17.8	11.7	11.0	14.2
41	Sogndal	-	-	2.6	-	2.7	-	-	-	-	-
42	Egersund	47.4	58.0	35.3	31.7	28.3	37.6	27.5	21.3	44.1	47.1
43	Sandnes	14.4	16.4	19.8	25.2	33.6	20.3	29.5	21.5	28.1	31.6
44	Stavanger	22.3	18.7	18.0	18.7	26.8	44.4	46.5	45.6	61.8	54.8
45	Skudeneshavn	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
46	Kopervik	-	-	-	-	-	1.5	2.1	3.4	3.3	1.9
47	Haugesund	14.5	12.7	17.6	32.8	30.8	18.9	38.9	35.6	37.5	38.7
48	Bergen	22.9	24.3	25.2	33.9	28.7	31.7	39.9	45.1	39.3	44.1
49	Florø	1.8	1.8	1.7	1.6	-	-	1.5	0.7	-	1.3
50	Ålesund	21.3	38.7	25.0	11.7	10.4	9.5	11.1	13.7	12.9	18.4
51	Molde	50.3	44.2	32.5	25.6	24.5	20.7	21.6	34.9	23.4	18.8
52	Kristiansund	11.5	17.9	22.0	21.5	20.6	24.3	26.6	24.8	20.7	30.0
53	Trondhjem	27.3	22.5	28.2	23.9	30.6	25.7	27.6	24.1	33.8	42.6
54	Levanger	26.5	7.4	6.2	6.8	8.3	9.8	13.4	9.6	15.9	18.2
55	Stenkjær	27.1	32.9	9.2	7.1	9.1	9.5	7.8	16.6	9.1	13.3
56	Namsos	11.6	11.1	10.6	6.1	2.0	4.8	7.9	11.7	16.4	4.5
57	Mosjøen	13.6	12.1	13.2	13.0	10.3	8.3	10.5	8.0	5.6	11.5
58	Bodø	15.7	17.9	20.2	23.0	23.0	22.1	40.5	20.6	23.0	22.4
59	Narvik	32.2	17.8	6.7	10.4	5.3	4.5	9.3	8.8	14.1	16.0
60	Svolvær	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
61	Harstad	-	-	-	-	-	-	-	4.6	5.2	8.6
62	Tromsø	30.3	32.3	34.2	39.9	40.2	36.5	30.2	49.9	61.6	45.6
63	Hammerfest	46.7	69.7	63.3	64.6	80.2	37.9	35.4	38.0	36.6	42.7
64	Vadsø	43.7	30.2	16.6	26.7	32.2	31.6	81.3	98.9	48.9	64.9
65	Vardø	24.4	43.6	31.9	33.8	42.7	60.8	74.3	80.0	106.3	103.1

i byene pr. 1000 innbyggere, 1904—1919.

pr. 1 000 innbyggere.						Samtlige drukkenskapsførseelser pr. 1 000 innbyggere.							Nr.
1914.	1915.	1916.	1917.	1918.	1919.	1913.	1914.	1915.	1916.	1917.	1918.	1919.	
46.2	57.3	64.9	38.1	17.2	26.3	87.6	55.4	69.9	78.0	43.0	19.3	30.7	37
14.2	7.8	12.4	4.5	0.6	-	23.3	18.4	11.9	18.1	8.3	2.5	2.1	38
3.6	2.2	1.4	0.7	-	2.8	5.1	5.8	2.9	2.9	0.7	-	6.4	39
15.1	20.7	24.2	4.7	3.7	4.6	21.1	23.1	28.0	33.3	10.2	6.9	11.9	40
-	-	-	-	-	-	-	5.4	-	-	2.8	-	-	41
23.1	5.4	14.0	9.0	2.1	2.1	54.7	35.1	11.4	19.6	13.5	6.2	6.3	42
30.9	22.3	20.6	2.2	2.9	2.2	44.6	35.3	32.9	33.5	3.2	5.4	12.9	43
49.0	60.5	69.8	39.7	23.0	27.3	62.9	57.0	86.3	82.4	44.3	27.7	34.4	44
-	-	0.9	3.1	-	-	0.9	2.7	-	14.5	3.1	-	3.0	45
3.0	9.0	4.6	4.1	0.6	3.0	5.0	5.4	10.2	8.1	4.7	1.8	6.0	46
22.7	29.6	77.9	39.0	19.3	21.5	42.6	27.1	36.0	84.1	44.6	27.8	32.6	47
39.6	31.4	62.9	27.3	21.1	42.0	49.0	45.5	34.4	66.5	32.5	26.8	53.5	48
-	1.3	3.7	2.6	-	0.7	3.3	0.7	1.9	7.4	3.9	-	11.7	49
23.8	26.8	49.1	22.2	9.8	12.2	62.2	58.0	82.5	105.1	40.9	26.7	29.0	50
18.3	14.0	48.2	4.1	4.8	6.1	28.4	31.9	21.9	48.2	24.5	9.9	17.7	51
40.4	46.0	61.3	38.3	12.6	16.3	35.5	44.6	63.2	79.9	48.2	17.2	22.7	52
29.4	31.5	36.4	16.4	8.7	16.6	60.5	39.7	41.6	45.1	21.4	14.0	28.3	53
8.0	8.5	5.5	3.4	3.0	3.0	20.6	34.7	19.2	13.9	13.2	7.1	4.7	54
25.2	26.5	26.1	12.3	3.4	14.5	15.7	28.7	27.7	28.8	13.9	4.2	18.7	55
1.5	7.3	8.0	1.6	1.2	-	11.2	4.9	12.7	23.7	8.5	4.7	6.3	56
10.7	5.8	6.2	1.6	0.6	-	11.5	10.7	6.3	7.2	5.3	1.1	1.7	57
19.1	19.5	33.2	10.8	3.6	6.4	24.8	21.1	21.5	35.6	12.8	7.7	10.6	58
13.1	7.9	18.6	4.7	2.0	4.5	21.5	25.1	19.2	23.7	6.3	4.1	10.3	59
				1.6	5.9						11.5	5.9	60
7.5	14.4	16.4	3.9	2.6	12.2	16.0	16.1	34.2	23.1	5.0	9.4	20.8	61
45.2	37.7	43.5	17.4	8.1	20.2	72.6	70.1	53.1	57.0	31.1	20.8	26.5	62
24.8	23.1	60.3	13.1	9.9	6.5	42.7	25.4	28.2	75.0	20.6	17.1	15.9	63
19.3	14.4	10.9	6.3	0.5	0.5	103.6	54.0	35.3	58.3	28.4	2.4	13.9	64
66.7	52.2	95.6	16.0	0.8	2.7	132.3	93.1	96.1	162.0	35.9	8.5	14.1	65

Tabell 6. Drukkenskapsforselser på de enkelte dager i 1918 og 1919.¹
Samtlige byer.¹

1918.							1919.								
	Søndag.	Mandag.	Tirsdag.	Onsdag.	Torsdag.	Fredag.	Lørdag.		Søndag.	Mandag.	Tirsdag.	Onsdag.	Torsdag.	Fredag.	Lørdag.
1—5 jan.			13	38	42	41	53	1—4 jan.			24	48	59	61	
6—12	-	9	25	40	32	34	46	5—11	11	58	45	50	57	66	115
13—19	-	8	24	54	42	36	37	12—18	29	56	51	58	55	76	123
20—26	-	23	41	49	44	52	56	19—25	23	63	43	45	44	59	112
27 jan.—2 febr.	16	70	54	59	64	56	97	26 jan.—1 febr.	37	59	69	60	68	72	143
3—9	-	19	59	50	49	62	94	2—8	50	63	61	52	56	53	114
10—16	-	28	59	60	64	57	74	9—15	29	100	63	61	83	81	134
17—23	-	33	43	54	54	47	48	16—22	32	81	62	71	53	73	117
24 febr.—2 mars	24	48	66	62	42	58	72	23 febr.—1 mars	57	77	76	60	67	95	137
3—9	-	19	51	49	46	54	82	2—8	77	109	70	83	85	77	161
10—16	-	16	50	50	47	52	112	9—15	48	65	62	92	76	93	151
17—23	-	16	55	76	57	45	47	16—22	58	100	85	86	73	92	145
24—30	-	24	58	68	91	45	16	23—29	54	84	88	63	85	98	133
31 mars—6 april	5	13	76	74	81	54	77	30 mars—5 april	47	109	116	89	80	83	167
7—13	-	18	76	32	39	49	51	6—12	68	119	79	90	83	111	190
14—20	-	26	60	47	44	34	66	13—19	64	140	168	196	81	38	165
21—27	-	31	46	35	34	24	35	20—26	26	21	148	117	111	119	168
28 april—4 mai	21	27	30	73	43	40	73	27 april—3 mai	56	82	85	94	138	162	156
5—11	-	14	65	49	37	29	38	4—10	46	75	63	100	85	109	142
12—18	-	20	49	50	74	73	108	11—17	45	95	91	82	83	133	274
19—25	-	21	10	50	66	71	63	18—24	57	155	110	65	73	97	158
26 mai—1 juni	30	35	56	56	38	42	127	25—31	52	97	70	80	30	88	119
2—8	-	45	53	62	63	55	61	1—7 juni	56	90	68	74	83	134	213
9—15	-	28	38	41	35	41	52	8—14	71	34	137	105	79	113	151
16—22	-	34	57	30	42	54	63	15—21	42	68	76	60	72	106	150
23—29	-	31	99	75	51	44	43	22—28	60	109	144	106	87	77	132
30 juni—6 juli	19	55	39	31	45	49	83	29 juni—5 juli	49	77	81	78	62	72	149
7—13	-	45	52	49	37	29	46	6—12	37	76	90	59	62	85	126
14—20	-	24	46	27	41	31	46	13—19	61	94	103	81	66	70	53
21—27	-	9	41	44	32	46	67	20—26	26	21	132	109	83	125	137
28 juli—3 aug.	27	56	45	62	38	45	88	27 juli—2 aug.	60	103	67	69	91	107	168
4—10	-	39	69	63	52	72	75	3—9	56	82	87	98	86	131	171
11—17	-	38	76	45	60	57	53	10—16	58	92	93	83	61	94	168
18—24	-	26	52	32	48	46	48	17—23	45	90	102	86	88	106	201
25—31	-	36	61	60	54	45	59	24—30	43	91	79	88	85	119	151
1—7 sept.	37	78	54	46	39	82	96	31 aug.—6 sept.	61	115	108	86	90	93	170
8—14	-	41	100	65	46	40	72	7—13	73	81	93	90	57	96	195
15—21	-	27	57	44	36	45	67	14—20	79	93	77	70	76	89	184
22—28	-	17	57	77	46	48	52	21—27	64	106	100	70	73	114	160
29 sept.—5 okt.	25	58	57	44	28	59	91	28 sept.—4 okt.	52	92	77	85	69	132	174
6—12	-	34	34	47	54	37	61	5—11	50	51	92	82	57	80	136
13—19	-	37	57	52	44	60	75	12—18	60	76	109	106	76	95	169
20—26	-	21	40	59	48	54	63	19—25	65	88	88	77	75	109	177
27 okt.—2 nov.	36	63	60	56	65	38	113	26 okt.—1 nov.	60	73	72	70	57	34	119
3—9	-	29	63	36	52	49	101	2—8	43	76	77	62	52	67	119
10—16	-	29	72	53	69	53	65	9—15	42	53	44	35	42	79	112
17—23	-	36	71	44	42	49	61	16—22	47	41	65	42	65	69	133
24—30	-	28	65	65	55	47	54	23—29	49	63	60	54	59	85	104
1—7 des.	44	51	57	47	42	55	111	30 nov.—6 dec.	47	66	63	54	54	85	113
8—14	-	36	54	51	31	33	51	7—13	48	52	51	54	45	78	132
15—21	-	33	58	55	48	60	80	14—20	45	88	64	61	79	110	142
22—28	-	33	91	51	10	19	56	21—27	57	103	125	56	18	32	81
29—31	-	19	64	34				28—31	22	55	87	64			

¹ For Kristiania er bare medtatt drukkenskapsarrestasjoner, da der alene for disse foreligger opgave over fordeling paa dager.

**Tabell 7. Opgave vedkommende salg av øl og vin (fruktvin og mjød)
i Norges byer i året 1920.**

(ps. = både partisalg og småsalg, s. = bare småsalg, p. = bare partisalg. En strek i tabellen betyr ingen bevilling eller nei.)

Nr.	Byer.	Antall bevillinger for 1920 til salg av:			Drives fra bryggeri uten særskilt bevilling:		Bevillinger til salg av bare alkohol- svakt øl.	Anmerkninger vedkom- mende bevillinger til samlag m. v.
		Bare øl i almin- delighet.	Både øl og vin.	Bare vin.	Butikk- salg.	Utkjø- ring til private		
1	Fredrikshald	—	—	—	ja	ja	—	¹ Herav 47 som tillike omfatter rett til salg av fruktvin.
2	Sarpsborg	—	—	—	ja	ja	ps. 33	
3	Fredrikstad	ps. 18	ps. 26	—	ja	ja	ps. 17	
4	Moss	—	—	—	ja	ja	s. 20	
5	Son	—	—	—	—	—	ps. 4	
6	Hølen	—	—	—	—	—	ps. 1	
7	Hvitsten	—	—	—	—	—	s. 4	
8	Drøbak	—	s. 5	—	—	—	—	
9	Kristiania	ps 836 ¹	ps. 435	ps. 85	—	ja	ps. 72	³ Øl- og vinsamlaget har bevilling til både partisalg og småsalg av begge slags drikkevarer.
0	Hamar ²	s. 11	—	—	—	ja	—	⁴ Samlaget har bevilling til salg av både øl og vin.
1	Kongsvinger ³	—	—	—	—	ja	—	⁵ Dessuten har samlaget bevilling til småsalg av øl.
2	Lillehammer ⁴	—	—	—	ja	ja	s. 5	
3	Gjøvik ²	p. 5	—	—	—	—	—	
4	Hønefoss	—	—	—	ja	—	s. 1	
5	Drammen	s. 20	s. 11	—	ja	ja	s. 35	
6	Kongsberg	ps. 1	—	—	ja	ja	ps. 11	
7	Svelvik	—	—	—	—	—	—	
8	Holmestrand ⁴	—	—	—	—	—	s. 9	
9	Horten	s. 11	—	—	—	ja	s. 1	
10	Åsgårdstrand	s. 2	—	—	—	—	—	
11	Tønsberg ⁵	p. 4	p. 1	p. 4	—	ja	s. 17	
12	Sandefjord	—	—	—	ja	ja	ps. 5	
13	Larvik	—	—	—	ja	ja	s. 9	
14	Kragerø	—	—	—	—	—	s. 4	
15	Langesund	—	—	—	—	—	—	
16	Stathelle	—	—	—	—	—	—	
17	Brevik	—	—	—	—	—	s. 2	
18	Porsgrunn	—	—	—	—	—	—	
19	Skien	—	—	—	ja	ja	—	
20	Notodden	—	—	—	—	—	s. 3	
21	Risør	—	—	—	—	—	s. 2	
22	Tvedstrand	ps. 1	—	—	—	—	—	
23	Arendal	s. 6	s. 8	—	ja	ja	s. 10	
24	Grimstad	—	—	—	—	—	—	
25	Lillesand	—	—	—	—	—	s. 2	

Tabell 7 (forts.). Opgave vedkommende salg av øl og vin (fruktvin og mjød)
i Norges byer i året 1920.

(ps. = både partisalg og småsalg, s. = bare småsalg, p. = bare partisalg. En strek i tabellen betyr ingen bevilling eller nei.)

Nr.	Byer.	Antall bevillinger for 1920 til salg av:			Drives fra bryggeri uten særskilt bevilling:		Bevillinger til salg av bare alkohol- svakt øl.	Anmerkninger vedkom- mende bevillinger til samlag m. v.
		Bare øl i almin- delighet.	Både øl og vin.	Bare vin.	Butikk- salg.	Utkjø- ring til private.		
36	Kristiansand	s. 19	s. 4	s. 1	—	ja	ps. 32 s. 1 samlaget	¹ Herav 1 bevilling til både parti- og småsalg
37	Mandal	—	—	—	—	—	—	
38	Farsund	—	—	—	—	—	—	² Samlaget har bevilling til salg av øl og vin
39	Flekkefjord	—	—	—	—	—	—	
40	Sogndal.	—	—	—	—	—	—	
41	Ekersund.	—	—	—	—	—	ps. 9	
42	Sandnes	—	—	—	—	—	—	
43	Stavanger	—	—	—	ja	ja	—	
44	Skudenesneshavn	—	—	—	—	—	—	
45	Kopervik	—	—	—	—	ja, i partier	—	
46	Haugesund	—	—	—	—	—	—	
47	Bergen	s. 100	s. 134 ¹	p. 8	—	ja	s. 19	
48	Florø	—	—	—	—	—	—	
49	Ålesund.	—	—	—	—	—	—	
50	Molde.	—	—	—	—	ja	—	
51	Kristiansund ²	—	—	—	—	—	—	
52	Trondhjem	s. 18	s. 1	s. 13	ja	ja	s. 72	
53	Levanger	—	—	—	—	—	—	
54	Stenkjær	—	—	—	—	—	—	
55	Namsos.	—	—	—	—	—	—	
56	Mosjøen	—	—	—	—	—	—	
57	Bodø	—	s. 5	—	ja	ja	—	
58	Narvik	—	—	—	—	—	—	
59	Svolvær	—	—	—	—	—	—	s. 6
60	Harstad.	—	—	—	—	—	—	
61	Tromsø.	—	—	—	—	ja	ja	—
62	Hammerfest	—	—	—	—	—	—	
63	Vadsø.	—	—	—	—	—	—	
64	Vardø	—	—	—	—	—	—	
Samlet ant. bevillinger til:								
a)	både parti- og småsalg ³	856	462	85	—	—	184	
b)	bare småsalg	187	167	14	—	—	223	
c)	bare partisalg.	9	1	12	—	—	—	
Antal byer med småsalg .		13	15	3	16	23	—	
— « uten — .		51	49	61	48	41	—	

Tabell 8. Opgave vedkommende skjenkning av øl og vin (fruktvin og mjød) i Norges byer i året 1920.
(En strek i tabellen betyr ingen bevilling eller nei.)

Byer.	Antall bevillinger for 1920 til skjenkning av:				Byer.	Antall bevillinger for 1920 til skjenkning av:				
	Bare øl.		Både øl og vin.			Bare øl.		Både øl og vin.		
	Alm. bevilling, Innskr. bevilling,	Innskr. bevilling,	Alm. bevilling, Innskr. bevilling,	Innskr. bevilling,		Alm. bevilling, Innskr. bevilling,	Innskr. bevilling,	Alm. bevilling, Innskr. bevilling,	Innskr. bevilling,	
Fredrikshald	—	—	—	—	Kristiansand	—	—	—	—	
Sarpsborg	—	—	—	—	Mandal ⁶	—	—	—	—	
Fredrikstad	—	—	—	4	Farsund ⁶	—	—	—	—	
Moss	—	—	—	—	Flekkefjord	—	—	—	—	
Son	—	—	—	—	Sogndal	—	—	—	—	
Hølen	—	—	—	—	Egersund	—	—	—	—	
Hvitsten	4	—	—	—	Sandnes	—	—	—	—	
Drøbak	—	—	—	3	Stavanger	—	—	—	—	
Kristiania ¹	8	—	109	66	Skudeneshavn	—	—	—	—	
Hamar ²	—	—	—	—	Kopervik	—	—	—	—	
Kongsvinger ³	—	—	—	—	Haugesund	—	—	—	—	
Lillehammer	—	—	—	—	Bergen	—	—	—	—	
Gjøvik	—	—	—	—	Florø	—	—	—	—	
Hønefoss	—	—	—	—	Ålesund	—	—	—	—	
Drammen	—	—	4	8	Molde	—	—	—	1	
Kongsberg	—	—	—	—	Kristiansund ⁷	—	—	—	1	
Svelvik	—	—	—	—	Trondhjem	—	1	—	4	
Holmestrand	—	—	—	—	Levanger	—	—	—	—	
Horten	—	—	—	—	Stenkjær	—	—	—	—	
Åsgårdstrand	—	—	—	42	Namsos	—	—	—	—	
Tønsberg ⁵	—	—	1	5	Mosjøen	—	—	—	—	
Sandefjord	—	—	—	—	Bodø ²	—	—	—	2	
Larvik	—	—	—	—	Narvik	—	—	—	—	
Kragerø	—	—	—	—	Svolvær	—	—	—	1	
Langesund	—	—	—	—	Harstad	—	—	—	—	
Stathelle	—	—	—	—	Tromsø	—	—	—	—	
Brevik	—	—	—	—	Hammerfest	—	—	—	—	
Porsgrund	—	—	—	—	Vadsø	—	—	—	—	
Skien	—	—	—	—	Vardø	—	—	—	—	
Notodden	—	—	—	—	Samlet antall bevillinger ⁸	14	1	149	137	
Risør	—	—	—	1	Antall byer med bevilling (iberegnet samlagsbevillinger).	—	—	—	—	
Tvedstrand	—	1	—	—	6	1	13	19	—	
Arendal	—	—	—	3	Antall byer uten bevilling	58	63	51	45	
Grimstad	—	—	—	—						
Lillesand	—	—	—	—						

¹ Dessuten er der meddelt én alm. bevilling til skjenkning av bare vin, samt samlagsbevillinger til skjenkning av „øl“ og „øl og vin“. ² Dessuten har samlaget bevilling til skjenkning av øl og vin. ³ Øl- og vinsamlaget har innskrenket bevilling til skjenkning av begge slags drikkevarer og én almindelig bevilling til skjenkning av øl. ⁴ Dessuten 1 for sommersesongen. ⁵ Dessuten har samlaget bevilling til skjenkning av øl. ⁶ Samlaget har bevilling til skjenkning av alkoholsvakt øl. ⁷ Samlaget har bevilling til skjenkning av øl og vin. ⁸ Hertil kommer: 1 alm. bevilling til skjenkning av bare vin og 1 innskrenket bevilling til skjenkning av øl og vin i sommersesongen samt samlagsbevillinger; 4 samlag har bevilling til skjenkning av både øl og vin, 1 samlag innskrenket bevilling til skjenkning av øl og vin og samtidig én alm. bevilling til skjenkning av øl, 1 samlag bevilling til skjenkning av øl i almindelighet og 2 til skjenkning av kun alkoholsvakt øl (uten forbindelse med bevertning).

Tabell 9. Opgave vedkommende småsalg av øl og vin (fruktvin og mjød) i Norges byer i årene 1915—1919.

(En strek i tabellen betyr nei.)

Nr.	Byer.	Har der været gitt bevilling til småsalg av:									
		Øl (annet enn alkoholsvakt).		Både øl og vin.		Bare vin.		Øl (annet enn alkoholsvakt).		Både øl og vin.	
		Bare vin.	Bare øl.	Bare øl.	Bare vin.	Bare øl.	Bare vin.	Bare øl.	Bare vin.	Bare øl.	Bare vin.
1	Fredrikshald	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
2	Sarpsborg	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja
3	Fredrikstad	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja
4	Moss.	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja
5	Son	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
6	Hølen	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
7	Hvitsten	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
8	Drøbak	—	ja	—	—	ja	—	ja	—	—	—
9	Kristiania	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja
10	Hamar.	ja ²	ja ²	ja	ja	ja ²	ja ²	ja	ja	ja	ja
11	Kongsvinger	ja ²	ja ²	ja	ja ²	ja ²	ja ²	ja	ja	ja	ja
12	Lillehammer	ja	ja	—	ja	ja ³	—	ja	—	—	—
13	Gjøvik	—	ja ³	—	—	—	—	ja ³	—	ja ³	ja ³
14	Hønefoss	ja	—	ja	ja	—	ja	ja	—	ja	ja
15	Drammen	ja	—	ja	ja	—	ja	ja	—	ja	ja
16	Kongsberg	ja	—	ja	ja	—	ja	ja	—	ja	ja
17	Svelvik	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
18	Holmestrand	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja
19	Horten	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja
20	Åsgårdstrand	—	—	ja ⁴	ja ⁵	ja	ja	ja	ja	ja	ja
21	Tønsberg	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
22	Sandefjord	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
23	Larvik	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
24	Kragerø	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
25	Langesund	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
26	Stathelle	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
27	Brevik	ja	ja	—	ja	—	—	—	—	—	—
28	Porsgrunn	ja	—	—	ja	—	—	—	—	—	—
29	Skien	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
30	Notodden	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
31	Risør	ja	—	ja	ja	—	—	—	—	—	—
32	Tvedstrand	ja	—	ja	ja	—	—	—	—	—	—
33	Arendal	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
34	Grimstad	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
35	Lillesand.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

¹ Salg til utenbysboende. ² Kun til øl- og vinsamlaget. ³ Kun samlaget. ⁴ Vin og alkoholsvakt øl. ⁵ Kun til samlaget.

Tabell 9 (forts.). Opgave vedkommende småsalg av øl og vin (fruktvin og mjød) i Norges byer i årene 1915—1919.
(En strek i tabellen betyr nei.)

Nr.	Byer.	Har der vært gitt bevilling til småsalg av:											
		Øl (annet enn alkoholsvakt).	Både øl og vin.	Bare vin.	Øl (annet enn alkoholsvakt).	Både øl og vin.	Bare vin.	Øl (annet enn alkoholsvakt).	Både øl og vin.	Bare vin.	Øl (annet enn alkoholsvakt).	Både øl og vin.	Bare vin.
		Året 1915.			Året 1916.			Året 1917.			Året 1918.		
36	Kristiansand	ja	ja	—	ja	ja	—	ja	ja	—	ja	ja	—
37	Mandal	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
38	Farsund	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
39	Flekkefjord	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
40	Sogndal	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
41	Egersund	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
42	Sandnes	—	—	ja	—	—	—	—	—	—	—	—	—
43	Stavanger	—	—	ja	—	—	—	—	—	—	—	—	—
44	Skudeneshavn	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
45	Kopervik	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
46	Haugesund	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
47	Bergen.	ja	ja	—	ja	ja	—	ja	ja	—	ja	ja	—
48	Florø	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
49	Ålesund	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
50	Molde	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
51	Kristiansund	—	—	ja	—	—	—	ja	—	—	—	—	—
52	Trondhjem	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja
53	Levanger	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
54	Stenkjær.	—	—	ja	—	—	—	—	—	—	—	—	—
55	Namsos	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
56	Mosjøen	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
57	Bodø	—	—	ja	—	ja	—	—	—	—	—	—	—
58	Narvik.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
59	Svolvær	—	ja	—	ja	—	ja	—	ja	—	—	—	—
60	Harstad	—	ja	—	ja	—	ja	—	ja	—	—	—	—
61	Tromsø	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
62	Hammerfest	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
63	Vadsø	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
64	Vardø	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Ant. byer med bev.		19	26	8 ¹	20	25	7	16	22	5	15	15	5
— uten »		45	38	56	44	39	57	48	42	59	49	49	59

¹ For én av byenes vedkommende vin og alkoholsvakt øl. ² For én av byenes vedkommende kun salg til utenbyboende.

6²

Tabell 10. Opgave vedkommende skjenkning av øl og vin
(En strek i tabellen)

(fruktvin og mjød) i Norges byer i årene 1915—1919.

betyr nei.)

til skjenking av:

Almindelig bevilling.	Både øl og vin.	Øl (annet enn alkoholsvakt).	Almindelig bevilling.	Innskrenket bevilling.	Både øl og vin.	Øl (annet enn alkoholsvakt).	Almindelig bevilling.	Innskrenket bevilling.	Både øl og vin.	Anmerkninger.	Nr.
1917.					Året 1918.				Året 1919.		
ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	1	1
ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	2	2
ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	3	3
ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	4	4
ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	5	5
ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	6	6
ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	7	7
ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	8	8
ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	9	9
ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	10	10
ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	11	11
ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	12	12
ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	13	13
ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	14	14
ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	15	15
ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	16	16
ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	17	17
ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	18	18
ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	19	19
ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	20	20
ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	21	21
ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	22	22
ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	23	23
ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	24	24
ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	25	25
ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	26	26
ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	27	27
ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	28	28
ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	29	29
ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	30	30
ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	31	31
ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	32	32
ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	33	33
ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	34	34
ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	35	35

¹ Kun til øl- og vinsamlaget.² Til Lillehammer ølsamlag, sluttet 17/10 1917.³ Kun til samlaget.⁴ Vin og alkoholsvakt øl.

Tabell 10 (forts.). Opgave vedkommende skjenkning av øl og vin
(En strek i tabellen)

Nr.	Byer.	Har der været gitt bevilling									
		Øl (annet enn alkoholsvakt).		Både øl og vin.		Øl (annet enn alkoholsvakt)		Både øl og vin.		Øl (annet enn alkoholsvakt).	
		Almindelig bevilling.	Innskreket bevilling.	Almindelig bevilling.	Innskreket bevilling.	Almindelig bevilling.	Innskreket bevilling.	Almindelig bevilling.	Innskreket bevilling.	Almindelig bevilling.	Innskreket bevilling.
		Året 1915.									
36	Kristiansand	—	—	—	—	ja	—	—	—	ja	—
37	Mandal	—	—	—	—	—	—	—	—	ja	—
38	Farsund	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
39	Flekkefjord	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
40	Sogndal	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
41	Egersund	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
42	Sandnes	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
43	Stavanger	ja	—	ja	—	—	—	—	—	—	—
44	Skudeneshavn	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
45	Kopervik.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
46	Haugesund	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
47	Bergen	ja	—	ja	—	ja	—	ja	—	ja	—
48	Florø.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
49	Ålesund	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
50	Molde.	—	—	—	—	ja	—	ja	—	ja	—
51	Kristiansund	—	—	—	—	ja	—	ja	—	ja	—
52	Trondhjem	—	—	—	—	ja	—	—	—	ja	—
53	Levanger	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
54	Stenkjær	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
55	Namsos	ja	—	—	—	—	—	ja	—	—	ja
56	Mosjøen	—	—	ja	—	ja	—	ja	—	ja	—
57	Bodø.	—	—	—	ja	ja	—	ja	—	ja	—
58	Narvik	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
59	Svolvær	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
60	Harstad	ja	—	—	ja	—	ja	—	ja	—	—
61	Tromsø	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
62	Hammerfest	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
63	Vadsø	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
64	Vardø	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	Antall byer med beviling . .	18	9	16 ^{1, 2}	26 ¹	14	8	17 ¹	27 ¹	10	7
	—«— uten — . .	51	55	48	38	50	56	47	37	54	57

(fruktvin og mjød) i Norges byer i årene 1915—1919.

betyr nei.)

til skjenkning av :										Anmerkninger.	Nr.		
Både øl og vin.		Øl (annet enn alkoholsvakt)		Både øl og vin.		Øl (annet enn alkoholsvakt).		Både øl og vin.					
Almindelig bevilling.	Innskrenket bevilling.	Almindelig bevilling.	Innskrenket bevilling.	Almindelig bevilling.	Innskrenket bevilling.	Almindelig bevilling.	Innskrenket bevilling.	Almindelig bevilling.	Innskrenket bevilling.				
1917.	Året 1918.										Året 1919.		
—	ja	—	—	—	—	—	—	—	—	ja	—	36	
ja	—	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	—	37	
—	ja	ja	—	—	—	—	—	—	—	—	—	38	
ja	ja	ja	—	—	—	—	—	—	—	—	—	39	
ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	—	40	
ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	—	41	
ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	—	42	
ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	—	43	
ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	—	44	
ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	—	45	
ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	—	46	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	47	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	48	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	49	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	50	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	51	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	52	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	53	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	54	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	55	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	56	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	57	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	58	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	59	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	60	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	61	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	62	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	63	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	64	
14 ¹	23 ¹	6	6	11	16	7	6	12	19	¹ Herav 1 by med skjenkning av vin og alkoholsvakt øl.			
50	41	58	58	58	48	57	58	52	45	² Hertil kommer 1 by med bevilling til skjenkning av bare vin.			

Tabell 11. Skjenkning og salg av øl og vin i landdistriktene i 1920.
(Bevillinger til salg av bare alkoholsvakt øl er ikke medregnet.)

Fylker og herreder.	Antall bevillinger for 1920 til skjenkning av:				Antall bev. for 1920 til salg av:		Anmerkninger.
	Bare øl.		Både øl og vin.		Bare øl i alm.	Både øl og vin.	
	Alm.	Innskr.	Alm.	Innskr.			
Østfold fylke.							
Rygge herred	-	-	1	-	-	-	
Tilsammen 1 herred	-	-	1	-	-	-	
(I fylkets øvrige 27 herreder ingen bevillinger.)							
Akershus fylke.							
Vestby herred	4	-	-	-	-	-	
Frogner	-	-	1	-	-	-	
Oppgård	-	2	-	-	-	-	
Aker	-	-	7	7	-	-	
Blaker	1	-	-	-	-	-	
Enebak	-	2	-	-	-	-	
Ullensaker herred	-	-	-	-	3 ¹	-	
Feiring	1	-	-	-	-	-	
Tilsammen 8 herreder	6	4	8	7	3	-	
(I fylkets øvrige 19 ² herreder ingen bevillinger.)							
Hedmark fylke.							
Ringsaker herred	-	-	-	-	3	-	
Nes	-	1	-	-	-	-	
Furnes	-	-	-	-	1	-	
Løten	-	-	-	-	1	-	
Romedal	-	2	-	-	-	-	
Stange	-	1	-	-	-	-	
Hof	1	-	-	-	-	-	
Elverum	-	-	-	-	1 ³	-	
Tilsammen 8 herreder	1	4	-	5	1	-	
(I fylkets øvrige 21 herreder ingen bevillinger.)							
Opland fylke.							
Nordre Fron herred	-	-	-	-	3	-	
Søndre Fron	-	-	-	-	1	-	
Ringebu	-	1	-	-	-	-	
Østre Gausdal	-	5	-	-	1	-	
Faaberg	-	-	-	-	4	-	
Gran	-	1	-	-	-	-	
Nordre Land	-	1	-	-	1	1 ⁴	
Sør-Aurdal	-	-	-	-	4	-	
Etnedal	-	1	-	1	-	-	
Nord-Aurdal	-	-	-	-	2	-	
Vestre Slidre	-	-	-	-	3 ⁵	-	
Vang	-	-	-	-	4 ⁶	-	
Tilsammen 12 herreder	1	8	1	23	1	-	
(I fylkets øvrige 23 herreder ingen bevillinger.)							

¹ Kun partisalg.

² Lensmannen i Asker har bemyndigelse til å tillate skjenkning av øl og vin for en enkelt leilighet.

³ Samlaget — kun partisalg.

⁴ Kun partisalg.

⁵ Herav 1 kun for tiden 1 juni til 30 september.

⁶ Kun i turistsesongen.

Tabell 11 (forts.). Skjenkning og salg av øl og vin i landdistriktene i 1920.
(Bevillinger til salg av bare alkoholsvakt øl er ikke medregnet.)

Fylker og herreder.	Antall bevillinger for 1920 til skjenkning av:				Antall bev. for 1920 til salg av:		Anmerkninger.
	Bare øl.		Både øl og vin.		Bare øl i alm.	Både øl og vin.	
	Alm.	Innskr.	Alm.	Innskr.			
Buskerud fylke.							
Hole herred	-	-	-	-	3	-	-
Ådal —	2	-	-	-	-	-	-
Hol —	-	-	-	-	3	-	-
Hurum — ¹	-	-	-	-	2	-	-
Tilsammen 4 herreder . (I fylkets øvrige 20 herreder ingen bevillinger.)	2	-	-	-	8	-	-
Vestfold fylke.							
Skoger herred	-	-	1	-	-	-	
Borre —	1 ¹	-	-	-	-	-	¹ På Skoppum jernbanestasjon kun til reisende.
Tilsammen 2 herreder . (I fylkets øvrige 17 herreder ingen bevillinger.)	1	-	1	-	-	-	
Telemark fylke.							
Hjartdal herred	-	1 ²	-	-	1 ²	-	-
Tilsammen 1 herred . . (I fylkets øvrige 24 herreder ingen bevillinger.)	-	1	-	-	1	-	-
Aust-Agder fylke.							
Ingen bevillinger i fylkets 31 herreder. ³							
Vest-Agder fylke.							
Ingen bevillinger i fylkets 37 herreder.							
Rogaland fylke.							
Ingen bevillinger i fylkets 42 herreder.							
Hordaland fylke.							
Ulvik herred	-	-	-	-	4	-	-
Granvin —	-	-	-	-	3	-	-
Vossestrand herred . . .	-	-	-	-	3 ⁴	-	-
Tilsammen 3 herreder . (I fylkets øvrige 49 herreder ingen bevillinger.)	-	-	-	-	10	-	-

¹ Se Innledningen s. 6*, note.

¹ På Skoppum jernbanestasjon kun til reisende.

² Gjeldende 3 mnd. om sommeren.

³ Bortsett fra 6 bevillinger i His til salg av fruktvin.

⁴ Fra 1 april til 30 septbr.

Tabell 11 (forts.). Skjenkning og salg av øl og vin i landdistriktene i 1920.
(Bevillinger til salg av bare alkoholsvakt øl er ikke medregnet.)

Fylker og herreder.	Antall bevillinger for 1920 til skjenkning av:				Antall bev. for 1920 til salg av:		Anmerkninger.
	Bare øl.		Både øl og vin.		Bare øl i alm.	Både øl og vin.	
	Alm.	Innskr.	Alm.	Innskr.			
Sogn og Fjordane fylke.							
Innvik herred	-	-	-		1 ¹	-	
Vik --	-	1	-	-	-	-	
Tilsammen 2 herreder . . (I fylkets øvrige 34 herreder ingen bevillinger.)	-	1	-	1	-	-	
Møre fylke.							
Ingen bevillinger i fylkets 63 herreder.							
Sør-Trøndelag fylke.							
Ingen bevillinger i fylkets 48 herreder.							
Nord-Trøndelag fylke.							
Ingen bevillinger i fylkets 42 herreder.							
Nordland fylke.							
Vågan herred	-	-	1 ²	-	-	1 ²	² Samlagsbevilling.
Tilsammen 1 herred . . (I fylkets øvrige 53 herreder ingen bevillinger.)	-	-	1	-	-	1	
Troms fylke.							
Ingen bevillinger i fylkets 25 herreder.							
Finmark fylke.							
Ingen bevillinger i fylkets 20 herreder.							
Riket.							
Tilsammen i 42 herreder, antall bevillinger Herav kun for sommersesongen.	11	18	12	55	5 ³	1 ⁴	³ Kun partisalg. ⁴ Samlaget i Vågan.
(I rikets øvrige 595 herreder ingen bevillinger.)	-	1	-	10	-	-	

Anm. Det kan tenkes at enkelte bevillinger som er meddelt kun for turistsesongen ikke er kommet med da man kun spurte om de pr. 1 februar gjeldende bevillinger.

Tabell 12. De i landdistrikten for 1920 meddelte bevillinger til salg av bare alkoholsvakt øl.

Fylker og herreder.	Både parti-salg og små-salg.	Bare små-salg.	Salgsart ikke oppgitt.	Fylker og herreder.	Både parti-salg og små-salg.	Bare små-salg.	Salgsart ikke oppgitt.
Østfold fylke.							
Spydeberg herred . . .	-	-	2	Skoger herred . . .	-	17	-
Skjeberg — — —	13	4	-	Borre — — —	-	-	8
Borge — — —	-	6	-	Andebu — — —	1	-	-
Tune — — —	-	6	-	Sem — — —	-	12	-
Rygge — — —	-	4	-	Nøterø — — —	-	22	-
Jeløy — — —	-	4	-	Tjøme — — —	-	17	-
Akershus fylke.							
Vestby herred . . .	-	4	-	Sandeherad — — —	-	15	-
Kråkstad — — —	-	-	9	Tjølling — — —	-	-	1
Frogner — — —	5	-	-	Fredriksvern — — —	-	-	1
Oppgård — — —	3	-	-	Telemark fylke.			
Aker — — —	-	93	-	Sannidal herred . . .	-	-	1
Asker — — —	-	-	20	Eidanger — — —	-	1	-
Blaker — — —	-	1	-	Solum — — —	13	-	-
Enebak — — —	8	-	-	Holla — — —	-	6	-
Skedsmo — — —	-	9	-	Lunde — — —	-	3	-
Lillestrøm — — —	-	12	-	Tinn — — —	3	-	-
Nitedal — — —	-	16	-	Aust-Agder fylke.			
Gjerdrum — — —	6	-	-	Gjøvdal herred . . .	-	4	-
Ullensaker — — —	-	9	-	Stokken — — —	8	-	-
Nes — — —	33	-	-	Tromøy — — —	-	-	6
Eidsvoll — — —	16	-	-	His — — —	-	6	-
Nannestad — — —	7	-	-	Evje — — —	-	11	-
Hedmark fylke.							
Hof herred . . .	-	1	-	Vest-Agder fylke.			
Stor-Elvdal — — —	-	1	-	Oddernes herred . . .	-	1	-
Opland fylke.							
Gran herred . . .	-	-	1	Vennesla — — —	-	2	-
Nord-Aurdal — — —	-	-	7	Rogaland fylke.			
Vang — — —	-	4	-	Håland herred . . .	-	3	-
Biri — — —	-	5	-	Mosterøy — — —	-	2	-
Snertingdal — — —	-	2	-	Vikedal — — —	-	2	-
Buskerud fylke.							
Nedre Eiker herred . . .	3	-	-	Skjold — — —	-	4	-
Lier — — —	-	20	-	Vats — — —	-	2	-
Røyken — — —	-	2	-	Hordaland fylke.			
Hurum — — —	13	-	-	Fitjar herred . . .	-	2	-
				Fana — — —	19	-	-
				Askøy — — —	-	ca. 12	-

Tabell 12 (forts.). I landdistrikte for 1920 meddelte bevillinger til salg av bare alkoholsvakt øl.

Fylker og herreder.	Både parti-salg og små-salg.	Bare små-salg	Salgsart ikke oppgitt.	Fylker og herreder.	Både parti-salg og små-salg.	Bare små-salg.	Salgsart ikke oppgitt.
Hordaland fylke (forts.).							
Laksevåg herred . . .							
	-	ca. 17	-	Hemne herred . . .	-	3	-
Alversund — . . .	-	4	-	Buvik — . . .	-	4	-
Herdla — . . .	-	3	-	Strinda — . . .	-	7	-
Manger — . . .	-	ca. 13	-	Nord Trøndelag fylke		-	
Austrheim — . . .	-	ca. 7	-	Nordland fylke.		-	
Sogn og Fjordane fylke.							
Kyrkjebø herred . . .	-	-	7	Alstahaug herred . . .	6	-	-
Sør Vågsøy — . . .	3	-	-	Leirfjord — . . .	-	-	1
Nord Vågsøy — . . .	3	-	-	Herøy — . . .	3	-	-
Møre fylke							
Sør Trøndelag fylke.							
Stoksund herred . . .	-	-	3	Troms fylke		-	
Nes — . . .	-	3	-	Finmark fylke		-	
Jøssund — . . .	-	3	-	Tilsammen i 81 herreder: Ant. bevillinger		166 412 67	
Heim — . . .	-	1	-			645	

Anm. Bevillingene gjelder visstnok som regel samtlige handlende inden herredene. I enkelte herreder er salget erklæret fritt, i en del andre går de handlende ut fra at der ikke behøves bevilling til småsalg av alkoholsvakt øl.

Tabell 13. Forelegg utferdiget av Finansdepartementet for smugbrenning o. l.

Politidistrikter.	1918.								1919.								1920, 1ste halvår.			
	Antall saker.		Antall personer.		Derav				Antall saker.		Antall personer.		Derav				Antall saker.		Antall personer.	
	1. kv.	2. kv.	3. kv.	4. kv.	1. kv.	2. kv.	3. kv.	4. kv.	1. kv.	2. kv.	3. kv.	4. kv.	1. kv.	2. kv.	1. kv.	2. kv.	1. kv.	2. kv.		
Kristiania	4	5	-	1	3	1	22	37	3	19	4	11	48	70	32	38				
Fredrikshald	{l	b	-	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Sarpsborg	{b	-	-	-	-	-	-	7	13	-	2	-	8	5	6	14	7	7	1	
Fredrikstad	{l	b	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	1	-	2	3	2	4	9	
Moss	{l	b	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4	9	3	3	6	
Follo	{b	-	-	-	-	-	-	-	1	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Aker	1	-	-	-	-	-	-	3	3	-	-	-	3	4	7	3	3	4		
Romerike	1	-	-	-	-	-	-	5	7	-	-	-	1	6	11	18	2	16		
Vinger og Odal . . .	{l	b	-	-	-	-	-	4	8	-	-	-	8	1	1	1	-	-	-	
Hamar	{l	b	-	-	-	-	-	2	5	-	-	-	5	2	4	2	-	-	2	
Glommedalen	1	1	-	1	-	-	-	3	14	-	-	-	14	25	52	35	17			
Gudbrandsdalen . . .	{l	b	-	-	-	-	-	3	11	-	-	-	11	4	5	4	1			
Vestoplandene	{b	-	-	-	-	-	-	5	27	-	-	-	16	11	4	7	4	3		
Ringerike	{l	b	-	-	-	1	-	7	12	-	4	1	7	7	9	7	-	-	2	
Drammen	{l	b	2	5	-	-	-	5	6	3	3	-	-	1	3	3	1	-	2	
Kongsberg	{b	-	-	-	-	-	-	9	18	9	8	-	1	2	5	11	10	1	4	
Nordre Jarlsberg . . .	{l	b	-	-	-	-	-	2	4	1	1	-	1	3	-	-	-	-	-	
Tønsberg	{l	b	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	1	
Larvik	{l	b	-	-	-	-	-	2	2	-	-	-	1	1	1	1	1	-	-	
Kragerø	{l	b	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Skien	{l	b	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	2	-	2	2	
Telemark	{l	b	2	2	-	-	-	2	2	2	1	-	3	1	1	12	11	1	1	
Notodden	{l	b	-	-	-	-	-	2	4	-	-	-	1	3	1	2	-	-	2	
Rjukan	1	7	12	-	3	-	9	28	44	4	12	21	7	18	27	16	11	11	2	
Risør	{l	b	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	3	1	-	-	
Tvedstrand	{b	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4	
Arendal	{l	b	-	-	-	-	-	1	2	-	-	-	-	-	1	4	-	-	-	
Grimstad	{l	b	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Lillesand	{b	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	1	
Kristiansand	{l	b	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	

Tabell 13 (forts.). Forelegg utferdiget av Finansdepartementet for smugbrenning o. l.

Politidistrikter.	1918								1919.								1920, 1ste halvår.			
	Antall saker.		Antall personer.		Derav				Antall saker.		Derav				Antall saker.		Antall personer.		Derav	
					1. kv.	2. kv.	3. kv.	4. kv.			1. kv.	2. kv.	3. kv.	4. kv.					1. kv.	2. kv.
Vest-Agder f	-	-	-	-	-	-	-	-	1	2	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-
(b)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Flekkefjord b	-	-	-	-	-	-	-	-	3	5	-	-	4	1	4	5	4	1	-	-
Rogaland f	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
(b)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Egersund b	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Sandnes b	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	3	-	-	-	3
Stavanger b	4	10	7	-	3	-	-	-	1	1	-	-	-	-	1	2	2	2	-	-
Haugesund b	-	-	-	-	-	-	-	-	2	4	-	-	-	-	4	4	8	5	3	-
Hardanger l	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Hordaland l	-	-	-	-	-	-	-	-	2	3	-	-	-	-	3	2	3	3	-	-
Bergen b	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Sogn l	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Fjordane f	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
(b)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ålesund f	-	-	-	-	-	-	-	-	2	3	-	-	-	-	1	2	-	-	-	10
(b)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Molde b	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kristiansund . . . f	3	7	2	-	5	-	-	-	4	17	3	2	1	11	4	4	2	2	-	-
(b)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5	22	14	2	-	6	1	-	1	-	-
Trondhjem b	8	17	-	-	-	17	-	-	17	29	14	4	7	4	5	6	2	4	-	-
Orkedal l	1	1	1	-	-	-	-	-	1	3	12	2	-	4	6	12	31	6	25	-
Uttrøndelag . . . l	-	-	-	-	-	-	-	-	2	2	1	-	1	-	1	1	-	1	-	-
Inntrøndelag . . . f	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	1	-
(b)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Namdalens . . . b	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	23	-	-	-	23
(b)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Helgeland b	2	7	-	-	3	4	6	12	-	-	2	5	5	2	3	3	-	-	-	-
(f)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Bodø b	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	1	-	1	1	1	1	1	1	-
(f)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Narvik b	1	2	-	-	2	-	-	-	4	5	-	4	1	3	3	2	1	1	1	17
(f)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Lofoten og Vesterålen . . . b	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
(f)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Senjen b	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	1	-	-	-
(f)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Tromsø b	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	8	-	-	-	8
(f)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Vestfinmark . . . b	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
(f)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Vadsø b	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
(f)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Vardø b	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
(f)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Sør-Varanger . . . l	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
(l)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Tilsammen bygder .	19	36	2	4	9	21	117	246	18	30	68	130	148	313	132	181				
— byer .	18	35	7	3	7	18	78	142	41	39	25	37	84	119	54	65				
Sum	37	71	9	7	16	39	195	388	59	69	93	167	232	432	186	246				

Tabell 14. Organiserte avholdsfolk i Norge 1919.

Fylker.	Det norske Totalavholds-selskap.	Imperialorder af Good Templars.	Den norske Godtempler-orden.	Norsk Orden Vermandt.	Norske Kvinners Totalavholds-selskap.	Det blå Band.	Det frimurdede Godtempel-orden.	Norske fjernt-holdstorfund.	Norges stide-holdstorfund.	Avholdsdoms bunde, ¹	Sum.
Østfold	3 187	3 630	373	1 100	319	125	-	80	85	-	8 814
Akershus	2 972	1 209	230	-	-	11	-	264	87	-	4 771
Kristiania	312	4 965	1 680	1 735	-	350	10	1 173	87	114	211 505
Hedmark	1 790	1 523	204	-	524	64	750	80	264	71	5 260
Oppland	4 453	3 305	820	-	177	20	540	-	61	-	9 356
Buskerud	3 579	1 659	-	388	-	97	70	-	101	-	5 894
Westfold	3 317	3 548	-	262	217	217	5	-	8	23	7 677
Telemark	7 734	3 027	556	158	170	226	-	-	38	99	12 008
Aust-Agder	4 008	2 467	20	743	-	177	-	-	37	-	7 452
Vest-Agder	9 551	2 137	390	669	-	178	-	159	50	47	13 181
Rogaland	11 402	12 680	565	-	1 750	408	-	-	58	20	26 883
Hordaland	12 191	8 241	1 695	752	-	20	-	-	-	56	22 954
Bergen	539	3 391	358	1 339	67	236	-	-	15	-	5 945
Sogn og Fjordane .	12 678	4 879	84	-	-	400	-	-	-	-	18 041
Møre	15 442	14 733	1 801	805	106	368	-	-	-	148	33 403
Sør-Trøndelag . . .	15 530	8 381	122	-	770	112	40	-	142	37	25 184
Nord-Trøndelag . . .	5 608	6 657	-	-	695	57	-	-	-	97	13 174
Nordland	6 376	9 975	158	16	138	25	-	-	-	53	-
Troms	1 834	4 168	-	565	45	114	-	-	-	111	6 837
Finmark	-	1 706	217	-	61	27	-	-	-	-	2 011
Trilsammen	122 623	102 281	9 273	8 532	5 039	2 832	1 815	1 676	3 1 069	3 822	2 257 041

¹ 1920.² Heri for Kristiania medregnet 1 079 medlemmer av lokale lag.³ Endel tilhører også andre selskaper.

Norges Læsters Avholdsforening har man:

17.

tilsammen 632,

derav i andre selskaper antaelig 350,

altså rest 282,

som tillagd det øverfor nevnte tall gr.

i alt 257 323

organiserte avholdsfolk.

Hertil kommer de fieste dissenterstafund, som krever avhold

— og en del ikke organiserte avholdsfolk.

Tabell 15. Folkeavstemni
om forbud mot tilvirkning, innførsel

I. Sa

Nr.	Landsdeler.	Folke- mengde. ¹	1	2	3	4	5	6	7	8
			Antall stemmeberettigede ifølge manntallet		Herav med suspensjons- anmerkning		Antall effektive stemmeberettigede			
			menn.	kvinner.	menn.	kvinner.	menn.	kvinner.	tilsamt	
A. Bygdene fyl- kesvis.										
1	Østfold	115 200	22 489	23 621	50	29	22 439	23 592	46	
2	Akershus	162 920	34 968	37 169	30	16	34 938	37 153	72	
3	Hedmark	141 000	30 189	31 029	35	48	30 154	30 981	61	
4	Opland	120 100	27 204	28 480	78	49	27 126	28 431	55	
5	Buskerud	99 170	22 036	21 990	60	50	21 976	21 940	43	
6	Vestfold	80 000	16 987	18 271	38	32	16 949	18 239	35	
7	Telemark	88 000	20 985	19 801	39	30	20 946	19 771	40	
8	Aust-Agder	60 700	13 383	14 476	67	39	13 316	14 437	27	
9	Vest-Agder	63 500	13 276	15 254	59	56	13 217	15 198	28	
10	Rogaland	96 300	19 945	21 656	35	33	19 910	21 623	41	
11	Hordaland	158 500	33 317	38 013	33	24	33 284	37 989	71	
12	Sogn og Fjordane	90 300	19 968	23 668	40	30	19 928	23 638	48	
13	Møre	124 800	27 676	31 015	43	18	27 633	30 997	58	
14	Sør-Trøndelag . .	115 000	24 085	26 797	38	24	24 047	26 773	56	
15	Nord-Trøndelag .	83 000	18 038	20 205	93	84	17 945	20 121	38	
16	Nordland	161 700	33 105	33 747	49	41	33 056	33 706	66	
17	Troms	78 800	16 277	15 698	27	17	16 250	15 681	31	
18	Finmark	36 500	7 708	6 944	25	15	7 683	6 929	14	
	Samtlige bygder	1 875 490	401 636	427 834	839	635	400 797	427 199	827	
	B. Byene	782 904	159 832	210 861	113	54	159 719	210 807	370	
	C. Riket	2 658 394	561 468	638 695	952	689	560 516	638 006	1 198	

¹ Beregnet hjemmehørende folkemengde 1 januar 1919. ² Jfr. forbudsavstemningsloven (av 23 juli 1919) nøyaktig med den oppgivne sum av godkjente stemmer (793 690), har dette sin grunn deri at der ved valget i et par valgso Der er på denne måte godkjent i alt 21 stemmer for neget.

og 6 oktober 1919

isetning av brennevin og sterk (het) vin.

ndrag.

9	10	11	12	13	14	15	16	17		
I alt avgivne stemmer			Derav avgitt		Antall stemmer som blev erklært ugyldige.	Antall godkjente stemmer			Nr.	
menn.	kvinner.	tilsammen.	<i>før</i> avstemnings-dagene. ²	i andre valgsogn. ²		som lød på				
						<i>ja</i> (<i>for</i> forbud).	<i>nei</i> (<i>mot</i> forbud).	tilsammen.		
15 163	13 484	28 647	103	432	135	19 723	8 793	28 516	1	
23 710	19 397	43 107	622	1 056	422	14 176	28 509	42 685	2	
22 832	17 304	40 136	172	546	305	19 951	19 880	39 831	3	
19 566	15 373	34 939	105	466	127	20 853	13 959	34 812	4	
15 673	10 561	26 234	100	435	120	11 817	14 297	26 114	5	
11 345	9 465	20 810	143	341	101	10 461	10 248	20 709	6	
14 596	12 302	26 898	134	414	63	20 593	6 242	26 835	7	
9 142	8 991	18 133	39	289	56	14 641	3 436	18 077	8	
10 116	10 962	21 078	75	355	75	17 862	3 144	21 006	9	
14 904	15 437	30 341	63	433	101	27 082	3 158	30 240	10	
24 014	23 031	47 045	196	905	163	37 900	8 982	46 882	11	
14 997	14 004	29 001	95	556	125	22 745	6 131	28 876	12	
22 817	24 022	46 839	119	954	136	42 702	4 001	46 703	13	
17 456	16 599	34 055	120	713	162	27 449	6 446	33 895	14	
12 711	10 869	23 580	54	315	59	18 370	5 151	23 521	15	
21 919	17 054	38 973	184	1 017	245	28 879	9 849	38 728	16	
9 248	6 986	16 234	77	359	68	12 394	3 772	16 166	17	
4 043	2 513	6 556	16	289	61	4 246	2 249	6 495	18	
284 252	248 354	532 606	2 417	9 875	2 524	371 844	158 247	530 091		
122 569	142 299	264 868	3 935	4 886	1 281	117 173	146 426	263 599		
406 821	390 653	797 474	6 352	14 761	3 805	489 017	304 673	³ 793 690		

Vår summen av avgivne stemmer (797 474) med fradrag av de stemmer som er erklært ugyldige (tils. 3 805) ikke stemmer det og likeså i et par byer er lagt 2 stemmesedler i nogen konvolutter uten at dette er opdaget ved stemmesedernes uttagning

II. De enkelte valgsogn.

A. Herreder.	Antall effektive stemmeberettigede			I alt avgivne stemmer			Antall godkjente stemmer		
							som lød på		til- sammen
	menn.	kvinner.	til- sammen.	menn.	kvinner.	til- sammen.	ja (for forbud).	nei (mot forbud).	
Østfold fylke.									
Trøgstad	840	809	1 649	590	435	1 025	754	270	1 02
Askim	937	924	1 861	670	519	1 189	704	483	1 18
Spydeberg	577	602	1 179	415	262	677	326	351	67
Skiptvet	486	578	1 064	370	320	690	545	145	69
Rakkestad	984	1 008	1 992	769	644	1 413	990	422	1 41
Degernes	357	376	733	265	249	514	408	100	50
Eidsberg	1 471	1 518	2 989	1 080	894	1 974	1 459	515	1 97
Rødenes	342	322	664	241	197	438	319	119	43
Rømskog	133	120	253	104	84	188	161	27	18
Aremark	413	471	884	262	358	620	534	79	61
Øymark	427	435	862	317	316	633	545	88	63
Idd	928	983	1 911	576	641	1 217	929	275	1 20
Berg	1 182	1 368	2 550	830	889	1 719	1 319	384	1 70
Skjeborg	1 188	1 308	2 496	714	853	1 567	1 102	445	1 54
Hvaler	751	849	1 600	432	349	781	463	315	77
Borge	1 145	1 234	2 379	839	789	1 628	1 204	413	1 61
Torsnes	274	272	546	164	193	357	266	87	35
Varteig	248	266	514	200	180	380	330	49	37
Tune	1 512	1 531	3 043	1 096	985	2 081	1 552	527	2 07
Rolvøy	466	473	939	320	252	572	432	139	57
Glemmen	2 081	2 239	4 320	1 529	1 600	3 129	2 216	884	3 10
Kråkerøy	697	738	1 435	486	483	969	667	297	96
Onsøy	1 632	1 736	3 368	995	725	1 720	1 051	663	1 71
Råde	661	548	1 209	329	178	507	238	269	50
Rygge	891	1 004	1 895	487	373	860	415	445	86
Jeløy	733	782	1 515	422	374	796	337	458	79
Våler	536	538	1 074	333	153	486	214	270	48
Hobøl	547	560	1 107	328	189	517	243	274	51
Fylket	22 439	23 592	46 031	15 163	13 484	28 647	19 723	8 793	28 510
Akershus fylke									
Vestby	766	669	1 435	437	227	664	219	439	65
Krakkstad	919	982	1 901	628	361	989	338	651	98
Ås	689	675	1 364	430	259	689	116	573	68
Frogner	579	566	1 145	348	243	591	152	439	59
Nesodden	490	506	996	227	250	477	114	363	47
Oppegård	626	645	1 271	373	291	664	132	532	66
Aker	10 110	10 992	21 102	6 797	6 782	13 579	2 612	10 692	13 30
Bærum	3 631	4 139	7 770	2 665	2 402	5 067	1 128	3 910	5 03
Asker	1 355	1 612	2 967	915	703	1 618	264	1 341	1 60
Aurskog	1 102	1 165	2 267	679	743	1 422	888	534	1 42
Blaker									
Høland	1 205	1 188	2 393	889	698	1 587	1 030	557	1 587
Setskog	178	190	368	142	125	267	179	88	267
Enebakk	674	736	1 410	456	224	680	349	322	671
Fett	1 097	1 003	2 100	752	371	1 123	445	670	1 115

A. Herreder.	Antall effektive stemmeberettigede			I alt avgivne stemmer			Antall godkjente stemmer		
	menn.	kvinner.	til- sammen.	menn.	kvinner.	til- sammen.	som lød på		til- sammen.
							ja (for forbud).	nei (mot forbud).	
Akershus fylke (forts.).									
Sørum	635	712	1 347	448	373	821	446	375	821
Skedsmo	998	977	1 975	668	508	1 176	500	669	1 169
Lillestrøm	1 105	1 207	2 312	825	628	1 453	736	717	1 453
Lørenskog	497	460	957	273	188	461	206	255	461
Nittedal	658	679	1 337	389	232	621	165	452	617
Gjerdrum	355	379	734	256	162	418	205	213	418
Ullensaker	1 441	1 517	2 958	993	659	1 652	607	1 032	1 639
Nes	2 017	2 099	4 116	1 449	982	2 431	1 096	1 302	2 398
Eidsvoll	2 056	2 295	4 351	1 495	1 184	2 679	1 152	1 507	2 659
Nannestad	993	1 008	2 001	671	473	1 144	665	476	1 141
Hurdal	476	465	941	291	169	460	234	225	459
Feiring	286	287	573	214	160	374	198	175	373
Fylket	34 938	37 153	72 091	23 710	19 397	43 107	14 176	28 509	42 685
Hedmark fylke.									
Ringsaker	2 476	2 803	5 279	1 858	1 402	3 260	1 197	2 037	3 234
Nes	730	884	1 614	562	395	957	307	650	957
Vang	1 705	1 961	3 666	1 303	1 155	2 458	789	1 609	2 398
Furnes	916	1 047	1 963	698	547	1 245	392	848	1 240
Løten	1 317	1 399	2 716	991	785	1 776	640	1 114	1 754
Romedal	1 058	1 165	2 223	762	665	1 427	736	691	1 427
Stange	1 611	1 824	3 435	1 137	910	2 047	514	1 524	2 038
Sør-Ødal	1 667	1 492	3 159	1 073	638	1 711	827	880	1 707
Nord-Odal	1 072	1 077	2 149	849	634	1 483	888	645	1 483
Vinger	1 110	1 084	2 194	813	508	1 321	434	883	1 317
Eidskog	1 399	1 328	2 727	1 093	672	1 765	638	1 100	1 738
Brandval	907	798	1 705	725	388	1 113	575	525	1 100
Grue	1 377	1 402	2 779	1 099	881	1 980	1 128	849	1 977
Hof	673	699	1 372	455	341	796	517	274	791
Åsnes	1 177	1 207	2 384	901	647	1 548	1 040	500	1 540
Våler	933	954	1 887	761	596	1 357	747	609	1 356
Elverum	2 368	2 373	4 741	1 806	1 425	3 231	1 578	1 607	3 185
Trysil	1 450	1 338	2 788	1 156	910	2 066	1 558	495	2 053
Åmot	914	938	1 852	717	565	1 282	694	569	1 263
Storelvdal	920	806	1 726	692	517	1 209	720	484	1 204
Solli	104	102	206	89	63	152	88	63	151
Ytre Rendal	405	366	771	324	242	566	401	160	561
Øvre Rendal	428	408	836	345	208	553	244	309	553
Alvdal	539	580	1 119	442	387	829	554	275	829
Foldal	477	497	974	293	332	625	485	139	624
Tynset	881	929	1 810	653	550	1 203	722	474	1 196
Tolga	848	895	1 743	681	519	1 200	852	333	1 185
Engerdal	313	257	570	262	179	441	301	140	441
Kvikne	379	368	747	292	243	535	435	94	529
Fylket	30 154	30 981	61 135	22 832	17 304	40 136	19 951	19 880	39 831

A. Herreder.	Antall effektive stemmeberettigede			I alt avgivne stemmer			Antall godkjente stemmer		
							som lød på		til- sammen.
	menn.	kvinner.	til- sammen.	menn.	kvinner.	til- sammen.	ja (for forbud).	nei (mot forbud).	
Opland fylke									
Dovre	642	671	1 313	416	307	723	499	220	719
Lesja	754	788	1 542	449	407	856	735	117	852
Skjåk	516	539	1 055	301	257	558	453	105	558
Lom	588	606	1 194	460	404	864	671	191	862
Våga	782	777	1 559	591	396	987	505	481	986
Heidal	306	320	626	218	144	362	218	143	361
Sel	516	520	1 036	376	265	641	445	196	641
Nordre Fron	990	1 062	2 052	681	492	1 173	841	331	1 172
Søndre Fron	680	778	1 458	468	400	868	608	252	860
Ringebu	995	1 138	2 133	757	622	1 379	938	440	1 378
Øyer	739	832	1 571	553	515	1 068	868	188	1 056
Østre Gausdal	673	733	1 406	532	446	978	628	347	975
Vestre Gausdal	563	618	1 181	478	399	877	631	245	876
Fåberg	1 242	1 445	2 687	950	893	1 843	1 076	749	1 825
Biri	661	730	1 391	473	445	918	627	291	918
Sneringdal	489	477	966	357	266	623	410	213	623
Vardal	1 199	1 268	2 467	940	886	1 826	1 297	525	1 822
Østre Toten	1 910	2 134	4 044	1 299	1 249	2 548	981	1 565	2 546
Vestre Toten	1 114	1 125	2 239	839	683	1 522	888	628	1 516
Eina	284	315	599	228	179	407	196	210	406
Kolbu	555	597	1 152	406	341	747	458	287	745
Lunner	889	943	1 832	631	442	1 073	530	534	1 064
Jevnaker	856	903	1 759	635	463	1 098	664	431	1 095
Brandbu	1 235	1 218	2 453	944	646	1 590	859	726	1 585
Gran	961	1 018	1 979	689	478	1 167	569	592	1 161
Fluberg	489	503	992	357	234	591	255	334	589
Søndre Land	760	796	1 556	591	484	1 075	507	566	1 073
Nordre Land	710	634	1 344	494	317	811	367	444	811
Torpa	592	538	1 130	472	365	837	512	323	835
Sør-Aurdal	1 032	1 002	2 034	670	363	1 033	570	463	1 033
Etnedal	431	408	839	335	211	546	253	288	541
Nord-Aurdal	1 157	1 131	2 288	852	486	1 338	653	671	1 324
Vestre Slidre	640	663	1 303	422	262	684	353	329	682
Østre Slidre	671	687	1 358	348	379	727	420	302	722
Vang	505	514	1 019	354	247	601	368	232	600
Fylket	27 126	28 431	55 557	19 566	15 373	34 939	20 853	13 959	34 812
Buskerud fylke.									
Hole	463	538	1 001	331	233	564	114	449	563
Tyristrand	381	394	775	299	185	484	210	271	481
Norderhov	2 252	2 162	4 414	1 599	1 174	2 773	1 046	1 724	2 770
Ådal	695	661	1 356	535	239	774	182	591	773
Flå	340	341	681	241	163	404	170	231	401
Nes	595	599	1 194	417	205	622	212	409	621
Gol	601	555	1 156	485	312	797	581	214	795
Hemsedal	381	381	762	319	250	569	452	117	569
Ål	958	938	1 896	747	644	1 391	1 061	329	1 390

A. Herreder.	Antall efektive stemmeberettigede			I alt avgivne stemmer			Antall godkjente stemmer		
							som lød på		til- sammen.
	menn.	kvinner	til- sammen.	menn.	kvinner	til- sammen.	ja (for forbud).	nei (mot forbud).	
Neskerud fylke (forts.).									
Iol	566	546	1 112	452	401	853	686	164	850
Sigdal	890	956	1 846	691	400	1 091	346	745	1 091
Krødsherad	554	561	1 115	438	249	687	222	465	687
Fodum	2 341	2 500	4 841	1 681	1 119	2 800	997	1 782	2 779
Jyre Eiker	2 055	2 067	4 122	1 519	1 012	2 531	804	1 712	2 516
Nedre Eiker	1 281	1 347	2 628	889	756	1 645	939	1 699	1 638
Her	2 099	2 144	4 243	1 263	793	2 056	625	1 431	2 056
Tøyken	1 054	1 024	2 078	710	410	1 120	395	1 725	1 120
Jurum	1 335	1 210	2 545	753	454	1 297	359	793	1 152
Tre Sandsvær	870	770	1 640	610	435	1 045	704	341	1 045
Jyre Sandsvær	575	581	1 156	404	375	779	539	240	779
Lesberg	540	552	1 092	444	336	780	450	329	779
Tollag	381	395	776	350	145	495	334	158	492
Opdal	336	314	650	244	142	386	186	200	386
Nore	433	404	837	252	129	381	203	178	381
Fylket	21 976	21 940	43 916	15 673	10 561	26 234	11 817	14 297	26 114
Vestfold fylke.									
Trømm	324	372	696	233	203	436	177	259	436
Koger	1 464	1 443	2 907	1 051	850	1 901	739	1 147	1 886
Ande	976	865	1 841	614	450	1 064	451	613	1 064
Iof	503	515	1 018	341	214	555	265	285	550
Jotne	578	638	1 216	371	285	656	251	405	656
Åle	575	646	1 221	356	250	606	284	322	606
Borre	734	788	1 522	504	412	916	370	541	911
Jamnes	638	624	1 262	419	248	667	257	400	657
Indebu	599	634	1 233	401	367	768	541	227	768
Tokke	1 026	1 214	2 240	684	485	1 169	509	638	1 142
Em	1 442	1 647	3 089	967	814	1 781	619	1 158	1 777
Jötterøy	1 435	1 637	3 072	780	705	1 485	403	1 082	1 485
Jøme	634	761	1 395	336	278	614	118	476	594
Andeherad	2 226	2 435	4 661	1 568	1 500	3 068	1 701	1 365	3 066
Jølling	902	950	1 852	636	565	1 201	904	287	1 191
Redriksvern	272	301	573	203	205	408	252	156	408
Trunlanes	999	1 089	2 088	699	645	1 344	1 056	288	1 344
Iedrum	1 047	1 115	2 162	803	759	1 562	1 244	315	1 559
Ardal	575	565	1 140	379	280	609	320	289	609
Fylket	16 949	18 239	35 188	11 845	9 465	20 810	10 461	10 248	20 709
Telemark fylke.									
Røngedal	1 032	954	1 986	846	729	1 575	1 466	101	1 567
Annidal	585	623	1 208	428	415	843	746	97	843
Kåtøy	887	928	1 815	637	626	1 263	1 049	208	1 257
Jamble	1 128	1 102	2 230	775	668	1 443	1 203	233	1 436
Jidanger	1 169	963	2 132	597	443	1 040	645	387	1 032

A. Herreder.	Antall effektive stemmeberettigede			I alt avgivne stemmer			Antall godkjente stemmer		
							som lød på		til- sammen
	menn.	kvinner.	til- sammen	menn.	kvinner.	til- sammen	ja (for forbud).	nei (mot forbud).	
Telemark fylke (forts.).									
Siljan	297	244	541	222	161	383	296	84	381
Gjerpen	1 749	1 836	3 585	1 305	1 098	2 403	1 788	605	2 393
Solum	1 859	1 977	3 836	1 267	1 014	2 281	1 474	802	2 276
Holla	1 005	962	1 967	694	485	1 179	740	439	1 174
Lunde	597	613	1 210	465	454	919	801	118	911
Bø	713	741	1 454	508	496	1 004	796	208	1 000
Sauherad	944	952	1 896	620	570	1 190	917	270	1 187
Heddal	750	810	1 560	562	490	1 052	826	226	1 058
Tinn	3 163	2 127	5 290	1 790	1 236	3 026	1 559	1 465	3 023
Hovin	205	193	398	141	111	252	153	99	251
Gransherad	321	338	659	230	193	423	315	108	421
Hjartdal	563	544	1 107	347	280	627	511	114	621
Seljord	679	674	1 353	602	449	1 051	948	103	1 056
Kviteseid	771	833	1 604	642	558	1 200	1 008	190	1 191
Nissedal	452	405	857	357	326	683	614	67	68
Fyresdal	560	572	1 132	424	487	911	836	75	911
Mo	451	377	828	297	261	558	473	83	551
Lårdal	360	341	701	273	236	509	432	76	501
Vinje	454	414	868	368	340	708	688	20	701
Rauland	252	248	500	199	176	375	309	64	371
Fylket	20 946	19 771	40 717	14 596	12 302	26 898	20 593	6 242	26 83
Aust-Agder fylke.									
Vegårshei	438	444	882	320	303	623	561	61	62
Gjerstad	617	626	1 243	387	320	707	602	104	70
Søndeled	706	840	1 546	457	401	858	656	202	85
Flosta	413	497	910	209	253	462	314	147	46
Dyvåg	625	791	1 416	379	471	850	598	252	85
Holt	858	960	1 818	561	535	1 096	883	213	1 091
Tovdal	72	63	135	56	38	94	77	17	9
Gjøvdal	140	124	264	119	94	213	193	20	21
Amlia	423	383	806	339	286	625	563	60	62
Mykland	166	156	322	122	108	230	212	18	23
Herefoss	141	130	271	119	97	216	197	19	21
Froland	498	506	1 004	348	264	612	467	126	59
Østre Moland	297	329	626	238	235	473	380	92	47
Stokken	338	370	708	246	235	481	364	112	47
Tromøy	578	661	1 239	381	312	693	388	305	69
His	551	683	1 234	335	462	797	461	334	79
Øyestad	903	1 038	1 941	598	595	1 193	905	271	1 117
Fjære	1 274	1 371	2 645	587	708	1 295	985	310	1 291
Landvik	495	575	1 070	362	419	781	694	87	78
Eide	146	170	316	104	99	203	160	43	20
Vestre Moland	528	643	1 171	347	439	786	673	110	78
Høvåg	474	470	944	329	267	596	443	152	59
Birkenes	427	430	857	373	370	743	666	76	74
Vegusdal	190	189	379	156	145	301	273	28	30
Iveland	261	247	508	235	201	436	365	71	43
Hornnes	313	314	627	262	273	535	491	44	53

A. Herreder.	Antall effektive stemmeberettigede			I alt avgivne stemmer			Antall godkjente stemmer		
	menn.	kvinner	til- sammen.	menn.	kvinner.	til- sammen.	som lød på		til- sammen.
							ja (for forbud).	nei (mot forbud).	
Aust-Agder fylke (forts.).									
Evje	301	342	643	264	221	485	445	40	485
Bygland	574	526	1 100	485	445	930	833	95	928
Bykle	142	117	259	96	63	159	144	15	159
Valle	236	271	507	194	221	415	405	10	415
Hylestad	191	171	362	134	111	245	243	2	245
Fylket	13 316	14 437	27 753	9 142	8 991	18 133	14 641	3 436	18 077
Vest-Agder fylke.									
Tveit	349	412	761	275	266	541	430	111	541
Oddernes	1 055	1 225	2 280	791	809	1 600	1 144	456	1 600
Randesund	272	254	526	209	134	343	199	143	342
Vennesla	580	560	1 140	428	399	827	652	167	819
Øvreboe	198	231	429	163	191	354	319	35	354
Hægeland	285	250	535	214	217	431	400	31	431
Søgne	636	713	1 349	459	401	860	507	337	844
Grepstad	191	233	424	146	154	300	235	65	300
Halse og Harkmark .	741	815	1 556	534	606	1 140	965	167	1 132
Holum	331	389	720	270	292	562	468	89	557
Laudal	181	205	386	151	159	310	267	43	310
Øyslebø	225	257	482	193	197	390	318	72	390
Finsland	178	229	407	161	208	369	348	20	368
Grindheim	191	190	381	169	165	334	312	21	333
Bjelland	193	231	424	163	195	358	327	31	358
Åseral	299	276	575	246	242	488	456	32	488
Konsmo	164	212	376	130	177	307	284	23	307
Vigmstad	170	211	381	142	170	312	283	29	312
Sør-Audnedal	601	789	1 390	505	599	1 104	965	139	1 104
Spangereid	318	401	719	257	321	578	553	25	578
Lista	1 452	1 649	3 101	948	929	1 877	1 467	401	1 868
Herad	187	241	428	136	170	306	259	45	304
Spind	194	314	508	139	219	358	313	45	358
Austad	210	322	532	156	244	400	363	37	400
Lyngdal	518	691	1 209	393	508	901	802	97	899
Kvås	137	184	321	121	165	286	267	11	278
Hægebostad	205	224	429	167	169	336	302	32	334
Eiken	221	206	427	176	147	323	237	85	322
Fjotland	308	238	546	195	174	369	309	60	369
Feda	204	266	470	156	195	351	330	21	351
Kvinesdal	668	765	1 433	585	602	1 187	1 133	54	1 187
Hidra	399	474	873	272	369	641	615	26	641
Nes	530	600	1 130	406	448	854	771	83	854
Bakke	271	309	580	219	222	441	400	41	441
Gyland	214	247	461	173	200	373	357	16	373
Øvre Sirdal	163	185	348	125	149	274	235	31	266
Tonstad	178	200	378	143	150	293	270	23	293
Fylket	13 217	15 198	28 415	10 116	10 962	21 078	17 862	3 144	21 006

A. Herreder.	Antall efektive stemmeberettigede			I alt avgivne stemmer			Antall godkjente stemmer		
							som lød på		til- sammen
	menn.	kvinner.	til- sammen.	menn.	kvinner.	til- sammen	ja (for forbud).	nei (mot forbud).	
Rogaland fylke.									
Sokndal	544	608	1 152	391	375	766	649	116	765
Lund	411	421	832	315	296	611	515	91	606
Heskestad	178	207	385	143	157	300	271	29	300
Bjerkreim	359	409	768	303	313	616	570	46	616
Helleland	255	258	513	193	187	380	343	37	380
Eigersund	585	633	1 218	468	442	910	837	65	902
Ogna	267	274	541	225	205	430	382	47	429
Nærøbø	423	474	897	358	377	735	628	101	729
Varhaug	434	471	905	397	409	806	727	78	805
Klepp	653	716	1 369	464	454	918	774	141	915
Time	738	756	1 494	575	590	1 165	985	159	1 144
Gjestal	408	471	879	339	390	729	653	73	726
Høyland	1 283	1 410	2 693	986	1 036	2 022	1 822	184	2 006
Håland	855	879	1 734	556	481	1 037	887	149	1 036
Hetland	2 047	2 139	4 186	1 202	1 525	2 727	2 319	408	2 727
Høle	214	301	515	163	217	380	344	36	380
Forsand	435	423	858	305	291	596	551	45	596
Strand	679	690	1 369	509	513	1 022	920	98	1 018
Finnøy	314	401	715	268	313	581	557	24	581
Rennesøy	240	283	523	225	197	422	389	32	421
Mosterøy	269	295	564	227	225	452	406	39	445
Vikedal	519	599	1 118	419	426	845	741	102	843
Nedstrand	304	326	630	241	207	448	360	86	446
Sjernarøy	167	208	375	146	156	302	273	29	302
Fister	187	198	385	145	141	286	259	27	286
Årdal	178	216	394	146	155	301	286	15	301
Hjelmeland	438	507	945	343	394	737	684	53	737
Jelsa	348	334	682	237	206	443	390	50	440
Erfjord	133	144	277	108	97	205	186	19	205
Sand	312	335	647	234	266	500	456	43	499
Sauda	773	510	1 283	434	348	782	602	176	778
Suldal	440	459	899	401	227	628	553	75	628
Åkra	562	690	1 252	460	489	949	911	38	949
Skudenes	607	746	1 353	466	539	1 005	952	51	1 003
Kopervik	305	340	645	245	250	495	475	20	495
Avaldsnes	699	865	1 564	538	612	1 150	1 084	65	1 149
Torvastad	481	564	1 045	346	417	763	718	44	762
Skåre	648	643	1 291	384	416	800	714	86	800
Tysvær	360	420	780	308	319	627	577	50	627
Bokn	177	181	358	151	134	285	279	6	285
Skjold	454	536	990	343	443	786	700	82	782
Vats	227	283	510	197	202	399	353	43	396
Fylket	19 910	21 623	41 533	14 904	15 437	30 341	27 082	3 158	30 240
Hordaland fylke.									
Varaldsøy	212	233	445	130	149	279	193	86	279
Strandebarm	401	451	852	300	329	629	510	119	629
Kvinnherad	1 166	1 442	2 608	860	881	1 691	1 410	279	1 689

A. Herreder.	Antall effektive stemmeberettigede			I alt avgivne stemmer			Antall godkjente stemmer		
	menn.	kvinner.	til- sammen.	menn.	kvinner.	til- sammen.	ja (for forbud).	nei (mot forbud).	til- sammen.
Hordaland fylke (forts.).									
Skånevik	637	839	1 476	555	589	1 144	1 051	91	1 142
Etne	605	496	1 101	319	200	519	412	107	519
Fjelberg	328	483	811	261	343	604	535	69	604
Ølen	373	484	857	310	338	648	594	54	648
Vikebygd	242	302	544	183	201	384	337	46	383
Sveio	374	415	789	253	276	529	498	28	526
Valestrand	238	283	521	155	176	331	321	10	331
Moster	301	324	625	248	253	501	474	27	501
Bømlo	213	269	482	191	204	395	375	20	395
Bremnes	775	740	1 515	659	432	1 091	1 005	83	1 088
Stord	626	927	1 553	501	552	1 053	937	114	1 051
Fitjar	552	683	1 235	464	450	914	792	98	890
Tysnes	1 054	1 191	2 245	696	652	1 348	1 143	190	1 333
Fusa	253	359	612	209	232	441	372	69	441
Hålandsdal	150	175	325	122	111	233	175	57	232
Strandvik	411	493	904	339	358	697	589	94	683
Os	681	852	1 533	455	428	883	557	326	883
Samnanger	558	613	1 171	340	333	673	524	149	673
Fana	2 198	2 786	4 984	1 574	1 487	3 061	1 556	1 459	3 015
Austevoll	647	678	1 325	417	202	619	426	193	619
Sund	631	668	1 299	379	286	665	480	185	665
Fjell	1 060	987	2 047	665	641	1 306	1 170	135	1 305
Askøy	848	961	1 809	665	626	1 291	1 107	184	1 291
Laksevåg	1 820	2 007	3 827	1 065	930	1 995	998	997	1 995
Haus	1 051	1 389	2 440	817	946	1 763	1 539	222	1 761
Bruvik	803	891	1 694	682	750	1 432	1 323	102	1 425
Hosanger	551	616	1 167	424	413	837	732	105	837
Modalen	179	188	367	144	141	285	276	9	285
Hamre	534	602	1 136	405	337	742	593	149	742
Åsane	473	592	1 065	352	332	684	550	131	681
Alversund	781	810	1 591	596	444	1 040	854	186	1 040
Herdla	920	943	1 863	638	427	1 065	882	182	1 064
Hjelme	216	232	448	138	80	218	160	57	217
Manger	897	1 039	1 936	642	575	1 217	1 039	178	1 217
Lindås	845	1 021	1 866	659	717	1 276	1 278	96	1 374
Austrheim	571	614	1 185	426	375	801	721	80	801
Masfjorden	472	531	1 003	375	355	730	612	115	727
Røldal	208	252	460	154	121	275	210	64	274
Odda	1 648	1 254	2 902	905	746	1 651	1 082	558	1 640
Ullensvang	450	571	1 021	301	316	617	425	191	616
Kinsarvik	428	463	891	319	333	652	491	160	651
Eidhfjord	222	296	518	136	109	245	127	117	244
Ulvik	412	485	897	256	178	434	318	116	434
Granvin	272	319	591	193	192	385	316	65	381
Kvam	995	1 117	2 112	773	929	1 702	1 501	201	1 702
Jondal	481	530	1 011	365	386	751	668	83	751
Evanger	407	453	860	330	344	674	604	70	674
Voss	1 654	2 080	3 734	1 322	1 472	2 794	2 378	410	2 788
Vossestrand	460	560	1 020	347	404	751	680	66	746
Fylket	33 284	37 989	71 273	24 014	23 031	47 045	37 900	8 982	46 882

A. Herreder.	Antall effektive stemmeberettigede			I alt avgivne stemmer			Antall godkjente stemmer		fil- sammen.	
							som lød på			
	menn.	kvinner	til- sammen.	menn.	kvinner.	til- sammen.	ja (for forbud)	nei (mot forbud).		
Sogn og Fjordane fylke.										
Jostedal	198	202	400	146	141	287	248	39	287	
Luster	663	839	1 502	484	603	1 087	917	170	1 087	
Hafslo	657	744	1 401	501	477	978	886	92	978	
Årdal	456	342	798	254	176	430	345	84	429	
Lærdal	434	542	976	297	344	641	533	100	633	
Borgund	167	197	364	120	63	183	118	65	183	
Sogndal	745	971	1 716	587	507	1 094	789	299	1 088	
Aurland	544	637	1 181	425	406	831	644	183	827	
Leikanger	549	695	1 244	431	405	836	586	241	827	
Balestrand	497	636	1 133	385	393	778	579	199	778	
Vik	795	992	1 787	485	410	895	626	269	895	
Kyrkjebø	635	579	1 214	421	365	786	634	138	772	
Lavik	262	309	571	194	163	357	280	74	354	
Brekke	219	254	473	184	161	345	272	73	345	
Gulen	738	809	1 547	512	400	912	809	103	912	
Sulen	440	446	886	250	127	377	246	129	375	
Hyllestad	516	637	1 153	349	209	558	360	191	551	
Askvoll	653	708	1 361	495	435	930	786	142	928	
Fjaler	831	977	1 808	562	473	1 035	822	212	1 034	
Gaular	732	930	1 662	573	535	1 108	907	200	1 107	
Jølster	527	784	1 311	385	420	805	681	124	805	
Førde	561	792	1 353	440	458	898	730	167	897	
Naustdal	519	723	1 242	405	443	848	636	204	840	
Vevring	239	320	559	181	202	383	333	49	382	
Kinn	1 114	1 236	2 350	777	669	1 446	1 197	249	1 446	
Bremanger	622	620	1 242	503	405	908	725	177	902	
Selje	766	834	1 600	645	563	1 208	894	314	1 208	
Sør-Vågsøy	398	433	831	319	258	577	373	204	577	
Nord-Vågsøy	217	252	469	200	143	343	223	120	343	
Davik	772	866	1 638	602	542	1 144	801	315	1 116	
Eid	706	880	1 586	577	606	1 183	814	367	1 181	
Hornindal	355	417	772	242	169	411	248	163	411	
Gloppe	776	983	1 759	678	815	1 493	1 316	175	1 491	
Breim	404	508	912	346	397	743	667	74	741	
Innvik	657	835	1 492	549	585	1 134	891	231	1 122	
Stryn	564	709	1 273	493	536	1 029	829	195	1 024	
Fylket	19 928	23 638	43 566	14 997	14 004	29 001	22 745	6 131	28 876	
Møre fylke.										
Vanylven	424	488	912	364	386	750	708	42	750	
Søvde	265	328	593	239	275	514	486	28	514	
Sande	573	608	1 181	516	539	1 055	1 022	33	1 055	
Rovde	162	168	330	167	123	290	275	15	290	
Herøy	1 014	915	1 929	847	837	1 684	1 613	69	1 682	
Ulstein	460	505	965	424	466	890	865	25	890	
Hareid	455	508	963	407	429	836	809	24	833	

A. Herreder.	Antall effektive stemmeberettigede			I alt avgivne stemmer			Antall godkjente stemmer		
	menn.	kvinner	tils.	menn.	kvinner	tils.	som lød på		til- sammen.
							ja (for forbud).	nei (mot forbud).	
Møre fylke (forts.).									
Artdal	207	232	439	185	231	416	416	—	416
Olda	1 117	1 369	2 486	959	1 162	2 121	2 063	57	2 120
Ørsta	661	811	1 472	583	703	1 286	1 237	43	1 280
Ijordfjord	460	532	992	412	463	875	844	30	874
Unnlyven	396	455	851	310	394	704	655	49	704
Jorddal	598	634	1 252	501	547	1 048	970	78	1 048
Tranda	344	410	754	296	354	650	637	13	650
Tordal	211	251	462	179	188	367	336	30	366
Ykkylven	540	720	1 260	498	659	1 157	1 125	29	1 154
Ørskog	416	476	892	360	391	751	687	60	747
Kodje	361	408	769	296	312	608	531	76	607
Atne	394	414	808	333	363	696	680	16	696
Jørgund	1 722	1 969	3 691	1 436	1 662	3 098	2 885	161	3 046
Fiske	397	455	852	362	389	751	741	7	748
Igra	246	281	527	220	245	465	464	1	465
Iaram	736	773	1 509	680	693	1 373	1 352	16	1 368
Ylte	321	374	695	278	321	599	568	28	596
Estnes	595	703	1 298	507	538	1 045	936	97	1 033
Oll	207	286	493	181	243	424	404	18	422
Lid	112	149	261	92	113	205	187	18	205
Hrytten	535	610	1 145	397	417	814	654	160	814
Ien	266	322	588	231	263	494	426	68	494
Eøy	558	633	1 191	475	528	1 003	931	72	1 003
Iresfjord og Vistdal	390	461	851	304	347	651	572	79	651
Iesset	406	446	852	318	321	639	519	129	639
Holsøy	1 049	1 115	2 164	810	870	1 680	1 501	178	1 679
Ræna	677	711	1 388	540	609	1 149	1 067	74	1 141
Aukra	671	697	1 368	619	631	1 250	1 205	40	1 245
Andøy	258	287	545	238	250	488	465	18	483
Bud	309	319	628	280	290	570	545	25	570
Iustad	417	382	799	300	320	620	562	56	618
Vernes	190	206	396	141	92	233	182	51	233
Hrip	57	53	110	50	44	94	90	4	94
Øremsnes	786	826	1 612	592	472	1 064	823	240	1 063
Cornstad	377	408	785	310	238	548	482	65	547
Hilde	344	384	728	264	243	507	456	51	507
Rei	234	282	516	190	166	356	273	88	356
Hjemnes	193	226	419	152	146	298	250	48	298
Re	402	488	890	338	337	675	560	114	674
Traumsnes	275	324	599	211	191	402	367	35	402
Ingvoll	635	728	1 363	465	468	933	748	185	933
Øksenda	127	166	293	100	89	189	152	37	189
Hvundeid	94	139	233	65	78	143	123	20	143
Unndal	649	593	1 242	372	332	704	542	162	704
Tangvik	492	630	1 122	384	442	826	754	72	826
Asskard	169	229	398	138	137	275	233	42	275
Urndal	710	797	1 507	515	544	1 059	989	62	1 051
Tindal	534	593	1 127	433	391	824	748	76	824
Ure	554	632	1 186	444	427	871	702	167	869
Temshaug	194	228	422	162	166	328	303	25	328
Alsøyfjord	257	290	547	215	225	440	378	60	438

A. Herreder.	Antall effektive stemmeberettigede			I alt avgivne stemmer			Antall godkjente stemmer		til- samme	
							som lød på			
	menn.	kvinner.	tils.	menn.	kvinner.	tils.	ja (for forbud).	nei (mot forbud).		
Møre fylke (forts.).										
Halsa	252	328	580	216	215	434	368	66	45	
Tustna	378	406	784	295	255	550	412	138	55	
Edøy	214	260	474	177	116	293	220	72	29	
Bratvær	307	300	607	237	181	418	331	87	41	
Hopen	279	256	535	207	152	359	282	77	35	
Fylket	27 633	30 997	58 630	22 817	24 022	46 839	42 702	4 001	46 70	
Sør-Trøndelag fylke.										
Osen	356	396	752	242	221	463	411	51	46	
Roan	484	537	1 021	322	234	556	318	230	54	
Stoksund	317	331	648	187	89	276	166	110	27	
A.	575	645	1 220	405	299	704	468	235	70	
Jøssund	404	433	837	295	164	459	298	156	41	
Nes	286	332	618	172	95	267	172	94	20	
Bjugn	290	295	585	203	155	358	295	60	31	
Stjerna	509	572	1 081	287	416	703	547	148	69	
Agdenes	308	362	670	262	208	470	370	100	47	
Ørland	718	889	1 607	530	503	1 033	796	237	1 03	
Sør-Froya	492	490	982	354	266	620	519	102	63	
Nord-Froya	912	847	1 759	712	572	1 284	1 069	215	1 21	
Hitra	342	358	700	153	210	363	241	122	36	
Kvenvær	278	283	561	207	195	402	343	56	31	
Fillan	344	342	686	233	128	361	187	174	30	
Sandstad	222	221	443	163	125	288	205	82	21	
Heim	387	397	784	273	216	489	380	109	44	
Hemne	796	911	1 707	600	601	1 201	1 058	143	1 20	
Rissa	670	714	1 384	485	428	913	767	143	91	
Lensvik	240	255	495	195	219	414	400	14	41	
Stadsbygd	396	463	859	326	352	678	623	52	61	
Orkdal	1 510	1 677	3 187	1 085	1 103	2 188	1 879	309	2 11	
Meldal	1 028	1 144	2 172	737	763	1 500	1 316	172	1 44	
Rennebu	558	629	1 187	417	461	878	822	53	81	
Opdal	1 094	1 142	2 236	736	722	1 458	1 168	290	1 44	
Røros	1 178	1 225	2 403	962	955	1 917	1 578	339	1 19	
Ålen	502	513	1 015	482	406	838	791	46	83	
Holtålen	209	244	453	189	215	404	362	43	40	
Singsås	393	450	843	356	355	711	635	74	70	
Budal	132	158	290	113	144	257	250	7	21	
Støren	444	511	955	327	332	659	584	124	66	
Soknedal	495	540	1 035	378	336	714	586	126	71	
Horg	538	621	1 159	399	398	797	652	134	71	
Hølandet	224	266	490	181	215	396	377	19	31	
Flå	181	193	374	154	158	312	240	69	30	
Melhus	593	684	1 277	457	493	950	790	152	91	
Børseskogn	290	314	604	198	186	384	343	39	31	
Børsa	308	379	687	223	238	461	382	72	41	
Geitastrand	145	160	305	103	103	206	182	24	21	
Buvik	159	209	368	126	132	258	206	52	21	
Byneset	358	445	803	245	304	549	470	79	51	

A. Herreder.	Antall effektive stemmeberettigede			I alt avgivne stemmer			Antall godkjente stemmer		
	menn.	kvinner	til- sammen.	menn.	kvinner.	til- sammen.	som lød på		til- sammen.
							ja (for forbud).	nei (mot forbud).	
Sør-Trøndelag fylke (forts.).									
Leinstrand	333	391	724	222	228	450	363	84	447
Strinda	1 923	2 254	4 177	1 216	1 040	2 256	1 367	845	2 212
Malvik	658	733	1 391	501	553	1 054	815	227	1 042
Klæbu	186	229	415	148	186	334	285	46	331
Tiller	178	202	380	136	132	268	191	77	268
Selbu	907	1 190	2 097	670	641	1 311	1 025	277	1 302
Tydal	197	197	394	139	104	243	207	34	241
Fylket	24 047	26 773	50 820	17 456	16 599	34 055	27 449	6 446	33 895
Nord-Trøndelag fylke.									
Meråker	529	534	1 063	352	237	589	407	182	589
Hegra	555	675	1 230	349	314	663	459	201	660
Skatval	380	449	829	259	185	444	341	101	442
Stjørdal	688	859	1 547	470	375	845	496	348	844
Lånke	286	358	644	198	175	373	257	116	373
Leksvik	603	695	1 298	433	394	827	660	167	827
Frosta	583	674	1 257	388	280	668	466	202	668
Åsen	406	485	891	249	265	514	428	84	512
Skogn	711	841	1 552	555	514	1 069	848	215	1 063
Frol	481	577	1 058	375	354	729	543	185	728
Verdal	1 378	1 604	2 982	1 037	977	2 014	1 712	294	2 006
Ytterøy	187	253	440	149	165	314	271	43	314
Mosvik	176	227	403	130	142	272	217	54	271
Verran	328	357	685	262	236	498	423	75	498
Inderøy	667	763	1 430	452	370	822	602	212	814
Røra	184	201	385	116	130	246	216	30	246
Sandvollan	160	191	351	97	81	178	147	31	178
Sparbu	607	694	1 301	369	310	679	529	150	679
Ogndal	305	339	644	196	201	397	314	83	397
Egge	339	373	712	243	212	455	359	96	455
Beitstad	446	430	876	296	280	576	472	104	576
Malm	213	226	439	161	135	296	260	36	296
Namdalseid	289	318	607	238	206	444	361	82	443
Kvam	307	333	640	221	165	386	287	99	386
Stod	275	291	566	174	119	293	209	84	293
Snåsa	610	635	1 245	445	352	797	597	198	795
Nordli	211	197	408	132	76	208	119	89	208
Sørli	168	157	325	118	68	186	41	145	186
Grong	717	730	1 447	546	415	961	704	246	950
Høylandet	286	297	583	224	195	419	371	48	419
Overhalla	608	695	1 303	405	320	725	541	184	725
Vemundvik	382	434	816	318	308	626	538	88	626
Klinga	415	432	847	321	279	600	462	135	597
Fosnes	273	296	569	216	181	397	343	54	397
Otterøy	366	426	792	263	283	546	487	56	543
Flatanger	413	448	861	309	242	551	401	150	551
Nærøy	457	512	969	311	231	542	453	88	541
Vikna	761	820	1 581	540	397	937	744	193	937
Leka	273	281	554	157	117	274	226	48	274

A. Herreder.	Antall effektive stemmeberettigede			I alt avgivne stemmer			Antall godkjente stemmer		
							som lød på		til- sammen.
	menn.	kvinner.	til- sammen.	menn.	kvinner.	til- sammen.	ja (for forbud)	nei (mot forbud).	
Nord-Trøndelag fylke (forts.).									
Gravvik	195	214	409	115	90	205	174	31	205
Kolvereid	490	541	1 031	361	323	684	586	92	678
Foldereid	237	259	496	161	170	331	299	32	331
Fylket	17 945	20 121	38 066	12 711	10 869	23 580	18 370	5 151	23 521
Nordland fylke.									
Bindal	564	590	1 154	431	309	740	643	90	733
Vik.	547	600	1 147	343	247	590	523	67	590
Brønnøy	797	835	1 632	616	530	1 146	879	253	1 132
Vega	503	593	1 096	374	356	730	667	61	728
Velfjord	315	365	680	228	207	430	359	71	430
Vevelstad	238	247	485	149	95	244	116	128	244
Tjøtta	504	548	1 052	344	287	631	405	221	626
Vefsn	1 058	1 152	2 210	791	742	1 533	1 355	172	1 527
Hatfjelldal	282	266	548	210	133	343	241	101	342
Alstahaug	319	374	693	240	182	422	281	140	421
Stamnes	295	271	566	222	141	363	240	123	363
Leirfjord	413	471	884	288	228	516	417	99	516
Herøy	551	550	1 101	382	247	629	375	254	629
Nordvik	345	308	653	219	81	300	87	213	300
Dønnes	326	346	672	204	139	343	208	135	343
Nesna	757	765	1 522	539	365	904	634	265	899
Hemnes	809	797	1 606	516	568	1 084	876	205	1 081
Korgen.	325	344	669	226	182	408	309	98	407
Mo	1 186	1 344	2 530	773	691	1 464	1 169	290	1 459
Lurøy	524	471	995	314	259	573	384	189	573
Træna	149	119	268	109	67	176	152	24	176
Rødøy	662	681	1 343	363	167	530	364	165	529
Meløy	963	810	1 773	765	467	1 232	1 050	182	1 232
Gildeskål	991	931	1 922	641	394	1 035	592	408	1 000
Beiarn	429	443	872	292	220	512	411	100	511
Bodin	1 099	1 186	2 285	788	574	1 362	967	383	1 350
Skjerstad	442	454	896	355	296	651	564	85	649
Fauske	1 472	1 435	2 907	945	1 070	2 015	1 721	293	2 014
Saltdal	805	817	1 622	650	601	1 251	1 133	117	1 250
Sørfold	563	620	1 183	369	304	673	510	163	673
Nordfold	322	285	607	190	121	311	172	129	301
Kjerringøy	153	181	334	104	78	182	161	21	182
Leiranger	298	287	585	218	158	376	248	124	372
Steigen	485	521	1 006	347	289	636	510	126	636
Hamarøy	705	748	1 453	454	280	734	388	327	715
Tysfjord	608	519	1 127	261	207	468	270	198	468
Ankenes	668	724	1 392	497	410	907	650	251	901
Evenes	1 101	930	2 031	684	451	1 135	963	172	1 135
Lødingen	610	629	1 239	411	162	573	377	186	563
Tjeldsund	332	335	667	187	146	333	270	63	333
Vågan	825	941	1 766	521	353	874	550	324	874
Gimsøy	314	281	595	208	166	374	260	114	374

A. Herreder.	Antall effektive stemmeberettigede			I alt avgivne stemmer			Antall godkjente stemmer		
	menn.	kvinner	tils.	menn.	kvinner.	tils.	som lød på		til- sammen.
							ja (for forbud).	nei (mot forbud).	
Nordland fylke (forts.).									
Borge	922	917	1 839	595	437	1 032	801	229	1 030
Buksnes	1 136	1 125	2 261	573	586	1 159	773	383	1 156
Hol									
Moskenes	277	260	537	203	147	350	209	138	347
Flakstad	347	318	665	212	73	285	133	149	282
Jærøy	331	352	683	207	152	359	222	136	358
Hadsel	1 900	1 964	3 864	1 199	782	1 981	1 157	784	1 941
Åsø	876	929	1 805	526	429	955	681	264	945
Øksnes	644	646	1 290	366	236	602	422	178	600
Langenes									
Sortland	868	966	1 834	533	444	977	791	169	960
Dverberg	1 101	1 115	2 216	742	798	1 540	1 239	289	1 528
Fylket	33 056	33 706	66 762	21 919	17 054	38 973	28 879	9 849	38 728
Troms fylke.									
Kvæfjord	757	727	1 484	501	375	876	631	245	876
Frondenes	1 973	1 998	3 971	1 051	819	1 870	1 437	427	1 864
Bjarkøy	414	436	850	241	272	513	362	151	513
Ibestad	1 318	1 370	2 688	908	566	1 474	940	521	1 461
Lavangen	336	339	675	222	166	388	287	101	388
Salangen	614	620	1 234	467	414	881	716	164	880
Dyrøy	435	417	852	309	197	506	336	170	506
Sørreisa	478	483	961	354	329	683	577	99	676
Tranøy	418	411	829	289	250	539	373	165	538
Berg	266	237	503	164	138	302	224	78	302
Torsken	338	321	659	206	160	366	260	106	366
Hillesøy	436	368	804	140	119	259	185	71	256
Lenvik	1 206	1 197	2 403	646	663	1 309	1 093	214	1 307
Bardu									
Målselv	363	399	762	314	329	643	589	50	639
Malangen	802	827	1 629	528	319	847	699	148	847
Balsfjord	395	370	765	269	205	474	408	66	474
Tromsøysund	752	695	1 447	510	365	875	721	154	875
Lyngen	1 202	1 160	2 362	487	305	742	574	146	720
Sørfjord	1 277	1 127	2 404	651	365	1 016	727	288	1 015
Karlsøy									
Helgøy	284	248	532	176	131	307	234	72	306
Skjervøy	448	431	879	230	126	356	246	110	356
Nordreisa	309	260	569	122	47	169	117	50	167
Kvænangen	617	564	1 181	277	155	432	341	89	430
Fylket	16 250	15 681	31 931	9 248	6 986	16 234	12 394	3 772	16 166
Finmark fylke.									
Kautokeino	213	203	416	52	32	84	65	18	83
Alta	532	464	996	292	144	436	281	154	435
Talvik	620	564	1 184	285	166	451	302	139	441

A. Herreder.	Antall effektive stemmeberettigede			I alt avgivne stemmer			Antall godkjente stemmer		
	menn.	kvinner.	til- sammen.	menn.	kvinner.	til- sammen.	som lød på		til- sammen.
							ja (for forbud).	nei (mot forbud).	
Finmark fylke (forts.).									
Loppa	301	275	576	138	53	191	108	83	191
Hasvik	255	252	507	157	70	227	92	131	223
Sørøysund	335	298	633	148	71	219	110	106	216
Kvalsund	260	209	469	96	29	125	41	78	119
Måsøy	458	424	882	216	99	315	135	180	315
Kjelvik	713	555	1 268	407	258	665	393	272	665
Kistrand	507	479	986	167	100	267	175	86	261
Karasjok	183	199	382	29	10	39	6	33	39
Lebesby	370	340	710	169	85	254	193	60	253
Tana	299	317	616	171	143	314	223	91	314
Gamvik	325	362	687	180	184	364	183	178	361
Berlevåg	242	255	497	152	165	317	234	79	313
Nesseby	258	226	484	181	91	272	218	54	272
Polmak	125	102	227	61	37	98	63	33	96
Nord-Varanger	313	270	583	262	227	489	462	25	487
Sør-Varanger	1 062	903	1 965	679	413	1 092	763	327	1 090
Vardø	312	232	544	201	136	337	199	122	321
Fylket	7 683	6 929	14 612	4 043	2 513	6 556	4 246	2 249	6 495
B. Byer.									
Fredrikshald	2 057	2 707	4 764	1 689	2 238	3 927	2 368	1 534	3 902
Sarpsborg	2 002	2 343	4 345	1 681	1 877	3 558	2 425	1 110	3 535
Fredrikstad	3 165	3 927	7 092	2 485	2 991	5 476	3 029	2 380	5 409
Moss	1 912	2 285	4 197	1 463	1 591	3 054	1 487	1 526	3 013
Son	164	158	322	107	102	209	117	91	208
Hølen	52	61	113	33	29	62	21	41	62
Drøbak	435	664	1 099	343	454	797	414	383	797
Kristiania	53 404	73 633	127 037	41 698	48 002	89 700	18 835	70 728	89 563
Hamar	1 339	1 761	3 100	1 103	1 298	2 401	856	1 530	2 386
Kongsvinger	373	510	883	303	308	611	273	335	608
Lillehammer	1 037	1 433	2 470	856	1 073	1 929	999	929	1 928
Gjøvik	778	941	1 719	669	765	1 434	814	606	1 420
Hønefoss	615	795	1 410	518	569	1 087	494	592	1 086
Drammen	5 285	6 728	12 013	4 215	4 003	8 218	2 457	5 731	8 188
Kongsberg	1 540	1 761	3 301	1 243	1 248	2 491	1 290	1 188	2 473
Svelvik	255	305	560	166	180	346	185	161	346
Holmestrand	476	628	1 104	386	452	838	353	481	834
Horten	2 428	2 691	5 119	1 869	1 880	3 749	1 598	2 132	3 730
Åsgårdstrand	85	125	210	60	78	138	37	101	138
Tønsberg	2 642	3 202	5 844	1 700	1 987	3 687	1 656	2 016	3 672
Sandefjord	1 141	1 458	2 599	837	1 086	1 873	933	936	1 869
Larvik	2 463	3 057	5 520	1 815	2 103	3 918	2 362	1 547	3 909
Kragerø	1 005	1 411	2 416	648	910	1 558	1 060	491	1 551
Langesund	430	442	872	296	348	644	504	140	644
Stathelle	123	144	267	82	108	190	160	30	190
Brevik	482	614	1 096	309	384	693	506	182	688
Porsgrunn	1 019	1 408	2 427	757	999	1 756	990	766	1 756
Skien	3 524	4 258	7 782	2 522	2 991	5 513	3 361	2 092	5 453

B. Byer (forts.).	Antall effektive stemmeberettigede			I alt avgivne stemmer			Antall godkjente stemmer		
							som lød på		til- sammen.
	menn.	kvinner	til- sammen	menn.	kvinner.	til- sammen	ja (for forbud).	nei (mot forbud).	
Notodden	1 550	1 334	2 884	1 003	778	1 781	1 073	700	1 773
Risør	737	910	1 647	494	679	1 173	845	317	1 162
Tvedstrand	284	385	669	194	244	438	259	177	436
Arendal	1 830	3 158	4 988	1 313	2 193	3 506	2 101	1 390	3 491
Grimstad	523	769	1 292	372	572	944	520	422	942
Lillesand	228	399	627	173	324	497	397	96	493
Kristiansand	3 373	4 375	7 748	2 991	2 890	5 881	3 023	2 835	5 858
Mandal	693	1 020	1 713	483	718	1 201	933	267	1 200
Farsund	283	413	696	213	270	483	335	145	480
Flekketfjord	414	640	1 054	301	472	773	616	157	773
Sogndal	78	123	201	58	90	148	130	18	148
Egersund	667	981	1 648	558	772	1 330	1 015	310	1 325
Sandnes	526	682	1 208	445	596	1 041	935	106	1 041
Stavanger	8 510	11 660	20 170	6 602	8 469	15 071	10 160	4 875	15 035
Skudeneshavn	276	351	627	202	213	415	376	38	414
Kopervik	308	432	740	247	351	598	507	91	598
Haugesund	3 267	3 980	7 247	2 237	2 833	5 070	3 963	1 053	5 016
Bergen	18 603	25 367	43 970	14 351	17 169	31 520	14 198	17 136	31 334
Florø	269	333	602	205	219	424	311	113	424
Ålesund	3 318	4 115	7 433	2 604	3 243	5 847	4 638	1 140	5 778
Molde	702	802	1 504	509	670	1 179	841	334	1 175
Kristiansund	3 039	4 278	7 317	2 484	2 662	5 146	3 505	1 573	5 078
Trondhjem	11 002	14 598	25 600	8 043	9 227	17 270	8 233	8 839	17 072
Levanger	316	460	776	266	350	616	442	174	616
Stenkjær	611	718	1 329	491	548	1 039	731	308	1 084
Namsos	543	705	1 248	454	545	999	813	178	991
Mosjøen	395	489	884	314	371	685	512	161	673
Bodø	1 115	1 118	2 233	767	839	1 606	950	648	1 598
Narvik	1 101	1 196	2 297	842	714	1 556	900	617	1 517
Svolvær	513	475	988	364	275	639	291	338	629
Harstad	657	728	1 385	502	312	814	518	296	814
Tromsø	2 088	2 687	4 775	1 400	1 523	2 923	1 813	1 104	2 917
Hammerfest	648	719	1 367	480	438	918	631	286	917
Vadsø	358	337	695	269	264	533	423	110	533
Vardø	663	620	1 283	485	462	947	651	305	956
Tilsammen	159 719	210 807	370 526	122 569	142 299	264 868	117 173	146 426	263 599

Trykt 1919:

- Nr. 144. Skolevæsenets tilstand 1914. (*Instruction publique.*)
— 145. Fattigvæsenet 1915. (*Assistance publique.*)
— 146. Rekruttering 1914. (*Recrutement.*)
— 147. Norges sparebanker 1917. (*Caisse d'épargne.*)
— 148. Veterinærvesenet og kjøtkontrollen 1917. (*Le service vétérinaire et l'inspection de la viande.*)
— 149. Norges skibsfart 1917. (*Navigation.*)
— 150. Stortingsvalget 1918. (*Élections en 1918 pour le «Storting».*)
— 151. De offentlige jernbaner 1917/18. (*Chemins de fer publics.*)
— 152. Ulykkesforsikringen 1916. (*Assurances contre les accidents du travail.*)
— 153. Norges postvesen 1918. (*Statistique postale.*)
— 154. Norges handel 1917. (*Commerce.*)
— 155. Norges bergverksdrift 1917. (*Mines et usines.*)
— 156. Forsikringsselskaper 1917. (*Sociétés d'assurances.*)
— 157. Lønninger 1919. (*Gages et salaires.*)
— 158. Norges telegrafvæsen 1917/18. (*Télégraphes et téléphones de l'État.*)
— 159. Fængselsstyrelsens aarbok 1916. (*Annuaire de l'Administration générale des prisons 1916.*)
— 160. Norges kommunale finanser 1915/16. (*Finances des communes.*)
— 161. Private aktiebanker 1918. (*Banques privées par actions.*)
— 162. Industristatistikk 1916 og 1917. (*Statistique industrielle.*)

Trykt 1920:

- Nr. 163. Folkemengdens bevegelse 1916. (*Mouvement de la population.*)
— 164. Norges sparebanker 1918. (*Caisse d'épargne.*)
— 165. Skiftevesenet 1916 og 1917 samt overformynderiene 1916. (*Tableaux des successions, des faillites et des biens pupillaires.*)
— 166. Sinnssykeasylenes virksomhet 1916. (*Hospices d'aliénés.*)
— 167. Areal- og husdyrtellingen pr. 20 juni 1918. (*Recensement des superficies agricoles et du bétail 1918.*)
— 168. Rekruttering 1915. (*Recrutement.*)
— 169. Sjømannsforsikringen 1913—1917. Fiskerforsikringen 1918. (*Assurances contre les accidents des marins. Assurances contre les accidents des marins pêcheurs.*)
— 170. Jordbruksstillingen 1 januar 1918. Første hefte. Kreaturhold. (*Recensement du 1 janvier 1918. Bétail.*)
— 171. Forsømte barn 1914 og 1915. (*Traitements des enfants moralement abandonnés.*)
— 172. Norges jernbaner 1918/19. (*Chemins de fer norvégiens.*)
— 173. Kriminell rettspleie og benådninger 1913 og 1914. (*La justice criminelle: Comptes de travail des tribunaux et les grâces.*)
— 174. Sykeforsikringen 1916—1918. (*Assurance-maladie.*)
— 175. Norges skibsfart 1918. (*Navigation.*)
— 176. Norges handel 1918. (*Commerce.*)
— 177. Arbeidstiden i anleggs- og byggvirksomheter m. v. (*Durée du travail dans les entreprises de construction et bâtiment, etc.*)
— 178. Kvinners nattarbeide. (*Travail de nuit des femmes.*)
— 179. Ulykkesforsikringen 1917. (*Assurances contre les accidents du travail.*)
— 180. Norges postvesen 1919. (*Statistique postale.*)
— 181. Forsikringsselskaper 1918. (*Sociétés d'assurances.*)
— 182. Norges fiskerier 1916. (*Grandes pêches maritimes.*)
— 183. Norges fiskerier 1917. (*Grandes pêches maritimes.*)

Trykt 1920 (forts. suite) :

- Nr.184. Veterinærvesenet og kjøttkontrollen 1918. (*Le service vétérinaire et l'inspection de la viande.*)
 - 185. Sinnssykeasylenes virksomhet 1917. (*Hospices d'aliénés.*)
 - 186. Sundhetstilstanden og medisinalforholdene 1916. (*Rapport sur l'état sanitaire et médical.*)
 - 187. Norges telegrafvesen 1918/19. (*Télégraphes et téléphones de l'État.*)
 - 188. Kriminalstatistikk 1915 og 1916. (*Justice criminelle.*)
 - 189. Kommunevalgene 1919. (*Élections en 1919 pour les conseils communaux et municipaux.*)
 - 190. Alkoholstatistikk 1918—1919. (*Statistique de l'alcool.*)
-

Det Statistiske Centralbyrå har dessuten bl. a. utgitt følgende verker:

Statistisk Aarbok for kongeriket Norge. Senest utkommet: 39te årgang, 1918. Kristiania 1920. (*Annuaire statistique de la Norvège.*)

Meddelelser fra det Statistiske Centralbyrå. Senest utkommet: 37te bind, 1919. Kristiania 1920. (*Journal du Bureau Central de Statistique.*)

Månedsgjøvær over vareomsetningen med utlandet 1919. Syvende bind. Kristiania 1920. (*Bulletin mensuel du commerce extérieur en 1919. Septième année.*)

Norges civile, geistlige og judiciale Inddeling 1ste oktober 1917. Kristiania 1917. (*Les divisions civiles, ecclésiastiques et judiciaires du royaume de Norvège le 1er octobre 1917.*)

Fortegnelse over Norges Officielle Statistik m. v. 1828—31 december 1910. Kristiania 1889 og 1913. (*Catalogue de la Statistique officielle.*)

Statistiske oversigter 1914. Kristiania 1914. (*Résumé rétrospectif 1914.*)

Samtlige verker er til salgs hos H. Aschehoug & Co., Kristiania.

Av „Norges handel”, årgangene 1911, 1912, 1913 og 1915, er byråets beholdning meget knapp, hvorfor man vilde være takknemlig for å erholde tilstillet eksemplarer av samme.

27 oktober 1920.
